

cijena 1.5 EUR

petak, 23. novembar 2012.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI NEDJELJNIK

BROJ 1153 godina XXIII

**brano mićunović, nada martinović,
daka davidović, vladan joković**

ŠTA IH POVEZUJE

**opozicioni rulet
KOCKANJE
S NADOM**

**poslije oslobađanja
hrvatskih generala
PIR DESNICE NA BALKANU**

FOKUS	Šta povezuje Brana Mićunovića, Nadu Martinović, Vladana Jokovića i Daku Davidovića: KOLOPLET MOĆNIH (Marko Milačić)	8
DANAS, SJUTRA	POMIRENJE ILI DIKTATURA (Milka Tadić-Mijović)	11
MONITORING	Opozicioni Nikšić: STO KORAKA NAZAD (Miloš Bakić)	12
	Slučaj Zarije Franovića: IMUN NA ODGOVORNOST (Zoran Radulović)	14
	Policija - zatvoren sistem korupcije, torture i laži: POVJERLJIVO IZ CRNE GORE (Milena Perović-Korać)	16
DRUŠTVO	Deportacije, dvadeset godina poslije: NI ZLOČINA NI ZLOČINACA (Vladimir Jovanović)	19
	Lice i naličje Budve: KAD JAGANJCI STIGNU (Branka Plamenac)	22
	Druga strana priznanja crnogorskim zvaničnicima: MARIBORSKI I OSTALI KLJUČEVI (Veseljko Koprivica)	24
	Nakon presude bivšem hrvatskom premijeru Ivu Sanaderu: POČETAK SANADERIZACIJE NA BALKANU (Mustafa Canka)	26
OKO NAS	Novi detalji o švercu cigareta kroz Crnu Goru (III): DUBAI NA BALKANU, BALKAN U DUBAIJU (Tufik Softić)	32
	Građani Podgorice protiv građevinskog poduhvata gradskih vlasti: PETICIJOM BRANE GORICU (Marijana Bojanić)	34
	Pljevaljski moćnici i bespomoćni građani: NA ULICU PO NAREDBI VLASTI (Predrag Nikolić)	36
	Zapošljavanje Roma i Egipćana: NI DIPLOMA NE POMAŽE (Elvis Beriša)	38
REGION	Nakon oslobađanja hrvatskih generala: PIR DESNICE NA BALKANU (Milan Bošković)	40
INTERVJU	Gordana Lazarević, konsultantkinja za evropske integracije: BLOKADE VODE U POLITIČKE GUBITKE (Nastasja Radović)	43

FOKUS

Vladan Joković, prvi carinik Crne Gore živi u stanu zavedenom na firmu koja se sumnjiči da je budžet millionski oštetila – necarinjenjem. Sagovornici *Monitora* tvrde: na postavljanje Jokovića za direktora ANB-a, odlučujuće je uticala Nada Martinović, majka njegove bliske prijateljice. Martinovića je veoma bliska i sa porodicom Mićunović. To joj pomaže da bude Đukanovićev broj jedan za terenske poslove DPS-a

IMUN NA ODGOVORNOST

Prvi čovjek *Željezničke infrastrukture* kaže kako „ne osjeća nikakvu odgovornost“ za sudar vozova u kome su poginula dva čovjeka. Ista osoba – kao predlagač amandmana na Zakon o bankama i predsjednik parlamentarnog Odbora za finansije ne osjeća se odgovornim ni za državni udes sa *Prvom bankom*. Da li je to dovoljno za ministarsku funkciju

Strana 14

POVJERLJIVO IZ CRNE GORE

Za razliku od američkog filma, u crnogorskim pričama o korumpiranim policajcima ne pobjeđuju oni koji su smogli snage da se odupru nepravdi i sili. Takvi su, poput Gorana Stankovića, izolovani i ostavljeni da tonu u beznade

Strana 16

NI ZLOČINA NI ZLOČINACA

Crnogorsko pravosuđe definitivno je ustanovilo da se 1992. godine kada je u smrt poslato oko stotinu ljudi, nije desio nikakav zločin. Otuda je u ovakvom sistemu prirodno što su okrivljeni policajci oslobođeni. I što nalogodavac prima mirotvoračke nagrade

Strana 19

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Ul. Vuka Karadžića br.11.
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika "Monitor" izašao je u Titogradu, 19. oktobra 1990.
Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i Stanislav Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

Izvršna direktorica:
Milka Tadić-Mijović

Glavni i odgovorni urednik:
Esad Kočan

Zamjenik glavnog i odgovornog urednika:
Veseljko Koprivica

Redakcija:

Zoran Radulović (ekonomija),
Marijana Bojanić, Mustafa Canka, Marija Čolpa, Tamara Kaliterna, Petar Komnenić, Dragan Lučić (dizajn i web), Milka Tadić-Mijović, Predrag Nikolić, Milena Perović-Korać, Branka Plamenac, Nastasja Radović, Radmila Stojanović,
Miodrag Vukmanović

Pomoćnik direktora:
mr Miodrag Rašović

Grafički urednik:
Saša Matović

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić i Hazbija I. Skenderović

Telefon/Fax:
020/231-944, 231-955

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom
List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za informisanje Crne Gore pod brojem 64.
Pretpлата za Crnu Goru:
šest mjeseci 39 €, godina 78 €.
Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na telefone 231-944, 231-955.
Pretpлата na račun broj:
510-2839-59 kod CKB Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretpлата za inostranstvo na šest mjeseci
SAD USD 138
AUSTRALIJA AUD 230
EVROPA EUR 95
ŠVAJCARSKA SHF 161

Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
"S PRESS!"-Podgorica

Erste gotovinski krediti

Mali krediti za velike stvari.

A koja je Vaša banka?

ERSTE **BANK**
Jer ste Vi na prvom mjestu.

- Maksimalan iznos kredita 25.000 €!
- Rok otplate do 120 mjeseci!

Baletićev Lokalni vampir u Parizu

Crnogorski film *Lokalni vampir*, koji je po scenariju **Branka Kovačevića** režirao **Branko Baletić**, biće prikazan 24. novembra u Parizu, u okviru manifestacije *Salon du Livre des Balkans*.

Organizatori manifestacije poziv za učešće Baletiću su uputili nakon što je Baletić u maju ove godine u Parizu osvojio nagradu za režiju na drugom *South-East European Film Festival – SEE*. Baletić je nagradu dobio za film *Lokalni vampir*, a nagrada mu je ravnopravno dodijeljena sa **Umitom Unalom**, rediteljem filma *Pomegranate*.

Film *Lokalni vampir* je mentalitetska priča, ali i komedija situacije u koju upadaju lokalni oriđinali.

Film je sniman pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Crne Gore i Audio vizuelnog centra Hrvatske, u produkciji *Jadran filma Lab* iz Zagreba, *Gorotona* iz Podgorice, *Atalante* iz Ljubljane i *UFCG* iz Podgorice.

Projekciji filma u Parizu prisustvovaće i reditelj Baletić.

Ratku Odaloviću nagrada *Petar Lubarda*

Crnogorski slikar **Ratko Odalović** dobitnik je Državne nagrade *Petar Lubarda* za sliku *Čuvari biljnog nasljeđa* (ulje na platnu).

Odalović je jedan od 25 crnogorskih umjetnika, ovogodišnjih učesnika Salona *Petar Lubarda*, u selekciji istoričarke umjetnosti **Milice Radulović**, koji će uskoro biti otvoren u Galeriji savremene crnogorske umjetnosti *Dado Đurić* na Cetinju.

O Državnoj nagradi *Petar Lubarda* odlučivao je žiri u sastavu: predsjednik **prof. mr Nikola Gvozdenović**, i članovi **mr Zlatko Glamočak**, **Nataša Nikčević**, **Ljiljana Zeković** i **Mladen Lompar**.

Dosadašnji dobitnici nagrade *Petar Lubarda*, koja se dodjeljuje svake treće godine, su **Dado Đurić**, **Zlatko Glamočak**, **Pavle Pejović** i **Filo Filipović**.

MONTENEGRO AIRLINES

**MISLI NA BUDUĆE
LJETO
REZERVIŠI RANIJE
I UŠTEDI**

EARLY BOOKING
Prodaja: do 20. februara 2013.
Putovanja: od 31. marta 2013. do 26. oktobra 2013.
Broj karata ograničen.

www.montenegroairlines.com

CIN SRBIJE I OCCRP ISTRAŽUJU

SPS iznajmljivala prostorije Šariću

Socijalistička partija Srbije (SPS) izdavalala je u zakup noćni klub u samom centru Beograda odbjeglom narkobosu **Darku Šariću**, otkrivaju Centar za istraživačko novinarstvo Srbije (CIN) i OCCRP.

pokazuju da je taj klub tokom 2006. i 2007. godine bio povezan sa njima. CIN i OCCRP navode da je Šarić svjedočeći pred sudom 2007. godine decidno rekao da je on vlasnik kluba.

Klub *Vanilla* je popularni noćni klub u kom su se godinama okupljale slavne ličnosti iz domaćeg biznisa, sporta, estrade i podzemlja, prenose mediji. Funkcioneri SPS tvrde da nijesu mogli znati da su klubom upravljali Šarići.

Taj klub nije trenutno vlasništvo braće Darka i **Duška Šarića**, ali su CIN Srbije i OCCRP otkrili dokumenta koja

bom trenutno upravlja *Spa group*, kompanija čiji se kao jedan od vlasnika navodi **Velibor Vraneš** iz Pljevalja.

Prostor od 200 kvadrata u kojem je smješten klub *Vanilla* nekada je bio restoran za članove stranke. SPS je decenijama vlasnik zgrade u kojoj se klub nalazi.

NALAZI DRI

DPS i SDP ne plaćaju kiriju

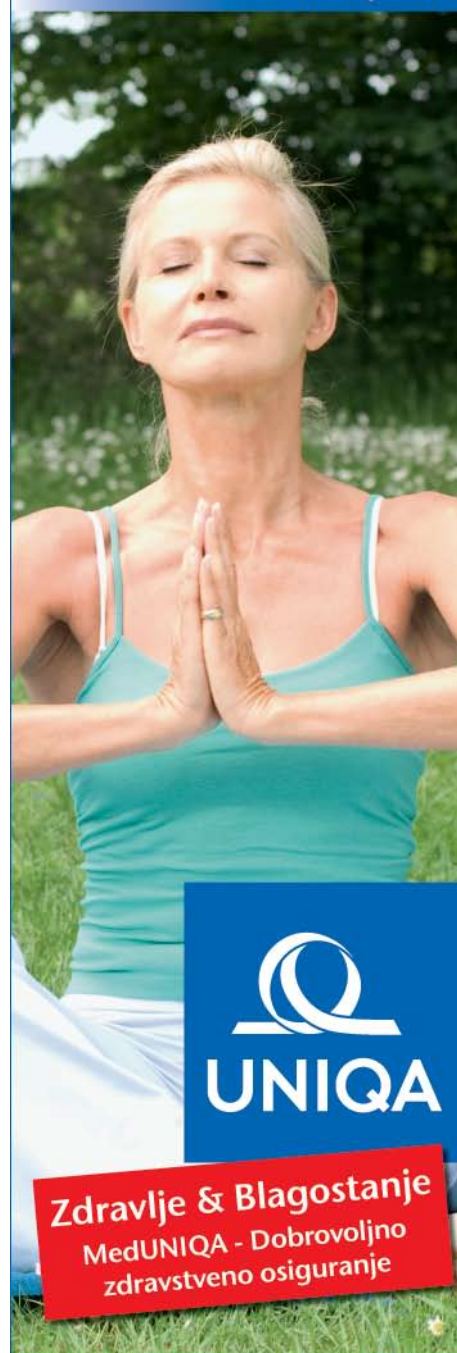
DPS i SDP ne plaćaju zakup poslovnih prostorija koje su u vlasništvu države, pokazuje nalaz Državne revizorske institucije (DRI).

DRI je utvrdila i da je država preko Uprave za imovinu finansirala zakup poslovnog prostora za druge partije: SNP, Nove, PzP i Bošnjačke stranke. To je nalaz iz Izvještaja o reviziji godišnjih finansijskih izvještaja partija za 2011. godinu.

DRI je preporučila da je potrebno da se Zakonom o finansiranju političkih partija uredi da nadležni organ na jedinstven način reguliše pitanje obezbjeđivanja prostora za obavljanje djelatnosti partija na državnom i lokalnom nivou.

Biramo zdravlje.

www.uniqua.me

Zdravlje & Blagostanje
MedUNIQA - Dobrovoljno
zdravstveno osiguranje

OBJAVITI I IMOVINSKE PATRONE PROFESORA: Zgrada Rektorata Univerziteta Crne Gore

Kredibilitet Univerziteta ugrožava korupcija

Centar za monitoring (CEMI) pozvao je predsjednika Nacionalne komisije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala **Duška Markovića** da zakaže sjednicu tog tijela, povodom korupcijskih afera u obrazovnom sistemu Crne Gore. U toj NVO ocijenili su da je na Univerzitetu Crne Gore neophodno sprovesti mjere za suzbijanje korupcije, kako bi crnogorski obrazovni sistem mogao da sačuva uveliko ugroženi kredibilitet.

– U posljednjih nekoliko sedmica počelo je otvaranje brojnih afera, o kojima se do sada strateški ćutalo u krugovima UCG. Duplo zapošljavanje na fakultetima, nelegalna raspodjela stanova i zloupotrebe u finansijskom poslovanju univerzitetskih jedinica. CEMI već nekoliko godina intenzivno ukazuje na ove probleme, nailazeći uvijek na odbrambeni stav, a ponekad i uvrede Rektorata UCG, kaže se u saopštenju CEMI-ja.

CEMI ocjenjuje da je potrebno obezbijediti transparentnost u procesu zapošljavanja na UCG i spriječiti duplo zapošljavanje – otvoriti za javnost bazu SNIKE, kako bi se mogli pratiti podaci radi angažovanog akademskog osoblja, kao i podaci o izboru u zvanje zaposlenih i saradnika na UCG-u.

– Potrebno je objaviti imovinske kartone profesora UCG, kako bi se ustanovilo porijeklo drastičnih razlika u visini zarada profesora i preispitati odluke o raspodjeli stanova. U odnosu na vrijeme kada su donesene – detaljno provjeriti podatke navedene u prijavi za dodjelu stanova, i pokrenuti proces oduzimanja onih stanova koji su dodijeljeni na osnovu lažiranih podataka. Izvršiti reviziju poslovanja svih univerzitetskih jedinica i utvrditi prekršajnu i krivičnu odgovornost za nepravilno korištenje budžetskih sredstava, navodi se u saopštenju.

CEMI je zatražio da se objave i vanbudžetski prihodi univerzitetskih jedinica.

Podsjećamo da bi akademske ustanove trebalo da predstavljaju stub integriteta jednog društva, a ne izvor korupcije, navodi se u saopštenju CEMI-ja.

CEMI je sugerisao da ispitivanje zloupotreba ne treba ograničiti samo na jedan fakultet, već detaljne provjere moraju biti sprovedene i na ostalim univerzitetskim jedinicama. Iz CEMI-ja su pozvali Ministarstvo prosvjete i Rektorat da preduzmu neophodne mjere za zaštitu integriteta te obrazovne institucije

Oduzeta 863 kilograma droga

NAJVIŠE SE KRIJUMČARE MARIHUANA I SKANK: Droga zaplijenjena u Tuzima

Službenici Uprave policije Crne Gore prekinuli su u četvrtak još jedan lanac krijumčarenja opojnih droga sa područja Republike Albanije. Od albanskog državljanina **Davida Dokaja** zaplijenili su u Tuzima oko 100 kilograma opojne droge skank, saopšteno je iz Uprave policije.

Na teritoriji Crne Gore je u od 1. januara od 21. novembra ove godine, u preko 250 pojedinačnih zaplijena, otkriveno i oduzeto oko 863 kilograma opojnih droga. Najviše je oduzeto marihuane i skanka oko 854 kilograma, heroina oko 7,5 kilograma i kokaina preko 400 grama, 158 staklika kanabisa kao i manje količine drugih vrsta opojnih droga.

ANONIMNI AL-KOHOLIČARI pokušaći da pruže podršku liječenju zavisnosti od alkohola u Crnoj Gori. Devedesetih godina radilo je desetak klubova anonimnih alkoholičara, ali

se većina ugasila zbog finansijskih problema.

NVO *Preporod* je započeo projekat oživljavanja tog vida liječenja, koje se zasniva na anonimnim okupljanjima zavisnika i njihovoj međusobnoj podršci kroz razgovor. Planirano je da grupa od 15 članova bude formirana prvo u Nikšiću, a zavisno od rezultata i u drugim crnogorskim gradovima.

„Grupe će u početku, uz podršku i nadzor psihologa voditi osobe koje su same bile zavisne, a onda očekujemo da će se iz te grupe, 'roditi' i neki lideri koji će kasnije sami biti voditelji grupa i širiti misiju“, kazao je koordinator projekta **Jovan Bulajić**.

Na oživljavanju tog tipa podrške zavisnicima odlučili su se zbog lake dostupnosti alkohola, neraskidivosti sa nasiljem u porodici, brojem saobraćajnih nezgoda sa smrtnim ishodom, kriminalom, zavisnostima od drugih psihoaktivnih supstanci, razrušenim brakovima i porodicama. Prema nezvaničnim podacima u Crnoj Gori ima između 12 i 13 hiljada alkoholičara.

SVEŠTENICI različitih religija pozvali su građane Crne Gore na poštovanje saobraćajnih propisa. Predstavnici pravoslavne, katoličke i islamske zajednice ocijenili su da se građani veoma nesavjesno ponašaju u saobraćaju.

Glavni podgorički imam **Džemo Redžematović** kazao je da je konzumiranje alkohola jedan od vodećih uzroka saobraćajnih nezgoda. „Svaki onaj koji ne poštuje saobraćajne propise, recimo vozi brzinom većom od dozvoljene može se smatrati i ubicom i samoubicom odnosno jednostavno ne poštuje ni svoj ni tuđi život“, kazao je on na konferenciji o poštovanju saobraćajnih propisa, koju je organizovao *Alfa Centar*.

Poglavar salezijanske zajednice u Crnoj Gori **Don Viktor Ganc** kao najveći problem označio je prekoračenje brzine.

Arhijerejski namjesnik nikšićki **Slobodan Jokić** pozvao je sve građane na poznavanje i strogo poštovanje saobraćajnih propisa, naročito zbog djece, ukazavši na propuste koje roditelji svakodnevno čine i na taj način daju izuzetno loš primjer.

PLUS

PROSJEČNA ZARADA u

Crnoj Gori u oktobru je iznosila 480 eura, dok je vrijednost minimalne potrošačke korpe za tri centa prešla 800 eura. Plata, dakle, prema Monstatovim podacima, pokriva 59,98 odsto potrošačke korpe. Inflacija je, zvanično, 5,2 odsto.

Generalni sekretar Saveza sindikata **Zoran Masonić** kazao je da je prosječna zarada koja je ispod 60 odsto potrošačke korpe, prema međunarodnim standardima, signal za alarm.

Sindikat prosvjete najavio je da će od Unije slobodnih sindikata tražiti da proglasi ništavnim sporazum

MINUS

o politici zarada zaposlenih koji se finansiraju iz budžeta. Oni smatraju da su se, zbog visoke stope inflacije, za to stekli uslovi.

On smatra da je država puno pomogla nevoljnicima koji su krajem jula ostali bez krova nad glavom u velikom požaru i da nema para da plaća i račune za struju.

Vlada ima para samo za KAP-ov strujomjer.

Šef operativnog tima za ublažavanje posljedica požara **Željko Šofranac** objasnio je da svi kontejneri imaju svoje strujomjere i da će biti priključeni na mrežu tek kada MUP, izbjegličke porodice i EPCG potpišu ugovore o korištenju kontejnera i električne energije.

„Kada se izbjegličke porodice obavežu da će plaćati struju, biće priključeni na mrežu. Oni koji to ne budu željeli... neće imati struju. Ne vjerujem da će EPCG, pogotovo nakon privatizacije, pristati da priključi kontejnere na struju koju niko neće da plaća“, kazao je Šofranac *Vijestima*.

ŠTA POVEZUJE BRANA MIĆUNOVIĆA, NADU MARTINOVIĆ,
VLADANA JOKOVIĆA I DAKU DAVIDOVIĆA

CARINITI ILI NE CARINITI:
Vladan Joković

Koloplet moćnih

Vladan Joković, prvi carinik Crne Gore, živi u stanu zavedenom na firmu koja se sumnjiči da je budžet milionski oštetila – necarinjenjem. Sagovornici *Monitora* tvrde: na postavljanje Jokovića za direktora ANB-a, odlučujuće je uticala Nada Martinović, majka njegove bliske prijateljice. Martinovića je veoma bliska i sa porodicom Mićunović. To joj pomaže da bude Đukanovićev broj jedan za terenske poslove DPS-a

Kada se zagrebe nadzemlje, pojavljuju se brojne, isprepletane, privatno – poslovne veze ljudi iz sjenke koji čine okosnicu režima.

„Povučena“ činovnica Filozofskog fakulteta u Nikšiću, o kojoj je *Monitor* nedavno detaljno pisao, osoba od izuzetnog povjerenja višestrukog premijera **Mila Đukanovića** za koju se sumnja da iz sjenke kontroliše najdelikatnije procese u borbi DPS-a za osvajanje i kontolisanje vlasti (bazu podataka *Siguran glas*, kupovinu ličnih karata) **Nada Martinović**, veoma je bliska, saznaje naš list, sa još jednom osobom iz samog vrha crnogorske piramide moći – **Branislavom Mićunovićem**.

Riječ je, prije svega, o porodičnim relacijama, svjedoči *Monitorov* izvor koji je insistirao na anonimnosti: „Martinovića je u sjajnim odnosima sa njim. Njene ćerke su, takođe, veoma bliske sa porodicom Mićunović. To joj pomaže da bude Đukanovićev čovjek broj jedan za terenske poslove DPS-a, ali i da kroji kadrovsku politiku vlasti. Dupla veza. Nikšićka. Zato joj niko ne može ništa, a ona može sve.”

Naš list, u tekstu *Čoek-žena režima*, objavio je da Nada Martinović, za nekoga ko živi od skromnog posla računovođe na fakultetu, ima pozamašan spisak nekretnina upisanih na svoje ime: u Kočanima i Rastocima (gdje se nalazi kuća Mila Đukanovića) posjeduje 14.630 m² šuma, livada, voćnjaka prve klase... Na tom zemljištu Martinovića ima i kuću, površine 195 m². Nakon uvida u izvod iz evidencije nepokretnosti nesumnjivo je: Martinovića nema građevinsku dozvolu za navedene parcele i objekat. Nad njima je u katastru upisan teret! Na svoje ime posjeduje i dvosoban stan površine 57 m² u Ulici Alekse Backovića, Nikšić. U Hercegovom, Radanoviću, ima

637 m² zemljišta i stambene objekte površine 183 m². Međutim, Nada Martinović je i tamo gradila nelegalno: nema dozvolu ni za parcele, niti za objekte na njima!

Nakon objavljivanja narečenih, ali i drugih podataka, redakciju *Monitora* kontaktiralo je više izvora iz Nikšića, koji su, uz zahtjev da ne objavljujemo njihova imena, potpuno potvrdile priču, naglasivši da je, zapravo, pobrojan manji dio imovine, imajući u vidu koliko Nada Martinović zaista posjeduje: na Žabljaku, Luštici, Bršanovici na Tari...

Ćerka Nade Martinović, **Ljudmila**, zajedno sa sestrom **Milicom** osnivač je

Društva za promet i usluge *Martinović CO D.O.O.* koje se bavi „frizerskim i kozmetičkim uslugama” i u Nikšiću je vlasnica stana od 88 m². Druga ćerka Milica radi u Gradskom pozorištu u Nikšiću i na svoje ime nema upisanih nepokretnosti. Međutim, kako tvrdi naš izvor, živi u velelepnoj kući čiju je izgradnju „pomogla” njena majka. Treća ćerka, izvršna direktorica i ovlašćeni zastupnik porodične firme *Grafomont* (majka je direktor), **Maja**, na svoje ime, u Podgorici, posjeduje stan površine 77 m².

Zavirimo u katastarsku dokumentaciju. Maja Martinović (eks **Utješinović**) živi u trosobnom stanu, drugi sprat, zgrade na Zabjelu koju je izgradilo preduzeće **Miodraga Dake Davidovića, Neksan**. Etažu niže, prema izvoru *Monitora*, stanuje prvi čovjek Uprave carina i bivši direktor Agencije za nacionalnu bezbjednost, **Vladan Joković**, inače, Majin veoma blizak prijatelj. Međutim, kada se pogleda list nepokretnosti i provjeri spisak stanara zgrade, vidi se da u njoj ne postoji stan zaveden na Jokovićevo ime. Na zvaničnom sajtu Komisije za sprečavanje konflikta interesa, u

UVOZ – UVOZ:
Miodrag Daka Davidović

Maja Martinović i Vladan Joković žive u stanovima zgrade na Zabjelu koju je podigao *Neksan*, Miodraga Dake Davidovića. *Neksan* je prema pisanju medija, dovođen u sumnju za fiktivni izvoz goriva na Kosovo

izvještaju iz 2012. godine, na dan njegovog stupanja na funkciju direktora Uprave carina, piše da Vladan Joković posjeduje dva stana: jedan u Budvi, površine 49m², čiji je stoprocentni vlasnik (1/1), i, drugi, u Podgorici,

MOĆNA ŽENA IZ SJENKE: Nada Martinović, žena do čije fotografije je teško doći

površine 84m² za koji je izostavljena informacija o procentu vlasništva. Upisana je samo kosa crta.

Idemo koju godinu unazad. U podacima o imovini, Komisije za sprečavanje konflikta interesa za 2010. godinu, kada je Joković stupio na dužnost prvog čovjeka ANB-a (službeno najobavještenijeg čovjeka u Crnoj Gori), gdje je radio od 1997. godine, osim stana u Budvi, zabilježeno je da je „u toku postupak kupovine stana u Podgorici”. Naredne godine, u izvještaju Komisije, evidentirana je kupovina stana od 84m², ali i tu bez podatka o procentu vlasništva.

Provjerom podataka iz Uprave za nekretnine o *Neksanovoj* zgradi i prostim upoređivanjem sa informacijom iz Komisije za sprje-

čavanje konflikta interesa o imovini javnih funkcionera, jasno je: u čitavoj Davidovićevoj zgradi postoji tek jedan stan površine 84m². I to, baš na - prvom spratu. Taj stan, u kojem, dakle, živi Vladan Joković, zvanično se vodi na firmu *Werisan DOO* vlasnika **Dragana Nikolića**, zapisano je u katastarskoj evidenciji.

Nikolić nije bilo ko. Naprotiv. U javnost je dospio početkom prošle godine kao jedan od aktera navodnog „pranja papira” na prelazu Kula, u periodu od 2006. do 2009. godine, kada je nacionalni budžet oštećen za minimum 20 miliona eura, u poslu fiktivnog izvoza goriva (benzin i nafta) na Kosovo. Najveće razlike, pisale su tada *Vijesti*, prema carinskoj dokumentaciji u crnogorskom izvozu i kosovskom uvozu, uočljive su kod *Jugopetrola*, gdje volšebno nestaje približno 27,4 miliona litara goriva i kod podgoričkih firmi *Werisan* i *Bonik OIL* koje su, sumnja se, fiktivno izvezle oko 21,4 miliona litara. *Werisan* i *Bonik OIL* registrovane su na istog vlasnika - Dragana Nikolića (52).

Zaključak: prvi carinik Crne Gore živi u stanu zavedenom na firmu koja

se sumnjiči da je budžet milionski oštećila - necarinjenjem! To vodi u brojne spekulacije i sumnje poput one da se iza čitavog protivzakonitog, fiktivnog izvoza goriva za Kosovo, dvije gore pomenute firme, možda krije - Vladan Joković.

Vezama tu nije kraj. Na spisku firmi koje su dovodene u sumnju za isto krivično djelo nalazi se još jedna osoba iz naše priče - Miodrag Daka Davidović. Njegov *Neksan* pominjao se kao izvoznik 1,3 miliona litara goriva tokom 2006. i oko 1,8 miliona sljedeće godine. Kod Davidovića je bila sporna cijela količina izvezenog goriva jer prema podacima koje je ispred kosovske carine *Vijestima* dostavio **Adriatik Stavileci**, *Neksan* ništa nije uvezio na Kosovo. To znači da je roba (za koju je trebalo platiti više od milion eura dažbina) najvjerovatnije prodana u Crnoj Gori. Institucije, na čelu sa Tužilaštvom, čute o švercu u kome je tokom tri godine nestalo oko 57 miliona litara goriva.

Vratimo se Nadi Martinović. Nekoliko upućenih sagovornika *Monitora* tvrde isto: njoj pripadaju ogromne zasluge što je na mjesto direktora Agencije za nacionalnu bezbjednost, došao Vladan Joković. Nada Martinović je, ponavljamo, majka njegove komšinice i veoma bliske prijateljice, Maje Martinović.

Nada Martinović, pisali smo o tome, nalazila se i na spisku (datira iz 2010) javnih funkcionera za koje je Komisija za sprječavanje sukoba interesa, organu vlasti uputila zahtjev za razrješenje sa javne funkcije - člana Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave; predsjednik Savjeta bio je **Velimir Bogdanović**, član opštinskog odbora DPS-a i nekadašnji generalni direktor *Prve banke*. Nakon upućenog pitanja Komisiji o tome da li je Martinovićka nakon zahtjeva i razriješena sa funkcije, kao i zbog čega je zahtijevano njeno

VELIKI BRAT: Branislav Mićunović

Monitor je od Komisije za sprečavanje konflikta interesa dobio uvid u dokument iz 2010. godine u kojem se traži razrješenje Nade Martinović sa javne funkcije jer „kao javni funkcioner, krši Zakon o sprečavanju sukoba interesa“

razrješenje, *Monitor* je dobio uvid u traženi dokument.

Dakle: Komisija za sprječavanje konflikta interesa, na čelu sa **Slobodanom Lekovićem**, 12. marta 2010. godine, postupajući po sopstvenoj inicijativi, donijela je odluku (broj 2444) kojom se utvrđuje da „Nada Martinović, član savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave iz Nikšića, kao javni funkcioner, krši Zakon o sprečavanju sukoba interesa na način što Komisiji nije dostavila Izvještaj o

prihodima i imovini za 2009. godinu i time izvršila obavezu iz člana 19 Zakona...”. U obrazloženju predloga za razrješenje Nade Martinović od 02. jula 2010. godine, između ostalog, stoji da „se povreda Zakona smatra nesavjesnim vršenjem javne funkcije.” No, organ vlasti, Opština Nikšić, kojem je upućen zahtjev, nije razriješila dužnosti Nade Martinović po osnovu kršenja Zakona o konfliktu interesa! U dokumentu koji je Komisija dostavila *Monitoru* piše da je Opština Nikšić donijela rješenje o razrješenju zbog „isteka mandata”. Diplomatski: zadovoljena i Opština, i Komisija, i Nada.

Jedini put ime Nade Martinović izašlo je u javnost kada ju je poslanik PZP-a **Koča Pavlović** optužio da za potrebe vladajuće garniture vodi bazu podataka *Siguran glas* u kojoj se nalaze informacije o svim biračima u Crnoj Gori, sa nezakonito prikupljenim podacima o glasačima Đukanovićeve stranke, koja se puni uz podršku ANB-a (opet Vladan Joković!) i mreže paralelnih službi, pa i državnih organa... Pavlović je, sredinom ove godine, potpredsjedniku Vlade **Dušku Markoviću** postavio i poslaničko pitanje - da li će naložiti istragu o protivzakonitoj bazi podataka, na što je Marković odgovorio da neće, jer mu to po sistemu ne pripada. O Martinovićkoj ništa.

Studentkinja Fakulteta u Nikšiću, koja nije željela da objelodanimo njen identitet, kazala je novinaru *Monitora* da je u njenom društvu gospođa Martinović poznata kao „fantom”. „Za nju važi da može završiti bukvalno sve. Na Fakultetu, ali i u čitavom Nikšiću.” Drugi izvori tvrde: i u čitavoj Crnoj Gori.

Tako prema *Monitorovom* istraživanju funkcionere koloplet moćnih. Iz sjenke, u pozadini isturenih igrača, oni vuku najvažnije poteze i oblikuju vlast Mila Đukanovića. Po njegovoj mjeri i za ljubav njegovu.

Marko MILAČIĆ

Pomirenje ili diktatura

Kad alternativa pogubi kompas - vođa i kada gubi dobija. Rezultati izbora to najbolje pokazuju. Kada se zbroje glasovi, opozicija je pobijedila i mogla je da formira vladu. Ali matematika i politika nijesu isto. Manjinske partije, iako su tokom kampanje nastupale sa opozicionom platformom, ostale su sa DPSDP-om. Pravdajući se, između ostalog, pričom o genocidu u Srebrenici. Kao da tokom genocida njihov partner nije stajao tik uz Miloševića u Vrhovnom savjetu odbrane. Kao da Đukanovićovo pravosuđe nije uradilo sve da zametne tragove odgovornih za deportacije i druge ratne zločine.

Očekivalo se da će makar u Nikšiću stvari ići lakše, da će se Demokratski front, SNP i Pozitivna odgovorno odnositi prema biračima koji su glasali za promjene. Onda je sve krenulo naopako. Kao da je u pozadini veliki majstor vukao konce.

Gotovo sve što su opozicionari radili nakon oktobarske pobjede, izuzimajući strpljenje Miodraga Lekića, išlo je u korist vlasti. Poslije više krugova dramatičnih pregovora, u atmosferi nepovjerenja, kulminirale su svađe, optuživanja i uslovljavanja preko medija i *Facebooka*. Sada se već pominju novi lokalni izbori. Na tim izborima pobjednik bi bio Đukanović. A gubitnik ona Crna Gora koja se zalaže za demokratsku smjenu vlasti. Ako propadne koalicija na lokalnom nivou, opoziciona politička klasa postaće odgovorna za katastrofalno stanje u društvu, saučesnik autokratskog režima.

Dio opozicije pokazuje da ne shvata kakva dramatična iskušenja čekaju Crnu Goru, kako je teška njena ekonomska situacija, kako su neophodne brze reforme i kako je sudbinski važna unutrašnja integracija zemlje. To su načinom na koji su glasali prepoznali birači. Ali, tokom nikšićkih pregovora nije bilo riječi o *Željezari* i kriminalu koji je pojeo Crnu Goru. Bilo je zato, u izobilju, himne, prebrojavanja na Srbe i Crnogorce, produbljivanja podjela... Baš ono što Đukanovića održava u sjedlu.

Tokom kampanje vođa je raspirivao crnogorski državni nacionalizam. Od svih velikih priča još mu je to ostalo. Kako kaže Danilo Kiš - biti nacionalista znači biti bez obaveze, možeš raditi svašta, a ne moraš odgovarati ni za šta. Ako se ogrneš ideologijom nacije i zastave, nije važno što si spržio zemlju, osiromašio mase i prebacio u svoje i ruke prijatelja društvena bogatstva.

Jasno je da Đukanoviću, nakon Dubrovnika i depor-

tacija, Miloševića i Stanka Subotića, *Kombinata* i *Prve* ne preostaje ništa drugo do nacionalizam. Njega svaka normalnost ruši. Zato je on i jurio četnike ove jeseni po Crnoj Gori. Tek ćete vidjeti šta će da radi sada kada po sedmi put zasjedne u stolici premijera, a nema više većinsku podršku građana.

Opozicija, ako ima namjeru da mijenja sistem, mora na dnevni red da stavi prave teme. I, mora da se oslobodi i srpskog i crnogorskog nacionalizma, koji razaraju našu zemlju. Vidjeli smo šta je bilo devedesetih. Vidimo i kako se sada zbog interesa vođe i njegovih urušava ideja crnogorske države. Umjesto što se spori oko simbola, opozicija bi trebalo da sačini program reformi i platformu pomirenja, koja bi okupila i Crnogorce i Srbe i sve ostale.

Zašto je onda opozicija prihvatila Đukanovićevu igru, zašto od 14. oktobra isključivo koristi njegovu retoriku? I to, nakon kampanje u kojoj je Front napravio korak ka pomirenju, udružujući heterogene činioce, a Pozitivna insistirala na multikulturi i evropskim vrijednostima.

Začudojuće, na Đukanovićevu identitetsku priču nakačila se prvo Pozitivna, koja je kao novi subjekt mogla da bude onaj most koji će spajati crnogorske obale, povezivati razlike. Pozitivna je obećavala nove ljude i nove teme - priču o razvoju i ekologiji... A onda se odjednom pretvorila u vatrenog čuvara himne i nezavisnosti Kosova. Na to je dio rukovodstva DF reagovao baš kako odgovara vlasti. Kao da nijesu shvatili da DF nije prost zbir Nove i PZP-a, već mnogo kompleksnija ideja, koja podrazumijeva obazriviji odnos prema svim temama koje nas dijele.

I sad smo tu gdje smo. Od razvoja događaja u Nikšiću zavisice naš put - da li ćemo tonuti u diktaturu, ili će naopaki sistem početi da puca. Vidjećemo i da li su Pajović, Mandić i Medojević dorasli izazovu. Ili su samo dekor u vođinom ramu.

Piše: Milka TADIĆ MIJOVIĆ

Ako propadne koalicija u Nikšiću, opozicija će postati odgovorna za katastrofalno stanje u društvu, saučesnik autokratskog režima

Sto koraka nazad

Više se ne zna ko je kome šta rekao, a ko je uzvratio. Kao u krčmi kraj puta, pred zoru

Sve i da se sjutra pred kamerama svih televizija, u direktnom prenosu, predstavnici opozicije u Crnoj Gori pokume i potpišu koalicioni sporazum o vladanju Nikšićem, ono što su uspjeli da izgube u prethodnih mjesec i kusur – neće nadoknaditi. Više nije pitanje šta će se desiti u Nikšiću, nego kako sačuvati ideju antimonopolskog saveza i zadržati vrata za promjene i zajedništvo barem odškrinutima.

Prethodna sedmica pokazala je raskoš destrukcije koja se ovdje može proizvesti za tili čas. Pokušavajući da na druge svale odgovornost za neuspjeh pregovora prvaci opozicionih stanaka jedni druge nijesu optužili još jedino za učestale zemljotrese, ali ne treba sumnjati u njihovu predanost; nadoknadiće. Nije problem u razlikama među potencijalnim saradnicima, nego u samoubilačkom načinu ispoljavanja tih razlika i onda kad one potpuno promašuju temu.

Počelo je borbenim gardom Pozitivne oko zbirke identitetskih pitanja, kao uslovom za saradnju u Nikšiću. I onima koji su te principe branili mnogo prije nego što je Pozitivna nastala, nije bilo baš jasno kakva je svrha njihovog trpanja u pravi plan i prije nego što počnu razgovori s partnerima o formiranju vlasti na lokalnom nivou. Nakon što su, kako-tako, okončani pregovori oko načelnih pitanja, zapelo je kod izbora gradonačelnika. Pozitivna je na čelu Nikšića htjela nestranačku ličnost, Demokratski front insistirao da gradonačelnik postane funkcioner

MOŽE LI SVOJOM STRPLJIVOŠĆU SPASITI OPOZICIJU OD SLOMA:
Miodrag Lekić

Nove **Milutin Đukanović**.

Zamjenik predsjednika Nove **Goran Danilović** ocijenio je da je DF u Nikšiću osvojio 30 odsto glasova, i da bi bilo potejnjivanje stanovnika tog grada da na njegovom čelu bude nestranačka ličnost. „S tom činjenicom ne može da se poredi ništa drugo, i nema nijednog građanina Nikšića koji je glasajući za Front zaboravio i da glasa za Novu koja je jedan od konstituenata tog saveza“, kazao je on.

Danilović je u pravu – do pola. Izvjesno, građani Nikšića nijesu zaboravili da glasajući za Front glasaju

i za Novu. Jednako je izvjesno da, neki od njih, nikada Novu da je sama izašla na izbore, glasali ne bi. DF, na osnovu izbornih rezultata, ima pravo da predloži svog kandidata za gradonačelnika - stranačkog ili nestranačkog. Pozitivna je dužna da uvaži tu činjenicu. U protivnom svako bi svakoga do u beskraj mogao uslovljavati, po principu – ti meni nećeš *serdara*, ja tebi neću *vojvodu*.

Druga su stvar obziri koje onaj ko predlaže ljude za najodgovornije poslove mora mati – i prema partnerima i prema biračima. Nova

je - uz svesrdnu pomoć Pozitivne u ulozi prevaspitača, i PZP -a koji je uglavnom ćutao, a kad je progovorio ispostavilo se da je muk bio bolji – uspjela da se predstavi kao da je ona sama, a ne udružena u Demokratski front u Nikšiću osvojila najviše opozicionih mandata.

Kandidat Nove za gradonačelnika Milutin Đukanović zaključio je da, prema D'ontovom količniku DF-u pripadaju mjesta predsjednika Skupštine i predsjednika Opštine Nikšić, dok treće i četvrto mjesto pripadaju Pozitivnoj i SNP-u, o čemu bi ove dvije partije trebalo da se dogovore. Pravljenje koalicije po D'ontovom sistemu je, otprilike, kao da tortu pokušavate napraviti po receptu za sarmu. Predsjednik Nove **Andrija Mandić** kazao je nakon posljednjih razgovora da više ne želi ni da učestvuje u pregovorima sa predsjednikom Pozitivne

Darkom Pajovićem. Zaprepašten je, kaže, količinom mržnje koja se iskazuje prema jednoj srpskoj stranci i političarima koji su nosili borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, „rizikujući živote”. Mandić je optužio Pajovića da ne želi Srbina na čelu Nikšića.

Pozitivna Crna Gora oštro je osuđila „jezik mržnje i neistine koju je Andrija Mandić koristio kada je ostao bez argumenata”.

„Kad nas već Andrija Mandić lažno optužuje, da mu javno saopštimo, da Pozitivna Crna Gora nema problem da osoba bilo koje nacionalnosti, uključujući i srpsku, bude na čelu Nikšića. Koliko je besmislena teza Andrije Mandića govori i podatak da su u našem poslaničkom klubu u Skupštini Crne Gore prisutne četiri nacije, uključujući i srpsku”, saopšteno je iz Pozitivne.

Više se ne zna ko je kome šta rekao, a ko je uzvratilo. Kao u krčmi kraj puta, pred zoru.

Lider PZP-a **Nebojša Medojević** je ocijenio da je Pozitivna odgovorna za neuspjeh pregovora u Nikšiću, te da, između te partije i SDP-a nema nikakve razlike. Medojević tvrdi da je „neko ko je osnovao takozvanu Pozitivnu, zabranio koaliciju sa opozicijom”. Malo ranije su mu se prividale džamije po Cetinju.

Mediji u okruženju prenijeli su Medojevićev zaključak da gradonačelnik Nikšića ne može biti Srbin, čak i ako ga predloži lista koja je dobila 30 odsto glasova, kao i pitanje da li ljudi koji su ovo smislili znaju da se ovako ide u fašizam. On je istakao da bi za takav stav, da se desio i Nemačkoj, Ustavni sud te zemlje odmah zabranio partiju koja ga je plasirala. Mnogo puta je Nebojša Medojević proteklih godina hrabro govoreći o kriminalu i korupciji razljutio Đukanovića i njegove, ovaj put ih je, ovakvim pristupom, silno obradovao.

Prema uzvratnoj ocjeni Darka Pajovića, promjene u Crnoj Gori su

nemoguće sa ljudima kao što su Andrija Mandić i Nebojša Medojević, jer su oni „garant opstanka DPS-a na vlasti”, zbog čega ih „vjerovatno i njeguju sve ove godine”. On je poručio da Pozitivna Crna Gora „nacionalistima i prevarantima, odnosno pojedincima unutar DF-a, neće prepustiti rukovođenje grada Nikšića”, jer za to, kako je pojasnio, nijesu dobili mandate.

JE LI POBJEDA BILA UZALUDNA: Sa pregovora predstavnika DF i Pozitivne u Nikšiću

Nijesu ih, koliko se zna dobili ni za to, da pomognu da se vlast u Nikšiću, kroz nove izbore, vrati DPS-u. Onda bi mogli da po vazdan igraju uz himnu.

Odavno iz DPS-a nije stiglo ništa tačnije od ocjene predsjednika Odbora te partije iz Nikšića **Radivoja Nikčevića** da „umjesto korektnog saopštenja

o razlozima neuspjeha pregovora, nesposobni i neodgovorni pregovarači govore jezikom netolerancije i međusobnih optužbi, pa i pokušaja širenja nacionalne netrpeljivosti”.

Pajović je na kraju kazao da još jedino može da razgovara sa liderom Fronta **Miodragom Lekićem**, pa se

sad još to čeka. Tonove je primirio i **Goran Danilović** porukom da će dosadašnja opozicija, ipak, formirati nikšićku lokalnu vlast. „Ne moramo se ni voljeti, ni uvažavati - moraćemo

sarađivati. Teško sa nekim ko svakodnevno postavlja nerazumne uslove ali što se mora nije teško. Nakon toga kandidat DF za predsjednika Crne Gore pobijediće na proljećnim izborima”, napisao je Danilović. Jedno se vidi: Lekiću neće biti lako.

Ponašanje opozicije savršeno pogoduje namjeri DPS-a da i dalje jaše na talasima nacionalizma. Umjesto

ili prije stavke o himni, opozicionari su, možda trebali da objave neke druge osnovne principe. Neko je, na primjer, budala, zato što je budala, ne zato što je Srbin. Neko je, na primjer, lopov samo zato što je lopov, ne što je Crnogorac.

Ida su opozicione partije u normalnim uslovima osvojile glasova koliko su osvojile, ponašanje opozicionih prvaka kakvo gledamo bilo bi neodgovorno. Svaki glas osvojen u uslovima kakvi za izbore u Crnoj Gori vladaju bio je pobjeda svakog opozicionog glasača nad strahom. Strahom od gubitka posla, strahom od proglašenja za nacionalnog izdajnika, strahom od gubitka socijalne pomoći, strahom od raznih vrsta degradacija. Ko god je neodgovoran prema takvim biračima, morao bi da razmisli o tome da se politikom ubuduće bavi kao posmatrač. U utakmici sa velikim ulozima, nedorasli igrači mogu prokockati nadu.

Miloš BAKIĆ

Imun na odgovornost

Prvi čovjek *Željezničke infrastrukture* kaže kako „ne osjeća nikakvu odgovornost“ za sudar vozova u kome su poginula dva čovjeka. Ista osoba – kao predlagač amandmana na Zakon o bankama i predsjednik parlamentarnog Odbora za finansije ne osjeća se odgovornim ni za državni udes sa *Prvom bankom*. Da li je to dovoljno za ministarsku funkciju

Zarija Franović je ponovo na naslovnim stranama. Predsjednik Odbora direktora *Željezničke infrastrukture* ustalasio je javno mnjenje prošlonedjeljnom izjavom da „ne osjeća nikakvu odgovornost“ za željezničku nesreću u kojoj su dvije osobe poginule, a njih 40 povrijeđeno.

Izjava je data pošto je postalo jasno da je nesreću u blizini Mojkovca izazvao *ljudski faktor*, dok su policija i tužilaštvo istragu usmjerili na tri osobe od kojih su dvije zaposlene u *Željezničkoj infrastrukturi*. Ipak, Zarija Franović „ne osjeća nikakvu odgovornost“, ni zbog mogućnosti da su „njegovi“ otpravnici vozova skrivili nesreću sa tragičnim posljedicama.

Slijedili su novi problemi. Advokat **Vladan Bojić** podijelio je sa medijima sumnje da je, po nalogu Zarije Franovića, napadnut ispred zgrade RTCG, nakon što je u emisiji *Okvir* kritikovao njegovo ponašanje. „Ne smije se izgovoriti rečenica: ne osjećam nikakvu odgovornost za nesreću...“, ocijenio je Bojić podsjećajući da, osim krivične, postoji i moralna odgovornost. „Dok su porodice unesrećene, *Prevoz* i

Infrastruktura prebacuju lopticu... To je jako degutantno i teško“, nastavio je Bojić.

Usljedi su upozorenja i prijetnje: „Prišla mi je osoba koja se nije predstavila, a onda iznijela sijaset uvreda, ističući da sam gost u Crnoj Gori, da pazim protiv koga i šta pričam i radim... To lice je očito nečiji odan kerber, pretpostavljam gospodina Franovića, jer sam ga okarakterisao odgovornim i po hijerarhijskoj, a posebno po moralnoj odgovornosti“. Napadnuti advokat kaže da će tek odlučiti treba li taj događaj procesuirati.

Vratimo se crnogorskim prugama. Činjenice upozoravaju: od kada ja *Željeznica Crne Gore*, nekadašnje akcionarsko društvo u većinskom vlasništvu države, podijeljena na nekoliko manjih preduzeća, a najvrijednije od njih predato

na upravljanje Zariji Franoviću, tamo su počele da se dešavaju neobične stvari.

Kako drugačije opisati podatak da preduzeću nedostaju otpravnici vozova, pregledači kola, čuvari pruge... Istovremeno se množi administracija, a priče o nepotizmu Franovića i njegovih najbližih saradnika pune novinske strane.

Tako smo saznali da Franović

Izgleda da su, prema Franovićevoj viziji *Željezničke infrastrukture*, pravnici, pripravnici i PR savjetnici postali važniji od mašinovođa i otpravnika vozova. Samo kabinet predsjednika borda broji skoro 20 zaposlenih. A stanica Trebaljevo zatvorena je pošto nema otpravnika vozova koji bi radili na njoj

radi u, praktično, porodičnom okruženju: tu su mu sin i snaha, njegova i suprugina braća, bratanić, svastika, ćerka od druge... Od najbližih nedostaje samo supruga. Ona radi u barskom komunalnom preduzeću. U onom, biće, u kome je Franović bio direktor od 1997. godine pa do prelaska na fotelju na *Željeznici*. Koju je do tada

poznavao isključivo kao putnik.

Odbranu od optužbi za nepotizam Franović je prepustio saradnicima. „U našoj kompaniji postoji velik broj zaposlene djece naših radnika i drugih srodnika iz razloga što naša država ima mali broj stanovnika...”, stoji u saopštenju iz njegovog kabineta. U odgovoru još piše: „Praksa je prilikom zapošljavanja i u bivšoj *Željeznici Crne Gore* bila da se zapošljavaju djeca naših radnika”. Ne piše, da je ta praksa zaživjela između ostalog i zbog toga što su se djeca zaposlenih na *Željeznici* – ljudi koji su poput policajaca i vojnika radni vijek provodili u uniformi, poštujući komandni lanac i propisana pravila – lakše od „civila” prihvatila skoro pa vojnički režim rada koji je nekada važio na crnogorskim prugama.

Nakon tragedije na Bioču, tadašnji predsjednik borda *Željeznice CG* **Ranko Medenica** nije davao izjave za štampu. Iste večeri je podnio ostavku.

Tada se na *Željeznici* još znao neki red.

Danas su neka druga vremena. I ništa lakše nego se sakriti iza kakve komisije ili službe. Zarija Franović je tako, ljetos, prećutao još jednu bruku: nakon pravosnažne presude, sa računa *Željezničke infrastrukture* isplaćeno je 80 hiljada eura bivšem direktoru koga

Među zapošljenima u *Željezničkoj infrastrukturi*, evo dva-tri dana, kola priča da se predsjednik borda sprema da podnese ostavku. Jedni vjeruju da se Franović sprema na povlačenje zbog nedavne nesreće i izgubljenih života, drugi računaju da je, nakon svega, njihov pretpostavljeni sazeo za ministarsku funkciju u novoj Đukanovićevoj vladi. Zajednička im je samo želja da on - ode

su bez odluke o smjeni ili razrješenju uklonili on i njegovi saradnici. Nakon što je dobio sudsku satisfakciju, **Milovan Strunjaš** je prokomentarisao kako su „nečiju samovolju, bahatost i neznanje platili građani”. Čelnici *Infrastrukture* su priču u Strunjašu i presudi prepustili direktorici pravnog sektora.

Ne treba, zato, da čudi što su prema Franovićevoj viziji *Željezničke infrastrukture* pravnici, pripravnici i PR savjetnici postali važniji od mašinovođa i otpravnika

vozova. Prema saznanjima *Monitora* samo kabinet predsjednika borda broji skoro 20 zapošljenih. Stanica Trebaljevo zatvorena je pošto nema otpravnika vozova koji bi radili na njoj.

Da li je takvo stanje moglo, na bilo koji način, uticati na nedavnu nesreću?

Vidjećemo da li će i aktuelna istraga o nesreći kod Mojkovca potvrditi ono o čemu se ovih dana šapuće u *Željezničkoj infrastrukturi* – da su nesreći „kumovali” i nespretno sročeni interni propisi i pravila kojih su se pritvoreni otpravnici, navodno, pridržavali. Ko će se tada isprсити tvrdnjom da „ne osjeća nikakvu odgovornost”.

Iskustvo nas uči da Zarija Franović nije čovjek spreman da prizna grešku. Zapravo, čini se kako je ta osobina doprinijela njegovoj promociji u sam vrh vladajućeg DPS.

Vratimo se unazad nekih četiri-pet godina, u vrijeme kada je Zarija Franović počeo da gradi sadašnje pozicije. Početkom 2008. godine Skupština je, na prijedlog CBCG i Ministarstva finansija, usvajala Zakon o bankama. Za neupućene iz vedra neba, Zarija Franović je predložio 20-ak amandmana na ponuđeni propis. Verzirani su odmah upozorili kako Franovićev

prijedlog „uvećava rizik za deponente i povjerioce banke i težište zaštite interesa pomjera ka akcionarima”. Ako u citatu prepoznajete prve obrise *afere Prva banka* – na dobrom ste putu. Ne jednom je rečeno kako „Franovićevi amandmani” zvuče kao da ih je pisao **Veselin Vukotić** za račun **Mila i Aca Đukanovića**. „Ovo je prvi put da finansijski lobi direktno utiče na rad parlamenta”, objasnio je **Nebojša Medojević**. Uzalud. DPS je ostao pri naumu da javni interes podredi privatnim poslovima predsjednika vladajuće partije. Zarija Franović je od potencijalnog putnika promovisan u prvog čovjeka *Željeznice*.

Novi angažman nije smanjio njegovu naklonost prema *Prvoj banci*. „Kredit koji je dat *Prvoj banci* za mene je pravi potez”, odgovarao je Franović, kao predsjednik parlamentarnog Odbora za privredu i finansije, na tvrdnje da bi ceh promašene poslovne politike i brojnih nezakonitosti u *Prvoj* trebali da plate njeni akcionari i menadžment, a ne država i građani Crne Gore. Kasnije su stigle tvrdnje da je *Prva* svoje obaveze prema budžetu izmirivala, između ostalog, i novcem *Infrastrukture*. Franović je na to reagovao oštro i nerazumljivo: „Ako je to što je napisano izjavio neko iz Centralne banke, taj nema nimalo finansijskog morala, finansijskog obraza i finansijskog karaktera”!?

On, treba li naglašavati, za finansijsku nesreću sa *Prvom bankom*, jednako kao i za sudar vozova kod Mojkovca, „ne osjeća nikakvu odgovornost”. Bitan mu je samo sud partije. I njenog predsjednika.

Među zapošljenima u *Željezničkoj infrastrukturi*, evo dva-tri dana, kola priča da se predsjednik borda sprema da podnese ostavku. Jedni vjeruju da se Franović sprema na povlačenje zbog nedavne nesreće i izgubljenih života, drugi računaju da je, nakon svega, njihov pretpostavljeni sazeo za ministarsku funkciju u novoj Đukanovićevoj vladi. Zajednička im je samo želja da on - ode.

Zoran RADULOVIĆ

POLICIJA: ZATVORENI SISTEM KORUPCIJE, TORTURE I LAŽI

GORAN STANKOVIĆ: „Da sam ćutao izbrisao bih sebe”

Za razliku od američkog filma, u crnogorskim pričama o korumpiranim policajcima ne pobjeđuju oni koji su smogli snage da se odupru nepravdi i sili. Takvi su, poput Gorana Stankovića, izolovani i ostavljeni da tonu u beznade

Povjerljivo iz Crne Gore

Malo je onih koji ne znaju za - *Povjerljivo iz LA*. Film govori o korumpiranim policajcima u Los Angelesu pedesetih godina, a ko se ne sjeća napetosti dok se čeka rasplet

– hoće li pobijediti „prljavi policajci” ili oni koji drže do istine i pravde.

Crna Gora sve češće podsjeća na taj američki film, sa malim izgledima za hepi end. Na naslovnim stranama

domaće štampe i ove sedmice osvanula je još jedna priča o prekoračenju policijskih ovlaštenja.

Po nalogu višeg državnog tužioca **Rifata Hadrovića** uhapšeni su beranski policajci **Željko Bojić** i **Adnan Kožić** zbog sumnje da su prije četiri godine ubili tada dvadesetogodišnjeg **Miroslava Šoškića**.

Prema zvaničnoj verziji, Šoškić je u noći 17. decembra 2008. godine skočio u hladni Lim, bježeći od policije koja ga navodno odvlačala od skoka u rijeku. Prema policijskoj verziji Šoškić je te večeri priveden jer mu je u automobilu navodno pronađen gram i po heroina.

U prvom obdukcionom nalazu koji je uradila **Dragana Čukić** na Šoškićevom tijelu konstatovane su povrede pripisane udarcima o dno rijeke. Uslijedilo je još nekoliko vještačenja među kojima i ona koje je porodica Šoškić uradila o svom trošku. Konačno, utvrđeno je da se radilo o nasilnoj smrti. U nalazu **Miodraga Šoća** konstatuje se da je mladić zadobio povrede glave od „jako zamahnuto mehaničkog oruđa”. Porodica Šoškić već duže tvrdi da im je sin ubijen i optužuje ovdašnje institucije da prikrivaju zločin.

Uhapšeni policajci negirali su da su ubili Šoškića. Nakon hapšenja oglasio se predsjednik **Filip Vujanović**, da najavi maksimalnu pomoć pravnoj državi.

Konkretnu pomoć od Vujanovića kada su u pitanju policijski kadrovi imao je za sada tek bivši direktor Uprave policije **Veselin Veljović** pod čijim su se vodstvom desile brojne afere i propusti u policiji, a koji je rukovodio policijom i u vrijeme tragedije u Beranama. Opozicija i civilni sektor su više puta tražili Veljovićevu ostavku, ali se za bivšeg šefa policije zdušno zalagao **Milo Đukanović**. Nakon što je samostalno napustio službu, Veljovića je Vujanović primio u svoj tim savjetnika. Veljović je sada savjetnik za bezbjednost i odbranu predsjednika države.

Da u crnogorskoj policiji ima prljavih policajca i Veljović je nedavno potvrdio. „Ali ja nijesam jedan od

njih”, kazao je. To je izjavio objašnjavajući novinarima kako on nije onaj „odozgo” koji je svojim zaposlenima naredio da žmure pred višemilionskim prekograničnim švercom. **Ernad Kalač**, rožajski načelnik, za kog njegova supruga tvrdi da se nije ubio već da

Goran Stanković za *Monitor* kaže da je o prebijanju Aleksandra Pejanovića i svim zloupotrebama policijskih uniformi te noći, ali i pritiscima na njega nakon što nije pristao da čuti o tome, obavijestio **Veselin Veljovića**. Veljović ne samo da mu nije odgovorio, već je nagradio one koji su učestvovali u nepravdi

je ubijen, tvrdio je u svojoj službenoj zabilješci da mu je tadašnji rukovodilac područne jedinice Berana **Novo Veljić** kazao da obustavi akciju, jer je to „naređeno odozgo”. Policajci koji su govorili o prekograničnom švercu i napustili Crnu Goru više puta su javno govorili da se neće vratiti dok je Veljović na čelu policije.

„Za mene niko ne može potvrditi ili svjedočiti da sam učestvovao u kriminalnim radnjama. Nezakoniti poslovi se kose sa mojim standardima”, rekao je Veljović.

Da li?

Nije slučaj Kalač prvi gdje se u insajderskim policijskim pričama moglo čuti kako se policajci koji su prekoračili ovlaštenja u vrijeme Veljovićevog šefovanja pravdaju da su samo izvršavali naredbe „odozgo”.

Isto se moglo čuti nedavno tokom suđenja policijskim rukovodiocima **Ratku Rondoviću** i njegovom tadašnjem pomoćniku **Dušanu Raičeviću**, koji se terete za nesavjestan rad u službi. Rondović i Raičević se sumnjiče da su u oktobru 2008, nečinjenjem pomogli petorici nepoznatih pripadnika interventne jedinice da u više navrata u pritvorskoj ćeliji tuku sada pokojnog **Aleksandra Pejanovića**. Pejanović je iz pritvora pušten sa 29 teških povreda, konstatovano je u medicinskoj dokumentaciji. Pejanovića je kasnije ubio komšija, pripadnik Interventne jedinice. Prije nego je ubijen javno je saopštio da se plaši za svoj život. Bezbjednost mu je javno garantovao Veselin Veljović.

U optužnici se navodi da su Rondović i Raičević odbili da Pejanoviću obezbijede medicinsku pomoć i da su od svojih zaposlenih tražili da mijenjanju policijsku dokumentaciju i lažu da je Pejanović kada je stigao u pritvor već imao povrede.

Goran Stanković prvi je policajac koji je progovorio o onome što se zaista dešavalo te večeri. Prije nekoliko dana on je sve to ponovio pred sudom, potvrdivši optužbe koje se Rondoviću i Raičeviću stavljaju na teret.

Stanković je ponovio pred sudom da su mu Rondović i Raičević kao nadre-

deni rekli da je prebijanje Pejanovića, „naređeno odozgo”. On je kazao da je Pejanović kada je priveden imao samo manju povredu iznad obrve. „Sve sam to unio u zapisnik, koji je kasnije krivotvoren”, svjedočio je Stanković.

„Nakon nekog vremena došao je Dušan Raičević i rekao: ‘Momci, sad će malo doći da daju malo ovom Pejanoviću’. Pitao sam ga, zar je moguće da to rade, na šta mi je odgovorio: ‘Ako ne možeš da gledaš, onda izadi. To je naređeno odozgo’”. Stanković je kazao da mu je isto rekao i Ratko Rondović.

Stanković je potvrdio da su „pet uniformisanih službenika u interventnoj uniformi sa fantomkama na glavi, tukli Pejanovića, svuda po tijelu”, kao i da je Pejanović tražio medicinsku pomoć, ali da su nadređeni Rondović i Raičević odbili da to učine.

Goran Stanković za *Monitor* kaže da je o svemu što se dešavalo te noći, ali i pritiscima na njega nakon što nije pristao da čuti o tome, obavijestio Veselina Veljovića.

U nekoliko pisama koje je uputio tadašnjem direktoru Uprave policije, ovaj penzionisani policajac koji je morao da napusti posao jer nije htio da čuti, opisao je do detalja ono što se te večeri dešavalo, od torture nad Pejanovićem, do tvrdnji da se radi o „naređenju odozgo”.

Stanković je u pismima Veljovića obavijestio i da je načelnik **Predrag Ašanin** više puta pozivao policajce koji su te večeri bili u smjeni, tražeći od njih da se svi drže istog iskaza – da nije bilo torture i da je Pejanović došao sa povredama, te da im je, ako to učine, obećao podršku Uprave policije i branioca. Stanković je Veljovića obavijestio i da ga je Rondović naknadno pozvao na razgovor tražeći da potpiše izjavu kako nije pozivan kod Predraga Ašanina više puta i da na njega nije vršen pritisak.

Stanković je Veljoviću u pismu pojasnio i da je Dušan Raičević naknadno svim koji su te večeri bili na poslu podijelio obrasce unutrašnje kontrole sugerišući im da svi napišu

da je Pejanović u policiju došao sa povredama glave. „Pišite, pišite, od danas smo ništa ljudi”, kazao je kolegama Stanković, navodeći da su svi osim njega napisali kako im je rečeno. Oni su danas svi u službi.

Veljović nikada nije odgovorio na ta pisma.

Ne samo što Veljović, kao direktor UP nije bio zainteresovan da otkrije šta se sve dešavalo te večeri i kazni one koji su prekoračili ovlašćenja. Predrag Ašanin i Ratko Rondović nalaze se na spisku starješina koje je Veljović početkom 2009. godine, odmah nakon torture nad Pejanovićem obilato nagradio.

Stanković je u pismima Veselina Veljovića obavijestio i da je načelnik **Predrag Ašanin** više puta pozivao policajce koji su te večeri bili u smjeni, tražeći od njih da se svi drže istog iskaza – da nije bilo torture i da je Pejanović došao sa povredama, te da im je, ako to učine, obećao podršku Uprave policije i branioca

Poznato je da je krajem 2008. iz sindikalne kase Veljović podijelio 668 hiljada eura. Specijalno tužilaštvo za borbu protiv organizovanog kriminala vodilo je istragu o tome ko je, kako i na osnovu kojih uredbi tada odobrio da se taj novac podijeli službenicima. Još se ne zna da li je ta podjela urađena po zakonu ili je neko mimo propisa „nagradio” odabrane službenike i starješine policije. Na „tajnom spisku” onih koji su nagrađeni iz sindikalne kase, nalaze se i Ašanin i Rondović. Tu su i trojica pripadnika interventne jedinice.

„Živim u nadi da će mi se u borbi za zaštitu časti i obraza nas policajaca pridružiti makar jedan od kolega i saopštiti istinu zbog nas samih pa i svih časnih ljudi koji izdržavaju porodice ovim hljebom”, završio je svoje treće pismo upućeno Veljoviću Stanković. Veljović nije odgovarao ni na ono koje je stiglo kasnije, u kom Stanković pojašnjava da je pod pritiskom kolega i nadređenih jer nije htio da čuti. Uzalud se obraćao i ministru policije **Ivanu Brajoviću**.

Ovaj hrabri policajac penzionisan je kada je Veljović napustio poziciju šefa Uprave policije a na to mjesto došao **Božidar Vuksanović**. Stanković prima 200 eura penzije, a poslije odbitaka ostaje mu 24 eura. Supruga je ostala bez posla. Vuksanović kao i Veljović odbija da dostavi tužilaštvu podatke o tome ko su pripadnici interventne jedinice koji su zvjerski tukli Pejanovića.

Za razliku od američkog filma, u crnogorskoj priči ne pobjeđuju oni koji su smogli snage da se odupru nepravdi i sili. Takvi su, poput Stankovića, izolovani i prepušteni sami sebi. Ostavljeni da tonu u beznađe. Stanković stisne zube kad pogleda u osmogodišnjeg sina. Gotovo da se može opipati pitanje koje čuti - da li je sinu ostavio težak krst. Plaši se da nije kraj stradanjima. „Da sam ćutao izbrisao bih sebe.”

Milena PEROVIĆ-KORAC

DEPORTACIJE, DVADESET GODINA POSLIJE

NIKO NIJE KRIV: Policajci i njihovi advokati nakon oslobađajuće presude

Crnogorsko pravosuđe definitivno je ustanovilo da se 1992. godine kada je u smrt poslato oko stotinu ljudi, nije desio nikakav zločin. Otuda je u ovakvom sistemu prirodno što su okrivljeni policajci oslobođeni. I što nalogodavac prima mirotnovoračke nagrade

Ni zločina ni zločinaca

Jedan pokojnik – **Pavle Bulatović**, bivši ministar policije, nezakonito je postupao, ali ni on nije odgovoran za deportacije – jer takvog ratnog zločina nije ni bilo! To je tvrdnja iz presude sutkinje **Milenke Žižić** izrečene 22. novembra u ponovljenom postupku pred Specijalizovanim vijećem Višeg suda u Podgorici.

Funkcioneri i službenici MUP-a Crne Gore – **Boško Bojović**, **Radoje Radunović**, **Milorad Ivanović**, **Duško Bakrač**, **Milisav Marković**, **Milorad Šljivančanin**, **Božidar Stojović**, **Sreten Glendža**, **Branko Bujić**, su oslobođeni optužbi za deportacije izbjeglica iz BiH ratne 1992. godine.

Istraga je vođena od 2005, a sudski proces je počeo u novembru 2009, za-

vršio se u martu 2011. oslobađajućom presudom. Apelacioni sud je početkom godine donio ukidajuće rješenje, jer prvostepeni sud kontradiktorno najprije utvrđuje da sukob u BiH maja 1992. nije imao međunarodni karakter da bi, u razlozima za oslobađajuću presudu, zaključio da su oružane snage Republike Srpske i poslije povlačenja JNA iz BiH djelovale pod opštom kontrolom i za račun SRJ, koja je bila u sukobu sa Vladom BiH. Žižićeva je i tada bila predsjednica vijeća.

Ni ova njena presuda nije lišena kontradiktornosti. Saopštila je da su „djelatnost i naredba” Pavla Bulatovića za deportacije nezakoniti, „ali nije dokazano da su optuženi bili na nekoj od strana u oružanom sukobu, što je potrebno za

postojanje ratnog zločina”.

Država je, podsjetimo, obeštećenjem 2008, kroz sudsko poravnanje porodica deportovanih priznala krivicu, no niko nije sudski proglašen odgovornim za ono što je **Momir Bulatović** objasnio „državnom, a ne pojedinačnom greškom”.

Naime, crnogorsko pravosuđe, sudstvo i tužilaštvo, združenim poduhvatom je nastavilo zataškavanje u pokušaju „abolicije” lika i djela **Mila Đukanovića**, njegovih saradnika, potčinjenih funkcionera i službenika iz prve polovine 1990-ih.

U svojstvu premijera – koji je po Ustavu imao odgovornost za vođenje spoljne i unutrašnje politike, Đukanović je maja 1992. imao zakonsku

DRUŠTVO

i faktičku nadležnost nad MUP-om kada su pohapšene i vlastima samoproglašene „Srpske Republike BiH” izručene vojno-sposobne izbjeglice iz BiH: Bošnjaci „zbog razmjene” a Srbi „zbog vojne obaveze”. Najmanje 86 Bošnjaka, po imenu i prezimenu, su potom pobijeni.

Đukanović je juna 2008. kao svjedok, istražnom sudiji kazao da njegovi policijski službenici navodno „nijesu ništa učinili sa predumišljajem” i da „nijesu mogli znati” da će deportovane Bošnjake pobiti. Time je dao smjernice za dalju farsu, jer je gotovo istovjetno obrazloženje za oslobađanje optuženih policajaca saopštila i sutkinja Milenka Žižić.

Činjenice iz službenih spisa govore suprotno.

Na primjer, **Nikola Pejaković**, do sredine 1992. zamjenik a onda ministar unutrašnjih poslova, u aktu br. 278/2 od 8. aprila 1993. dostavljenom Skupštini Crne Gore, opisuje ondašnje okolnosti u BiH koje su navele MUP na zaključak da „obim i širina ratnih dejstava na području bivše BiH dovode u pitanje bezbjednost naših milicionara određenih za sprovođenje ovih lica”, pa je „dogovoreno da radnici SUP-a Srebrenica dođu u Herceg Novi gdje je izvršena primopredaja”.

Ukoliko ni Đukanovićevi policajci nijesu na prostoru BiH pod srpskom kontrolom bili bezbjedni, što su mogli očekivati bošnjački civili?

Za deportacije je Đukanović juna 2008. ocijenio da su „prekršaj međunarodnog prava, jer je BiH u međuvremenu postala nezavisna država”, ali „odgovorna lica u MUP-u” navodno „nijesu znala za ovu činjenicu”. Ko je, ako ne Đukanović kao premijer, o tome trebalo da informiše MUP?

Iako se, prema tadašnjim propisima i praksi, svako hapšenje evidentiralo u dnevnim biltenima događaja – koji su mu pismeno dostavljani, Đukanović je tvrdio da je za

Sutkinja Milanka Žižić saopštila je da „i nije dokazano da su optuženi bili na nekoj od strana u oružanom sukobu, što je potrebno za postojanje ratnog zločina”. Država je, podsjetimo, obeštećenjem 2008. kroz sudsko poravnanje porodica deportovanih priznala krivicu, no niko nije sudski proglašen odgovornim za ono što je Momir Bulatović objasnio „državnom, a ne pojedinačnom greškom”

deportacije čuo najranije desetak dana nakon što su one počele. Pa ni tada ga, navodno 27. maja 1992, po službenoj dužnosti, nijesu informisali iz MUP-a, već maltene po privatnoj liniji predsjednik Skupštine **Risto Vukčević**.

I kada je o svemu saznao, da li je Đukanović nekog od policajaca kaznio, barem suspenzijom? Optuženi za deportacije, bez izuzetka, nikakve sankcije zbog deportacija nijesu imali: čak su neki ubrzo i napredovali u hijerarhiji Đukanovićeve vlade – poput

optuženog Milorada Ivanovića, koji će postati pomoćnik ministra policije, ili su ostali godinama na istim, izuzetno važnim dužnostima – poput šefa tajne službe Boška Bojovića i šefa uniformisane policije Milisava Markovića.

Još je Đukanović juna 2008. rekao je da se „u ovom slučaju radi o nesnalaženju grupe ljudi koja je bila na visokim i odgovornim funkcijama u MUP-u” i sugerisao da je to „plod promjene sistema rada, jer se do tada funkcionisalo na centralizovanom sistemu bezbjednosti dotadašnje SFRJ”.

Laž! U sistemu bezbjednosti SFRJ nikada nije postojala „Srpska Republika BiH” koja se, prema sudskim spisima, maja 1992. obraćala depešama MUP-u Crne Gore radi hapšenja i izručenja izbjeglih građana Bosne i Hercegovine, tada države sa legalnom i međunarodno priznatom vladom sa sjedištem u Sarajevu.

„Srpska Republika BiH” nikada nije postojala u ustavno-pravnom sistemu SFRJ, niti je maja 1992, ni sada kao Republika Srpska, međunarodno

priznata država. Nije poznato ni da je Đukanovićeva vlada u vrijeme deportacija imala sa „Srpskom Republikom BiH” nekakav poseban sporazum o izručenju ili pravnoj pomoći.

Prijedlog branilaca optuženih tokom prvog suđenja da Đukanović svjedoči i na glavnom pretresu, sutkinja Žižić je odbila, iako je njegov iskaz iz istrage da „pojedinci iz MUP-a, ukoliko su mislili da eventualno imaju saglasnost ministra, znači i saglasnost Vlade, to je njihov problem”, podudaran sa tvrdnjama i optužnice i obje presude Milenke Žižić, kao i nekih optuženih i svjedoka, da je saglasnost i Đukanovićeve vlade – naredba za deportacije Pavla Bulatovića – van svake sumnje postojala.

Optužnica za deportacije Vrhovnog državnog tužilaštva (VDT) – Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala,

ŽUČNO OSPORAVALA DECIDNE TVRDNJE IZ POLICIJSKIH DOKUMENATA DA SU DEPORTACIJE OBAVLJENE UZ KONSULTACIJE SA ŠUŠOVIĆEVIM TUŽILAŠTVOM: Lidija Vukčević, postupajuća tužiteljica

korupcije, terorizma i ratnih zločina je temeljena na lažnim podacima, pa su na taj način pripremljene oslobađajuće presude. Ne čudi da VDT nije Đukanovića pozvalo barem da svjedoči na pretresu.

O deportacijama se javno doznalo još dok su bile u toku, proljeća 1992, ali je **Vladimir Šušović**, ondašnji vrhovni državni tužilac, pokrenuo postupak pribavljanja informacija tek kada je došlo do raskola u DPS-u, dok su većina optuženih policajaca pripadali partijskoj frakciji protiv Đukanovića.

Šušović sada sjedi u Tužilačkom savjetu i ocjenjuje rad VDT-a. Da li onda čudi što je tokom procesa postupajuća tužiteljka **Lidija Vukčević**, žučno osporavala decidne tvrdnje iz policijskih dokumenata da su hapšenja i deportacije obavljane uz konsultacije sa Šušovićevim tužilaštvom. VDT nije bilo saglasno sa prijedlogom odbrane da Šušović tu činjenicu razjasni svjedočenjem na pretresu.

Oružani sukob u BiH opisan je u optužnici VDT-a kao „međunarodni“, iako VDT isti sukob u drugoj optužnici, za predmet *Bukovica*, opisuje kao „međunarodni oružani sukob“. VDT duguje objašnjenje: kako je rat u BiH 1992-1995. moguće kvalifikovati čas ovako, čas onako?

O karakteru sukoba u BiH međunarodno pravo, obavezujuće i za crnogorsko pravosuđe, je izričito – dvije rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija iz maja 1992. govore da su Srbija i Crna Gora jedna od ratujućih strana u BiH, zbog čega smo i kažnjeni međunarodnim sankcijama.

I presude Haškog suda su izričite da se radi o međunarodnom oružanom sukobu. Takav opis, barem do 19. maja te godine – a do tada su u Crnoj Gori već počela hapšenja izbjeglica – izričito je 2010. priznala u pismenom podnesku

VRIJEME ZLOČINA: Milo Đukanović, Momir Bulatović i Slobodan Milošević

i Vlada Srbije, sukcesorka SRJ.

Prema sudskim spisima, najmanje 800 crnogorskih građana su se do kraja maja 1992. nalazili u BiH kao pripadnici ratujućih jedinica JNA ili Teritorijalne odbrane Crne Gore, pod zapovjedništvom Komande 4. vojne oblasti, čije je sjedište bilo u Podgorici – komandant general **Pavle Strugar**, kasnije pravosnažno osuđen kao ratni zločinac.

Da li je Crna Gora ratovala u BiH? Mobilisani crnogorski građani su se od septembra 1991. nalazili na teritoriji BiH – u Mostaru, Nevesinju, Trebinju, Čapljini... Desetine hiljada svjedoka – rezervista o tome mogu da posvjedoče.

Milo Đukanović je 2008, kao svjedok, istražnom sudiji kazao da njegovi policijski službenici navodno „nijesu ništa učinili sa predumišljajem“ i da „nijesu mogli znati“ da će deportovane Bošnjake pobiti. Time je dao smjernice za dalju farsu, jer je gotovo istovjetno obrazloženje za oslobađanje optuženih policajaca saopštila i sutkinja Žižić. Činjenice iz službenih spisa govore suprotno

Sa područja BiH proljeća 1992. su dovlaćeni građani BiH; fizički i psihički su ih zlostavljali u mučilištu *Morinj* kod Kotora, što je i država nedavnim presudama za obeštećenje priznala!

Ako maja 1992. nijesmo bili umiješani u rat u BiH, zbog čega je na

teritoriji Crne Gore, kada su počela hapšenja radi deportacija, na snazi bilo službeno proglašeno *stanje neposredne ratne opasnosti* – rat u Hrvatskoj je, podsjetimo, mjesecima ranije bio obustavljen?!

VDT pripadnike MUP-a optužene za deportacije nije klasifikovalo kao formacijski ili pridruženi dio oružanih snaga tadašnje SRJ, iako su na snazi bili isti zakoni i propisi na kojima je – odlukom Momira Bulatovića, člana Predsjedništva Crne Gore a po prethodnoj proceduri koju je sproveda Đukanovićeva vlada, temeljeno angažovanje crnogorskih policajaca oktobra 1991. na dubrovačko-hercegovačkom ratištu, dakle i na teritoriji BiH, itd.

Kada sutkinja Milenka Žižić obrazlaže svoju presudu na tvrdnji da optuženi policajci „nijesu bili pripadnici oružanih snaga SRJ“, ona potpuno ignoriše i parametre utvrđene međunarodnim pravom o prirodi involviranosti u ratne zločine. Nešto može predstavljati ratni zločin, bez obzira gdje je počinjeno, ako je počinjeno „u kontekstu oružanog sukoba“, ako je sporno djelo „dovoljno povezano sa oružanim sukobom“, odnosno „blisko povezano sa neprijateljstvima“.

Vladimir JOVANOVIĆ

Kad jaganjci stignu

Opština nema para da isplati avgustovsku platu zaposlenima u javnim ustanovama ili septembarsku u lokalnoj upravi, dok istovremeno troši oko 100.000 eura za kamione jagnjetine koje besplatno dijeli

BLJEŠTAVA SCENA: Rolingostounsi i Madona na Jazu

Zaposlenici u lokalnoj upravi Budve, u javnim ustanovama i preduzećima, primili su nedavno neobičan poklon od nove-stare vlasti. Pobjednička koalicija DPSDPLP sa liste Evropska Budva zahvalila im se na poseban način, darujući svakom zaposlenom po jedno cijelo jagnje. Oko 800 jaganjaca, povećano stado sa pašnjaka iz okoline Bijelog Polja, platilo je glavom ovu veliku darodavnu akciju i stiglo hladnjačama poznate mjesne industrije *Franca* u turističku metropolu, ispred prostorija Crvenog krsta, gdje su službenicima razdijeljeni.

Toliko, naime, ima zaposlenih u Opštini Budva, u kojoj u organima izvršne vlasti radi 341 radnik, dok je ostatak do zavidnog trocifrenog broja uposlen u JP Vodovod i kanalizacija (240), u brojnim institucijama kulture, JP Parking servis, Vatrogasnoj službi, Radio i TV *Budvi*.

Može se samo zamisliti kako je izgledala scena u kojoj okupljeni

Budvani koji upravljaju poznatim turističkim gradom, trpaju svježe zaklane jaganjce u najlon kese i prtljažnike svojih automobila, jer lokalna RTV *Budva* nije zabilježila ovaj nesvakidašnji događaj. Zaposlenima su uz to podijeljeni i bonovi za kupovinu mesa i mesnih proizvoda u mesarama *Franca* u Budvi, uz plaćanje na nekoliko rata.

Može se samo zamisliti kako je izgledala scena u kojoj okupljeni Budvani koji upravljaju poznatim turističkim gradom, trpaju svježe zaklane jaganjce u najlon kese i prtljažnike automobila, jer lokalna RTV *Budva* nije zabilježila ovaj nesvakidašnji događaj. Zaposlenima su uz to podijeljeni i bonovi za kupovinu mesa i mesnih proizvoda u mesarama *Franca* u Budvi, uz plaćanje na rate

Samo mjesec dana prije podjele jagnjadi, funkcionerima vladajuće koalicije usta su bila puna priče o evropskom putu društva, o skorom izlasku iz krize, redovnim platama, novim investicijama i blagostanju koje čeka Budvu, ako birači zaokruže njihov broj.

Izbori su prošli, pobjeda je osvojena, ali su nevolje ostale iste.

Radnicima se duguju po dvije ili tri plate, zavisno od toga gdje rade.

Opština nema para da isplati avgustovsku platu zaposlenima u javnim ustanovama ili septembarsku u lokalnoj upravi, dok istovremeno troši oko 100.000 eura za kamione jagnjetine koje besplatno dijeli.

Šta je motivisalo budvansku vlast da zaposlene daruje baš jagnječim mesom nije najjasnije. Nije u pitanju pomoć za obezbjeđenje zimnice ili pak trinaesta plata, beneficije poznate radničkoj klasi iz bliže prošlosti. Akciju besplatnog pečenja organizovala je opštinska sin-

dikalna organizacija čiji je predsjednik na godišnjem odmoru, te nam nije mogao dati potrebne informacije.

Potparol Opštine Budva **Tijana Četković** kazala je da je podjela jagnjadi dio projekta Vlade Crne Gore, odnosno Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja koje je najavilo otkup tržišnih viškova radi zaštite domaćih stočara na sjeveru zemlje.

Međutim, sekretar Ministarstva poljoprivrede **Branimir Vujačić** pojasnio je da se odluka Vlade odnosi samo na podjelu jagnječeg mesa socijalno ugroženim kategorijama, odnosno pensionerima i to po cijeni od 4,30 eura po kilogramu sa plaćanjem u 10 rata.

Za besplatnu podjelu jagnjadi informisani su iz medija i objasnili da se isporuke po opštinama vrše nezavisno od Ministarstva i bez Vladine participacije.

U pomoć stočarima sa sjevera, porred Budve priskočile su vodeće državne firme i druge opštine koje su meso dobile po tržišnoj cijeni od 5,5 eura za kilogram. Koliko košta i po prodavnicama.

Jagnjad je kupila i Opština Cetinje, da li će ih svojim radnicima poklanjati ili ne, nije poznato. Kontigent od 800 jaganjaca isporučen je državnoj kompaniji *13 jul - Plantaže*. Naručilac je i hotelsko preduzeće *Budvanska rivijera*.

Distribuciju vrši bjelopoljska kompanija *Franca*, vlasnika **Hilmije France**, koja je apel za otkup jagnjadi poslala na više adresa crnogorskih opština i kompanija.

Radi se, po svemu sudeći, o ispunjavanju predizbornih obećanja DPS-a o raznim vrstama pomoći koalicionim manjinskim strankama i njihovim biračima. O svojevrsnoj partijskoj preporuci državnim preduzećima i DPS opštinama za kupovinu par hiljada grla ove plemenite životinje, bez obzira da li je to nekome potrebno ili nije.

Bizarno isporučivanje jaganjaca građanima na trgu kod Doma zdravlja u

Besplatna podjela mesa i bonova za hranu umjesto plata, na koju zaposleni bez ikakvog otpora pristaju, u potpunom je neskladu sa vijestima o uspješnoj turističkoj sezoni i uvećanim prihodima od nje, o milionima eura koji se ulažu u kule i solitere na budvanskoj rivijeri, o dobroj naplati komunalija od onolikih stanova, apartmana i lokala

Budvi, zapravo je prava slika društvene zbilje u vodećem turističkom gradu u Crnoj Gori.

Opštinska je kasa prazna a njeni računi blokirani zbog milionskih dugovanja. Ako se ima u vidu dosadašnja praksa koju je lokalna uprava često primjenjivala i ovaj dug mogao bi biti podmiren nekim atraktivnim placem. Vrijedno zemljište oduvijek je bilo moneta za podkusuriva-

jagnjad očigledno ne spadaju.

Besplatna podjela mesa i bonova za hranu umjesto zarađenih plata, na koju zaposleni bez ikakvog otpora pristaju, u potpunom je neskladu sa tvrdnjama funkcionera o uspješnoj turističkoj sezoni i uvećanim prihodima od nje, o milionima eura koje građevinska mafija ulaže u kule i solitere na budvanskoj rivijeri, o dobroj naplati komunalija od onolikih stanova, apartmana i lokala.

Područje Budve jedno je od najvećih gradilišta u zemlji. Vlast najavljuje velike projekte, hotele sa impozantnim brojem zvjezdica, poslovne i stambene komplekse sa stotinama hiljada novih kvadrata na nevelikom priobalnom pojasu.

Ali ne daje odgovor na pitanje na šta su potrošeni novci od prodatog opštinskog zemljišta duž atraktivne rivijere, od zahuktalog građevinskog biznisa, komunalnih taksi, poreza i ostalih realnih prihoda.

Budva je postala grad oštih suprotnosti, grad ekstremno bogatih i isto tako siromašnih građana. U kratkom periodu od 6-7 godina prešla je put od propagandnog veličanja zvjezdanog sjaja takozvane turističke metropole koja se vrtoglavo razvija poput Monaka, Monte Karla ili Nice, u kojoj gostuju svjetske pop zvijezde **Madona**, **Rolingsstouns** i drugi manje ili više poznati muzičari, o stjecištu svjetske turističke elite, do potpunog sunovrata i mjesta koje puni medije vijestima o brojnim finansijskim aferama i milionskim dugovanjima.

Iza blještave javne scene pokazala se surova stvarnost, sistemska korupcija i siromaštvo, kamioni sa jagnjetinom i papirići sa pečatom Opštine, kojima poput tačkica iz perioda poslije Drugog svjetskog rata, Budvani kupuju osnovne životne namirnice.

U skladu sa programom odabrane koalicije Evropska Budva u evropskoj Crnoj Gori.

Branka PLAMENAC

SUROVA STVARNOST: Jagnjad su masovno platila glavom pobjedu DPSDPLP

nje opštinskih dugova, osnov za stvaranje iluzija o bogatom gradu i sposobnom rukovodstvu.

U kompaniji *Franca*, međutim, ističu da nikada nikakvu nekretninu od Opštine Budva nisu kupili. Dug po nekom ranijem aranžmanu sa Budvanima naplatili su, kažu, sudskim putem.

Propala je očekivana prodaja opštinskog zemljišta u naselju Buljarice zbog čega je najavljeno reprogramiranje ovogodišnjeg iznosa gradskog budžeta uz nova neplanirana odricanja u koje

KOJI JE NJEGOV DOPRINOS EKONOMSKOM RAZVOJU CRNE GORE: Uručivanje nagrade Bečkog ekonomskog foruma Igoru Lukšiću

Mariborski i ostali ključevi

Kako su Đukanović i Lukšić zaradili nagrade koje im dodjeljuju njihove žrtve i ovdje i u komšiluku

Crnogorski odlazeći i dolazeći premijer **Igor Lukšić** i **Milo Đukanović** dopunili su ovih dana kolekciju stranih priznanja. Da pogledamo tu poplavu izbliza.

Predsjedniku crnogorske vlade

Igoru Lukšiću prošlog ponedjeljka, na 9. Bečkom ekonomskom forumu, uručena je „nagrada za doprinos ekonomskom razvoju Crne Gore i regiona jugoistočne Evrope”. Lukšić je na Bečkom forumu, koji je održan pod

nazivom *Kuda ide Evropa* bio, kako se pohvalio vladin Biro za odnose sa javnošću, „zajedno sa austrijskim kancelarom **Vernerom Fajmanom** jedan od ključnih govornika”. Govor je dostupan posjetiocima interneta, pa lako mogu da se uvjere kakva je to gomila poznatih fraza o Evropi.

Podsjetimo. Bečki ekonomski forum osnovan je 2004. godine. Osnovna misija mu je promovisanje međunarodnog dijaloga, „posebno na visokim društvenim i ekonomskim nivoima”. Predsjednik Foruma je bivši vicekancelar Austrije i specijalni koordinator Pakta stabilnosti za jugoistočnu Evropu **dr Erhard Busek**.

Dviije trećine govora Lukšić je posvetio Evropi. Najkraće - njegova poruka glasi: Evropljani imaju zajednički interes za snažnom Evropom i zdravim eurom i Evropi treba nova dinamika.

Direktno o Crnoj Gori izgovorio je dvije rečenice. Raduje ga je što je Crna Gora dokazala da je „zaslužila da bude aktuelni u nizu uspješnih primjera” i što je potvrdila „snažnu posvećenost jačanju regionalnog dijaloga i stabilnosti regiona centralne i jugoistočne Evrope, kao i njegovom napretku u ekonomskom i socijalnom smislu”.

Primijetili ste hvalospjev – Crna Gora je primjer uspjeha. Pošto je Lukšiću nagrada dodijeljena „za ekonomski doprinos razvoju Crne Gore” evo samo nekoliko najsvježijih zvaničnih podataka koji su, sticajem okolnosti, saopšteni baš u vrijeme kada je ozareni premijer primao međunarodno priznanje.

Crna Gora je zadužena sa milijardu i sedam stotina miliona eura, ili 51,7 odsto bruto društvenog proizvoda. Za minimalnu potrošačku korpu u oktobru u Crnoj Gori bilo je potrebno 800 eura, gotovo duplo više od prosječne plate koja je u istom mjesecu iznosila 480 eura.

Na ovaj posljednji podatak u utorak je upozorio čak i Savez sindikata Crne Gore. „Ukoliko je nivo prosječne zarade ispod 60 odsto u odnosu na potrošačku korpu, prema međunarodnim

pravilima to je signal za alarm. Crna Gora je u kritičnoj zoni”, ocijenio je u utorak generalni sekretar SSCG **Zoran Masoničić**.

Centralna banka Crne Gore preporučila je Vladi da uvede automatski stečaj u oko 7.000 preduzeća, koja su u blokadi neprekidno duže od tri godine. Prema podacima iz oktobra, u blokadi je bilo 11.964 izvršnih dužnika sa dugom od 398.54 miliona eura, što je 23,12 odsto od ukupnog broja registrovanih preduzeća i preduzetnika. A gdje su problemi sa *Kombinom* i *Željezaram*, siva ekonomija, armija socijalno ugroženih i nezaposlenih...

Prije nekoliko dana u Briselu je boravila crnogorska delegacija koja se sastala sa predstavnicima Evropske komisije. Tema je bila ekonomska situacija u Crnoj Gori.

„Kako mislite da riješite nezaposlenost, koja vam je najveći problem, a kako budžetski deficit. Imate 50.000 nezaposlenih, a 30 hiljada traži posao. Kako to mislite riješiti”, pitali su predstavnici Evropske komisije.

Ne zna Evropa šta sve mogu naši čarobnjaci. U redu, neće oni naći nova radna mjesta, ali će zato proizvesti nove još veće nevolje, pospješiti podjele u Crnoj Gori, pokrenuti hajku na razne državne neprijatelje, stvoriti atmosferu da i gladni od straha za sutra zaborave da su gladni.

Da se uozbiljimo. Možda će Crnu Goru iz privrednog kolapsa spasiti njegov nasljednik, kojem se takođe, posrećilo da nedavno dobije strano priznanje. Predsjednika Demokratske partije socijalista i višestrukog premijera Mila Đukanovića nagradio je gradonačelnik Maribora **Franč Kangler**. Simbolično mu je dao ključeve Maribora zbog njegove „naklonosti i

Najčvršći bedem oko Đukanovića formirali su prebjezi iz nekadašnjeg crnogorskog antiratnog pokreta, koji u medijima Đukanovićeve komšijske nagrade i darodavce kuju u zvijezde

Može li Crna Gora, kako je tvrdio Lukšić u Beču, biti primjer uspješnog primjera sa dugom od milijardu i sedam stotina miliona eura ili sa duplo većom vrijednošću minimalne potrošačke korpe od prosječne plate

saradnje prema tom univerzitetskom gradu”. Kangler je, kako su objavile *Vijesti*, kontroverzan političar protiv koga je u Sloveniji aktivno deset krivičnih prijava za korupciju. U nekima od njih pominju se i osobe porijeklom iz Crne Gore.

Kakve veze ima Đukanović sa Mariborom?

„Đukanović za Maribor nije napravio ništa pozitivno, osim što redovno dolazi na odmor u luksuzni hotel *Terme*, gdje se sastaje sa prijateljima i poslovnim ljudima”, izjavio je *Vijestima* novinar slovenačkog *Dnevnika* **Tomaž Klipsteter**.

U tom gradu se špekuliše da Đukanovićev ima vlasništvo u *Terme Maribor*; a prilikom čestih boravaka koristi luksuzni apartman u hotelu *Habakuk*, kaže Klipsteter.

Đukanović je u Maribor po nagradu i, navodno, zbog novog biznisa letio vladinim avionom, koji nije registrovan za komercijalnu namjenu.

U saopštenju iz Maribora podsjećaju da je Đukanović dobitnik Nagrade za mir, Medalje za mir u svijetu 2004. godine, a 6. marta 2010. godine izabran je za prorektora Evropske akademije nuka i umjetnosti.

Ko odgonetne kakvom su se logikom koristili darodavci ovih priznanja zaslužuje zvanje akademika, možda i Evropske akademije. No, umjesto daljeg komentarisanja Đukanovićevih međunarodnih priznanja pomenimo da je u četvrtak konačno izrečena presuda grupi bivših crnogorskih policijskih funkcionera optuženih za deportaciju bosansko-her-

cegovačkih izbjeglica. U vrijeme kada je počinjen taj ratni zločin Đukanović je bio premijer. Kasnije je nagrađivan kao mirotvorac.

A da baš svi van granica Crne Gore ne misle da mu treba odavati priznanja svjedoče i naredna dva primjera.

Londonska organizacija *Transkonflikt* nedavno, analizirajući političke prilike u Crnoj Gori, podsjeća da je Đukanović „odano” bio na strani svog „mentora” iz Beograda **Slobodana Miloševića** i da DPS nedavna deseta uzastopna izborna pobjeda tu stranku „čini jedinstvenom pojavom u postkomunističkoj Evropi i šire, jer nijedna politička stranka nije bila na vlasti

MARIBORSKA VEZA: Đukanović i Kangler

neprekidno od 1989. godine”.

U analizi *Transkonflikt* zaključuje da se „neke od aktivnosti i mehanizmi koje koristi DPS ne mogu opisati kao potpuno legitimne”.

Postalo je uobičajeno, navodi se dalje, da partijski zvaničnici redovno koriste državne resurse, uključujući helikoptere i vozila, za kampanju, dok sijeku crvene vrpce prilikom otvaranja novih škola, puteva, tunela i mostova, samo prije izbora. Analiza se osvrće i na povećanje penzija i socijalne pomoći pred izbore, kao i „velikodušnu distribuciju hrane i druge robe siromašnim”. Ocijenjeno je i da je pritisak na one koji su zaposleni u državnoj upravi i državnim preduzećima da glasaju za DPS zabilježen više puta.

Prije nekoliko dana oglasio se saopštenjem i *Međunarodni institut za bliskoistočne i balkanske studije (IFIMES)* iz Ljubljane u kojem pominje Mila Đukanovića. U reagovanju na napad Socijaldemokratske partije BiH na IFIMES i njegovog direktora **Zijada Bećirovića**, navodi se, pored ostalog, da je zataškana afera *Bošnjački institut* i da je **Zlatko Lagumdžija** u ulozi predsjednika Upravnog odbora *Bošnjačkog instituta* dodijelio počasno članstvo u njegovom Senatu Milu Đukanoviću, „koji je suodgovoran za brojne počinjene zločine u BiH nad Bošnjacima i koji je zajedno sa Slobodanom Miloševićem sudjelovao u agresiji na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu”.

„To je jedinstven slučaj u svijetu da žrtva zločincu dodjeljuje priznanje”, stoji u saopštenju IFIMES.

Ako je Bećiroviću za utjehu, Đukanovićeve žrtve i ovdje ga kod kuće uredno daruju. Glasovima, koalicijama, uslužnim pranjem biografija. Najčvršći bedem oko Đukanovića formirali su prebjeci iz nekadašnjeg crnogorskog antiratnog pokreta, koje je on kao Miloševićeve i svoje neprijatelje nemilosrdno progonio. Ti prebjeci u medijima Đukanovićeve komšijske nagrade i darodavce evo kiju u zvijezde.

Veseljko KOPRIVICA

NAKON PRESUDE BIVŠEM HRVATSKOM PREMIJERU IVU SANADERU

Početak sanaderizacija na Balkanu

Presuda bivšem hrvatskom premijeru Ivu Sanaderu definitivno je za sve države na jugoistoku Evrope uvela mjernu jedinicu *sanader* kao najprecizniji način utvrđivanja napretka u evrointegracijama

Spektakularno suđenje i presuda **Ivu Sanaderu** u Zagrebu je prvorazredni događaj za Zapadni Balkan. Ono što su tehnokrate u Briselu stalno ponavljale konačno se desilo: u jeku približavanja EU svaka zemlja će morati raščistiti korupciju na najvišem nivou.

Tako nešto je Hrvatskoj bilo izuzetno potrebno, jer, kako je vrijeme odmicalo, sve je više bilo glasova protivljenja u nekim moćnim članicama Unije da ta nama susjedna država svojim nečinjenjem dovodi u pitanje obećanje Evropske komisije da će 1. jula naredne godine postati članica te organizacije. Upravo je „lov na velike ribe” bio

Norbert Mapes-Nidik: „Ono što je, međutim, sigurno jeste da stroge presude protiv ‘velikih riba’, pa i protiv bivših šefova vlada, priželjkuje prilično velik broj ljudi na politički bezvoljnom Balkanu”

oktobra. Presuda Sanaderu pokazuje da djelotvorni pritisak Unije daje rezultate.

Poslanik Istarskog demokratskog sabora (IDS) u hrvatskom parlamentu **Damir Kajin** tvrdi da presuda nekadašnjem premijeru njegove zemlje, ipak, nije politička. „Ovo je presuda jednom političaru koji je privatno stavio ispred javnog interesa. Ovo je poruka svim

budućim političarima da je vrijeme izreke ‘ko je jamio, jamio je’ iza nas i da ta politika ne može proći nekažnjena. I na ovaj način završili smo sa jednim bivšim razdobljem!”

Ianalitičari se nadaju da ovaj događaj, iako realan, ima mnogo veći simbolički značaj. „Poruka je da će u Hrvatskoj ubudu-

će biti manje korupcije, manje sklonosti vodećih političara i privrednika koji su u zadnjih 10–15 godina u pregovara-

njima oko mogućih investicija tražili veće ili manje sume mita. Činjenica da je bivši premijer Sanader bio sklon ovakvom ponašanju otvarala je prostor i drugima – na nižim nivoima“, kaže sociolog iz Splita **Zoran Malenica**.

Novinar i autor knjige o Sanaderu **Dražen Rajković** smatra da je još važnija regionalna dimenzija ove presude. „Mislim da je ona postavila jedan graničnik za nivo korupcije koja se očekuje od svih novopristupnih zemalja, dakle ponajprije od zemalja na Balkanu koje još nijesu ušle u Uniju. One sigurno neće moći biti dio EU sa ovim nivoom korupcije koji je Hrvatska imala i odmah će to morati početi ‘kresati’. U svakom slučaju, to je jako dobra poruka.“

Sa takvim mišljenjem se slaže odličan poznavalac prilika u našoj regiji, njemački novinar **Norbert Mapes-Nidik**. No, on za *Monitor* istovremeno navodi da će se tek pokazati da li je Hrvatska presudom Sanaderu stvarno učinila „velik korak naprijed u borbi protiv korupcije“, kako je to saopšteno iz EK. „Ono što je, međutim, sigurno jeste da stroge presude protiv ‘velikih riba’, pa i protiv bivših šefova vlada, priželjkuje prilično velik broj ljudi na politički bezvoljnom Balkanu“, dodaje Mapes-Nidik.

Ono što je takođe izvjesno jeste da će se za korupciju nakon ovog slučaja mnogo teže odlučivati političari u ovoj regiji. Mediji na njemačkom jeziku navode da na jugoistoku Evrope ima još „moćnih političara koji bi zadali dosta posla ozbiljnim tužiocima u istraživanju veza između politike, korupcije i biznisa“. „Sam početak procesa pokazao je novu mjeru jedne zemlje koja želi postati članica EU-a, zbog čega nije pogrešno pomisliti kako je u nekim drugim balkanskim kabinetima započela drhtavica“, ocjenjuje bečki *Standard*.

„Kazneni progon Iva Sanadera tim

Njemački mediji navode da na jugoistoku Evrope ima još „moćnih političara koji bi zadali dosta posla ozbiljnim tužiocima u istraživanju veza između politike, korupcije i biznisa“. Mediji na Zapadu su procijenili da se slična dinamika može razviti i u Podgorici. Neki domaći analitičari su utvrdili da je „Sanader malo dijete za Mila Đukanovića“

**SUDBINA KOJA
OPOMINJE:**
Ivo Sanader

je impresivniji jer se dogodio u sistemu u kojem stranački čelnici odlučuju o poslovnim dogovorima, izvještavanju medija i tome ko sve treba da dobije koje radno mjesto. Presuda Sanaderu je i presuda protiv tog sistema, o kojem tek treba početi prava javna rasprava“, smatra komentator ovog dnevnika i ističe da je stoga osuda Sanadera emancipacijski čin.

Upravo termin sanaderizacija tipski označava način kako se riba čisti od glave, i, sljedstveno tome, pomak u evrointegracijama. „Ispravno je početi od glave i onda ići dalje. Ali, važan je signal da se takve osobe, za

koje se smatralo da su gotovo nedodirljive, izvedu pred sud i osude. Sigurno se očekuje da će uslijediti i drugi sudski postupci u Hrvatskoj. Nadam se da će i pravosuđa u ostalim zemljama regiona slijediti ovaj primjer“, kaže ekspert Njemačkog društva za jugoistočnu Evropu **Franc-Lotar Altman**.

Kako se Crna Gora približava Uniji, mediji na Zapadu su procijenili da se slična dinamika može razviti u Podgorici. Neki domaći analitičari su utvrdili da je „Sanader malo dijete za **Mila Đukanovića**“. No, šestostruki crnogorski premijer je nedavno kazao da priču o sanaderizaciji Crne Gore „plasiraju politički miševi kojima je prije svega potrebna deratizacija“. Njegov zamjenik i prethodnik **Igor Lukšić** govorio je da nema opasnosti od ponavljanja hrvatskog scenarija u Crnoj Gori. „Mislim da je situacija u Crnoj Gori drastično drugačija od Hrvatske. Ono što je suština jeste da je Demokratska partija socijalista opstala zato što je uvijek bila u mogućnosti da vidi bolje od svojih konkurenata“, rekao je on.

Ono što EU i Njemačka sada žele i očekuju da vide u Crnoj Gori jesu konačne presude za slučaj *Za-vala* i efikasna istraga u aferi *Telekom*. Možda tu bude neki

sanader. Jer, više nikog ne treba ubjeđivati: sa nula sanadera se ne ide u Evropu. Riječima, obećanjima, akcionim programima, novoformiranim agencijama ili odborima, niko više ne vjeruje. Kada nas još jače pritisnu iz EU, znaćemo da smo blizu cilja.

U svakom slučaju, nakon presude Sanaderu predstoji veoma interesantno razdoblje na čitavom Zapadnom Balkanu. Nepojmljiva stvar da se nekad svemoćni političar zbog mita i pohlepe osudi na višegodišnju kaznu zatvora, najzad se dogodila.

Mustafa CANKA

HIT NEDJELJE

„Naši prevozni kapaciteti se odlikuju velikim intenzitetom investicija, dugim rokovima gradnje i eksploatacije“.

Dr Dragoljub Šarović, pomoćnik direktora i direktor Sektora za prevoz u Montecargu

Rowan Atkinson

Glumac, najavljujući da više neće glumiti Mr. Beana i da će se posvetiti radu u pozorištu:

- Ta me uloga proslavila i donijela mi bogatstvo, ali bi bilo neozbiljno da je snimam s ovoliko godina.

(Večernji list)

Ivo Kara-Pešić

Voditelj dubrovačkog ogranka pokreta *Slow Food* koji se bori za zaštitu tradicionalne i održive poljoprivrede:

- Pogledajte kako stoje zemlje koje su kratkovidno sve usmjerile na neodgovorni turizam,

poput Španjolske ili Grčke, a pogledajte regiju poput Toskane koja ima odgovorni i održivi turizam... Ako sve izbetoniramo i pretvorimo u turističke sadržaje, sutra ćemo jesti pohane fasade.

(H-Alter)

Karim Rašid

Dizajner:

- Ljudska bića dnevno dodirnu oko 600 predmeta, a potencijali tih predmeta da profitiraju od

svakodnevnog ljudskog iskustva je ogroman. Pokušavam da svemu što dizajniram pristupim tako da bude pristupačno, senzualno, opušteno i što je najvažnije lepo.

(Blic)

Gorčin Stojanović

Umjetnički direktor Jugoslovenskog dramskog pozorišta u Beogradu:

- Mene je sramota da kad me pitaju na sastancima Unije pozorišta Evrope, čiji je JDP član, kažem kolika je plata najboljih srpskih glumaca.

(Politika)

Siniša Kovačević

Srpski poslanik u polemici sa RTS-om, obraćajući se Kolegijumu te kuće:

- Nema toga ko nam smije kritikovati emisije, ko ne voli program prvi, kupaće se on u krvi.

(Kurir)

Tomislav Klauški

Novinar portala index.hr prilikom dodjele nagrade *Duško Kondor*, nekadašnjem uredniku *Ferala* Viktoru Ivančiću:

-Sramota je, i to je zapravo slika hrvatskog novinarstva, da jedan Viktor Ivančić danas nema gdje pisati, a jedna Hloverka Novak Srzić, koja je vršila harangu na novinarima, koja je služila režimu i 90-ih, koja je bila paradigma cenzure i svega zla u hrvatskom novinarstvu na javnoj televiziji, ona danas uredno i dalje radi na HRT-u.

(RFE)

Aleksandar Stanković

Voditelj
emisije
Nedjeljom u 2 na
HRT-u:

- Možda se
sa strane čini da
sam se zasitio,
ali nisam. Još
jedno 70 posto
emisija su mi
izazov, onih 30
posto otpada na goste koji se konstantno pojavljuju na
televiziji, pa tako i kod mene.

(Globus)

Filip David

Književnik,
o pozivu
predsjednika
Srbije Srpskoj
akademiji nauka
i umjetnosti
da učestvuje
u rješavanju
kosovskog
problema:

- Matija Bečković je izjavio što nas niste pitali na
početku, međutim upravo je problem u tome što
su na početku političke vlasti, Milošević i njegovo
okruženje, pitali Akademiju.

(RFE)

Mahmud Ahmadinedžad

Iranski predsjednik:

- Ne želim da obični ljudi
ispaštaju za ono što čine
njihove vlade ili bogataši
i banke koji su im ugrabili
sav novac. Demokracija je,
umjesto vladavine većine,
postala vladavina manjine.
To moramo mijenjati i to će
se uskoro i dogoditi.

(Globus)

RUŽICA SOKIĆ

Glumica:

- Sad u pozorištu
sve zavisi od nekih
trendova, pa i
autoriteta koji svojim
izborom umeju da
se nametnu. Došlo
je vreme muzičkog
i fizičkog teatra, to
nije za mene. Ja i kad idem po ravnom, padnem...
U stvari, morala bih da razmislim šta bih danas
poželela. Sve mi je staro poznato, od novog ne bih
znala šta ću.

(Večernje novosti)

ENTONI HOPKINS

Glumac o Oskaru:

- Neverovatno dokle
su ljudi spremni da idu u
laskanju onima koji odlučuju
o nominacijama. Prosto mi
se gade... Dođe mi da se
ispovraćam. Toliko puta sam
to video. Toga je bilo i prošle
godine. Svi su se ulizivali
jednom velikom producentu.

(Večernje novosti)

HELEN FILDING

Autorka romana o Bridžet
Džons:

- Ako bih ikada napisala
scenu seksa morala bih da je
pošaljem prijateljima da bih
dobila neki odgovor. Ako bih
uradila nikada me ne bi ostavili
na miru i uvek bi to pominjali
u razgovorima, zbog čega
bih se stidela. Zbog toga to
jednostavno neću da napišem,
neka čitaoci sami maštaju.

(mondo)

HIPOTEKARNA BANKA Vama POSVEĆENA!

„AKTIVIRAJ SITNIŠ“ je Vaša štednja, koju ostvarujete korišćenjem debitnih platnih kartica.

Pri svakoj kupovini karticom, iznos sa računa koji plaćate karticom, zaokružuje se na prvi veći iznos i to na:

♦ 0.50 €, 1,00 €, 2.00 € ili 5,00 € - po Vašem izboru.

Razlika između iznosa na računu i zaokruženog iznosa, automatski se uplaćuje na Vaš štedni račun i još se vremenom uvećava za kamatu.

„AKTIVIRAJ SITNIŠ“ je još jedan razlog više da koristite debitne kartice Hipotekarne banke: VISA Electron, Premium ili Premium Plus.

Call Centar **19905**
www.hb.co.me

Ko još čita novine?

Ugledni njemački dnevnik **Frankfurter Rundschau** je objavio stečaj. Iako se zaposleni još bore za „svoje” novine, to je samo još jedan slučaj sve dublje krize među tiskanim medijima u Njemačkoj.

Njemačka je (bila) zemlja u kojoj je desetljećima izlazilo na desetine dnevnih listova, ali sve ih je iznenadio pad potražnje za njihovim listovima kad su se pojavili podjednako kvalitetni besplatni sadržaji na svjetskoj mreži.

Mnogi nakladnici su krenuli putem koji se pokazao kao katastrofalno pogrešan: umjesto da prihvate izazov i ulažu u elektronske medije, mjerama štednje se pokušala zadržati dobit tiskanog izdanja lista, mada je posve očito kvaliteta padala. To je prošao i dnevnik *Frankfurter Rundschau*: list čiji je prvi broj izašao 1. kolovoza 1945. dugo

je bio naklonjen socijaldemokratskoj stranci jer je i glavni vlasnik bio medijski holding DDVG njemačkog SPD-a.

No postalo je jasno kako se te novine ne mogu same suočiti s izazovima novih medija tako da je 2006. 50% prodano medijskoj kući iz Kölna u vlasništvu **Nevena Du-Monta**. Gotovo smjesta su počeli otkazi, a medijska kuća je odlučila objediniti dopisničku službu za sva svoja izdanja, dakle i za *Kölner Stadt-Anzeiger* i *Berliner Zeitung*.

Dopisnička služba je jedna od najskupljih i ovih dana se čuje i kako *Bonner General-Anzeiger* planira ukinuti svoje dopisništvo u (novom)

glavnom gradu Berlinu. Problem jest što su mnogi listovi osvojili naklonost čitaoca upravo svojom dopisničkom službom tako da i te mjere štednje zapravo dovode samo do još većeg pada broja pretplatnika. Strukovna udruga nakladnika procjenjuje kako se u posljednjih desetak godina broj pretplatnika tiskanih dnevnika u Njemačkoj - prepolovio, a rapidno opada i broj prodanih novina. Danas se svakog dana proda 21 milijun i 130 tisuća primjeraka svih listova u Njemačkoj - prije deset godina je prodavano preko pet milijuna primjeraka više!

Makar je jasno kako nakladnici ne mogu pobijediti u toj utrci, s mjerama štednje se nastavlja.

Štede baš sve redakcije: nakladnička kuća *Axel Springer* se trudi „pod jednu kapu” udružiti redakcije dva svoja lista, *Hamburger Abendblatt* i lista *Welt* koji izlazi u Berlinu. Urednici listova nakladničke kuće WAZ su dobili obavijest kako moraju smanjiti troškove za čitavih 20% i od njih je zatraženo da nađu načina kako da to provedu. Jedino rješenje bi moglo biti ukidanje regionalnih izdanja pojedinih novina, makar je to bio još jedan razlog, zašto su čitaoci uopće kupovali te novine. Isti dan kada je i *Frankfurter Rundschau* proglasio stečaj i tradicionalni kulturno-zabavni mjesečnik *Prinz* je najavio kako gasi svoje tiskano izdanje.

Nakladnicima se čini kako je jedini izlaz prodavati sadržaj kojeg nude preko interneta. Naizgled, to se čini kao čista dobit: u tiskanim medijima, tisak i distribucija čini 48% troškova, a samo 26% čine troškovi koji nastaju stvaranjem novina u redakciji. Bez obzira na pitanje da li će nezaobilazne aplikacije uspjeti spasiti njemačke novine i da li će se korisnici tada okrenuti još uvijek besplatnim sadržajima na svjetskoj mreži, postoji još jedan problem: golemi troškovi prilagodbe servera nekih novina novoj tehnologiji.

Čak i *Axel Springer* je priznao kako mu je bio potreban iznos „koji se mjeri u desecima milijuna eura” da bi barem pokušao elektronskim izdanjem *Welta* početi ubirati novac - mada je ishod neizvjestan. To je investicija koju i najveći izdavači jedva mogu sakupiti u ova, za tiskane medije teška vremena.

Idok mnogim dnevnicima i novinama u Njemačkoj naklada pada, zapravo se također mora utvrditi kako novine - nipošto nisu mrtve, ali jesu takve koje se tek „potroše” listajući u trenucima dokolice. Gotovo apsurdno jest da naklada novina koje zahtijevaju mnogo vremena i pozornosti dok se čitaju - na primjer tjednika *Die Zeit* ili nedjeljnog izdanja *Frankfurter Allgemeine Zeitung* - raste! Jer su očito i čitaoci utvrdili: novosti, vijest o ponekom skandalu ili sportskom rezultatu će lako naći i na internetu. Ali ako žele neku ozbiljniju analizu, kupit će novine - ali onda one prave. Doduše, naklade više nikad neće biti kao što su bile nekad, a ostaje i pitanje, hoće li još biti i kvalitetnih novinara u redakcijama dok i nakladnici ne shvate tu pravilnost.

Dubai na Balkanu, Balkan u Dubaiju

DIM I VATRA: Veliki švercerski poslovi se uglavnom obavljaju uz blagoslov korumpiranih političara

Prošle godine u Luci Bar zaplijenjena su dva kontejnera švercovanih cigareta, koja su do crnogorske obale stigla brodom iz Dubaija. Prema *Monitorovom* dobro obaviještenom izvoru ove cigarete trebalo je da nastave put prema Italiji. U jednom kontejneru je bilo 875, a u drugom 796 kartona cigareta čija se vrijednost procjenjivala na oko 250 hiljada eura, ili tri eura po boksu. Naš izvor tvrdi da bi njihova vrijednost na tržištu u Italiji dostigla oko milion eura.

„Ove cigarete bile su vlasništ-

tvo Srečka Kestnera, koji u Dubaiju ima firmu za distribuciju cigareta“, tvrdi naš izvor.

On objašnjava da je Dubai trenutno najvažnije čvorište i raskrsnica za šverc cigareta za sjevernu Afriku, Aziju, Bliski Istok, ali i za neke evropske zemlje, poput Italije, Francuske, Španije i Češke.

„Sa Kestnerom je povezan i vlasnik banjalučke fabrike duvana Nebojša Antić, koji je blizak Miloradu Dodiku“ – kaže *Monitorov* izvor

Dubai je trenutno najvažnije čvorište i raskrsnica za šverc cigareta za sjevernu Afriku, Aziju, Bliski Istok, ali i za neke evropske zemlje. Poslije prekida velikih poslova sa cigaretama u ovom regionu, glavni dileri duvana sa Balkana su prebacili svoje poslove u Dubai

„Poslije prekida velikih poslova sa cigaretama u ovom regionu, glavni dileri duvana sa Balkana su prebacili svoje poslove u Dubai. U tom gradu sada ima čak šezdeset predstavništava firmi za promet cigareta u slobodnim zonama. Među njima su i poznate kompanije, kao što su *Filip Moris*, *Rejnolds*, *Britiš tobako*, *Amerikan tobako* i mnoge druge“, tvrdi *Monitorov* izvor.

Meuđu najjačim firmama koje posluju sa Balkanom iz slobodne zone u Dubaiju su između ostalih FZE *Libertii Cuae*,

obije na *Monitoru* poznatim adresama. Sa Balkanom veze ima, ili je povezano, još desetak kompanija iz Dubajja, kao i *Ester kompani* iz Egipta.

Naš policijski izvor tvrdi da je Srećko Kestner jedan od najpoznatijih trgovaca duvanom u ovom bliskoistočnom gradu. On napominje da nije slučajno što je Kestner poslije izrečene uslovne kazne u Njemačkoj, u nedavnom sudskom sporu oko tranzita cigareta devedesetih godina u Crnoj Gori, nakon oslobođanja iz zatvora otišao upravo u Dubai.

„Taj čovjek u Dubajju ima svoju firmu za promet cigareta i nije mogao da dozvoli da poslovi dalje trpe zbog njegovog sudskog spora. Nagodio se, priznao krivicu, dobio uslovnu kaznu i vratio se u Dubai da bi nastavio da radi“, kaže naš izvor.

Prema njegovim riječima Kestnerova firma u Dubajju nosi naziv *Balford tobako kompani*. Osnovana je 2005. godine. Svoja predstavništva ima u Tunisu, zatim u alžirskom gradu Talgiris, kao i u Češkoj. Predstavništvo ima i u italijanskom gradu Askoni. „Kestnerova firma je povezana i sa dvije of šor firme na Djevičanskim ostrvima. To su firme *Lasel univerzal* i *Breezhil*“, tvrdi naš dobro obaviješten izvor.

Monitorov izvor tvrdi da je preko firme u Dubajju **Srećko Kestner** povezan sa **Hrvojem Gašparincem**, pripadnikom **Petračeve** kriminalne grupe iz Zagreba, koja se trudi svim silama da zakupi za svoje potrebe fabrike duvana u Mostaru i Čapljini.

„Sa Kestnerom je, takođe, povezan i vlasnik banjalučke fabrike duvana

Naš policijski izvor tvrdi da je **Srećko Kestner** jedan od najpoznatijih trgovaca duvanom u ovom bliskoistočnom gradu. Razgranat posao sa cigaretama već desetak godina u Dubajju ima i odbjegli narkobos **Naser Keljmendi**. U tom gradu on ima i firmu i vilu

Nebojša Antonić, koji je blizak **Miloradu Dodiku**“, kaže *Monitorov* policijski izvor.

Razgranat posao sa cigaretama već desetak godina u Dubajju ima i odbjegli narkobos **Naser Keljmendi**. U tom gradu on ima i firmu i vilu.

„Njegove firme za transport cigareta još rade, iako je on pod nadzorom istražitelja zbog šverca droge, i u nekoj vrsti kućnog pritvora. Keljmendi preko Albanije lažne cigare iz Dubajja šalje i

Prema našem izvoru većina balkanskih država budžete u dobroj mjeri puni novcem zarađenim od šverca duvana. To ukazuje na jake neraskinute sprege kriminalnih organizacija i vladajućih struktura u državama na Balkanu

na Kosovo, kao zastupnik *Britiš tobako*. U ovaj posao je uključen i **Ekrem Luka**“, kaže naš izvor.

On objašnjava i da hrvatski TDR (*Tvornica duhana Rovinj*) ima poslovne veze sa *Iran tobako kompani*, i da u Sariju, glavnom gradu oblasti Mazahadar, TDR ima svoju fabriku gdje se proizvode lažne cigarete, ili cigarete sa

falsifikovanim markicama poznatih brendova.

„TDR u Iranu godišnje proizvede šest i po milijardi cigareta. Od njih se kasnije lažnim markama prave brendovi *Filip Moris*, *Reynolds*, *Britiš tobako*, *Rotmans* i druge. Od ovih poslova se finansira obavještajna agencija Irana *Vevek*. On pojašnjava da je firma *Al-tagva trejd properti end industri* registrovana u Švajcarskoj, u slobodnoj carinskoj zoni Lihtenštajn, pod nazivom *CO-asad trust* reg. Altenbau 8, na adresi 9490, Vaduz, Lihtenštajn.

Iranska obavještajna služba novcem od prodaje cigareta finansirala je, prema riječima našeg izvora, razne aktivnosti.

Preko Dubajja, kaže on, radi i *Makedonija tobako*. Makedonci falsifikovanim cigaretama navodno snabdijevaju Filipine i Singapur. Lažne cigarete u ogromnim količinama preko Dubajja distribuiraju i Kina, kao i druge istočnoazijske zemlje.

Monitor je u nekoliko navrata pisao o putevima šverca duvana na Balkanu, posebno preko Crne Gore. U prethodna dva broja smo vrlo detaljno opisali šverc duvana devedesetih preko

naše države, koji su vodile italijanske mafijaške organizacije „Sakra korona unita”, „Kamora“ i „Tarda“ koja je kasnije protjerana u unutarmafijaškim obračunima i borbi oko novca od cigareta.

Naš dobro obaviješteni izvor nam je otkrio da je preko Crne Gore prometovano cigareta u vrijednosti od oko jedanaest milijardi eura, od čega je tri milijarde pripalo italijanskoj mafiji. On je detaljno opisao kako je novac stečen od prodaje cigareta iznošen diplomatskom poštom iz Crne Gore na Kipar i u Grčku, i kako se preko Engleske i Beliza prao i vraćao u Crnu Goru. Prema podacima njemačkih istražitelja, šverc duvana preko Crne Gore u ogromnim razmjerama je tekao sve do 2001. godine.

Monitor je već pisao o postojanju ogromnih ilegalnih fabrika duvana u Bugarskoj, Rumuniji, Ukrajini, Moldaviji, Rusiji. U Rumuniji je, na primjer, samo prošle godine prometovano lažnih cigareta u vrijednosti od preko osam milijardi eura. U Kaljningradu, u Rusiji, u jednoj ilegalnoj fabrici proizvodi se u minuti čak četiristo paklica cigareta, ili sto dvadeset kontejnera mjesečno.

Više kriminalnih grupa iz italijanske mafije, ruske mafije, japanske i kineske mafije, ali i kolumbijskih narko kartela, bile su i ranije, a i sada su uključene u šverc duvana u Evropi, na Balkanu, u Aziji i Sjevernoj i Južnoj Americi. Osim što proizvode lažne cigare, ili cigare bez licence, kriminalci koriste duvan za pranje novca koji stiču od šverca droge i oružja. Nije zato ništa čudno što su mnogi kriminalci poslom vezani za Dubai“, objašnjava naš izvor.

Monitorov policijski izvor tvrdi da šverc duvana na našim prostorima nikada nije prestao, i da većina balkanskih država svoje budžete u dobroj mjeri puni na ovaj način. To, bez ikakve sumnje, ukazuje na jake sprege kriminalnih organizacija i vladajućih struktura u državama na Balkanu.

Tufik SOFTIĆ

GRAĐANI PODGORICE PROTIV GRAĐEVINSKOG PODUHVATA GRADSKIH VLASTI

Peticijom brane Goricu

Izgradnji tunela kroz Goricu javno su se usprotivile gotovo sve političke stranke, pa čak i koalicioni partner DPS-a
Socijaldemokratska partija

Podgorica, iako je glavni grad Crne Gore, nema mnogo toga što bi trebalo da ima centar države: zatvoreni bazen, atletsku stazu, klizalište, tramvajske linije, biciklističke staze, zoološki vrt, operu, dječije pozorište... Kuburi sa manjkom škola, vrtića, parkova za djecu... Podugačak je spisak sadržaja koje bi trebalo da ima glavni grad. No, Podgorica bi uskoro mogla dobiti tunel. Tačnije – planirano bi da bude probijen kroz brdo Gorica, omiljeno šetalište Podgoričana, pluća grada, brdo koje je ozelenjavano, gorjelo u požarima, koje je simbol glavnog grada.

Strateškim planom razvoja Podgorice od 2012. do 2017. godine planirana je izgradnja tunela radi „saobraćajnog rasterećenja užeg centra grada, efikasnijeg i bezbjednijeg odvijanja saobraćaja, smanjenja zagađenja vazduha i smanjenja buke”.

Ukoliko se planovi ostvare, dužina tunela biće 582 metra, a povezivao bi centar Podgorice i naselje Zagorič.

Planirano je da gradnja tunela košta devet miliona eura. Šta se sve može napraviti za te pare?

Dvije nove, savremeno opremljene škole, na primjer. Ili tri dječija vrtića kojih, ionako, nedostaje Podgorici. Dva obećana olimpijska bazena bi, takođe, stala u sumu planiranu za tunel. Cijeli jedan most nalik Milenijumu, i da još ostane novca. O tome koliko bi podgoričkih ulica moglo da se zakrpi i asfaltira, koliko biciklističkih staza da se napravi – da i ne govorimo.

Posljednja škola izgrađena u Podgorici - osnovna škola na Draču, koštala je oko četiri miliona eura. Izgradnja vrtića u Bloku 5, površine oko 4.100 metara kvadratnih, koštala je nešto više od tri miliona eura. Procijenjena vrijednost radova na izgradnji olimpijskog i vaterpolo bazena u sklopu SC Morača je 3,5 miliona eura, a izgradnja 140 metara dugog *Milenijuma* oko sedam miliona eura.

Ili, poredjenja radi, naselje Zlatica sa nekoliko hiljada stanovnika, na samo pet kilometara od centra grada, nema dom zdravlja, vrtić, igralište za djecu, poštu, gradsku kanalizaciju... Štošta bi se tu moglo uraditi za devet miliona.

Planirana gradnja tunela nije prošla

POTKOPAVAJU JE SA SVIH STRANA: Gorica

bez reagovanja. Grupa građana Podgorice usprotivila se izgradnji tunela kroz Goricu. Peticija protiv gradnje tunela se potpisuje i veliki broj građana se pridružio ovom apelu.

Predstavnici opozicije u parlamentu Glavnog grada smatraju da je Strateški plan razvoja Podgorice do 2017. godine nerealan i da predstavlja marketinški potez vlasti i bacanje prašine u oči građanima pred lokalne izbore, koji treba da budu održani za dvije godine.

U vladajućem DPS-u ističu da će Podgorica do 2017. godine biti bogatija, između ostalog, za sedam vrtića, pet osnovnih škola, četiri srednje, novi dom zdravlja, opštu bolnicu u Maslinama, ali i pomenuti tunel. Optimistična obećanja teško da će biti ostvarena. Osamnaest objekata za pet godina. Mnogo – čak i za DPS.

Gotovo sve političke partije javno su se usprotivile izgradnji tunela, čak i koalicioni partner DPS-a na državnom nivou – Socijaldemokratska partija.

U SDP-u ne podržavaju gradnju tunela zato što smatraju da je važnije izgraditi nove vrtiće, škole, sportske objekte i urediti komunalnu infrastrukturu, nego skratiti putovanje od Zagoriča do centra grada za koji minut. I upozoravaju: „Procjena cijene investicije od tada je porasla sa pet i po na preko devet miliona eura”.

I Pozitivna Crna Gora se javno

usprotivila izgradnji tunela.

„Teško je zamisliti ko je došao na ovakvu ideju, ali zato nije teško shvatiti kakvu će štetu Gorici kao parku i centralnom šetalištu nanijeti ovaj tunel”, kazao je **Miloš Konatar** iz Pozitivne, ocijenivši da je riječ o

Za devet miliona eura, koliko je predviđeno za gradnju tunela, mogle bi se sagraditi dvije nove, savremeno opremljene škole, ili tri dječija vrtića koji nedostaju Podgorici, pa i most nalik *Milenijumu*

avanturi bez presedana.

„Iniciraćemo, zajedno sa građanima Podgorice, projekat brda Gorice kao parkovsko-kulturno-sportskog centra koji će svojim sadržajima pružati mir i zadovoljstvo građanima ovoga grada u centru Podgorice”, najavio je Konatar.

Ima i onih koji podržavaju ovaj plan. Klub odbornika Nove srpske demokratije u Skupštini Glavnog grada, prema riječima odbornika Nove **Radoša Zečevića**, podržava izgradnju tunela tvrdeći da takav plan postoji odavno.

„Ovaj projekat treba da se nađe u petogodišnjem Strateškom planu

razvoja Glavnog grada prije svega zbog činjenice da bi puno građana imalo koristi, a niko štete”, rekao je Zečević.

Da li zaista tunel nikome ne šteti?

Jelena Marojević-Galić, programska direktorica NVO Green Home, objašnjava da Podgorica, uslijed intenzivne urbanizacije gubi svoje zelene zone, dječija igrališta se žrtvuju zarad nicanja novih zgrada, trim staze se sijeku na pola zbog izgradnje ulica, devastirani parkovi se prepuštaju sami sebi bez ikakvog sadržaja...

„Zbog svega toga Gorica je ostala jedno od posljednjih lokaliteta koje još ima šta da ponudi građanima. Pored omiljenog mjesta za šetnju i rekreaciju Park šuma Gorica dio je imena ovoga grada, njegov simbol i dio istorije”, kaže Marojević-Galić.

Ona kaže da se čak 41 vrsta biljaka sa ovog brda ubraja u kategoriju endemičnih, endemoreliktnih i reliktnih, dok su tri vrste zakonom zaštićene. Podgoričani, prema njenim riječima, zaslužuju da dobiju zonu bez automobila, bez zagađenja od izduvnih gasova, buke, oplemenjeni prostor za odmor i rekreaciju, a umjesto toga nudi im se novo uništavanje prostora.

Gradske vlasti se nikada nisu ozbiljno posvetile ovom brdu u centru grada. Iako su prošle godine od kada su naprasno srušeni teniski tereni u podnožju Gorice – tu je i dalje kaljava ledina na koju se parkiraju automobili. Gorica je potkopavana sa svih strana da bi graditelji još malo prostora zabetonirali i što prije zaradili dižući spratove i prodajući kvadrate. Niko nikada nije odgovarao zbog toga. Gorica je nekoliko puta gorjela posljednjih godina. I nikada nije pošteno pošumljena. Nikada nije ni dobila sve što zaslužuje – pristojnu rasvjetu, klupe, sportske terene... Samo su je čerupali sa svih strana.

Sada kroz nju treba i tunel probiti. To je, nekome, vjerovatno isplativo.

Marijana BOJANIĆ

BANKARSKI POJMOVNIK

Kredit za penzionere

Kredit su namijenjeni svim penzionerima FOND-a PIO CG, koji svoje penzije primaju preko Hypo Alpe-Adria banke. HAAB je pripremila specijalnu ponudu, prilagođenu potrebama penzionera.

Novi uslovi podrazumijevaju odobravanje kredita po povoljnijim uslovima, dužim rokom otplate, mogućnošću kreditiranja bez žirana čak do navršene 75. godine života, uz životno osiguranje korisnika kredita.

Iznos kredita je od 500 € do 10.000 €, rok otplate je od 6 (šest) do 84 mjeseca, i kredit se vraća do navršene 75. godine života klijenta. Kamatna stopa je od 9.87% na godišnjem nivou (fiksna kamatna stopa).

Naknada za odobrenje kredita je jednokratna i iznosi 2% od odobrenog iznosa.

Instrumenti obezbjeđenja su administrativne zabrane korisnika kredita (ovjera u Fondu PIO) a kredit se odobrava bez žirana.

Hypo paket za penzionere sadrži tekući račun, dozvoljen minus po računu (overdraft), Visa electron karticu za podizanje gotovine na bankomatima i bezgotovinsko plaćanje.

Dodatne povoljnosti su VISA Revolving kreditna kartica (opciono), SMS servis (opciono), kao i mogućnost refinansiranja postojećih kredita u drugim bankama.

Uslovi

- Penzija se prima preko redovnog računa za penzionere
- Rata kredita treba da je manja od 50% mjesečnog primanja

Primjer otplate

Iznos kredita	na 12 mjeseci	na 24 mjeseci	na 36 mjeseci	na 48 mjeseci	na 60 mjeseci	na 72 mjeseci	na 84 mjeseci
500	43,83	X	X	X	X	X	X
1.000	87,66	43,89	32,01	X	X	X	X
2.000	175,32	91,78	64,02	50,20	41,95	36,50	32,64
3.000	262,98	137,67	96,03	75,30	62,93	54,75	48,95
4.000	350,64	183,57	128,04	100,40	83,91	73,00	65,27
5.000	438,30	229,46	160,05	125,50	104,89	91,25	81,59
6.000	525,96	275,35	192,06	150,60	125,86	109,50	97,91
7.000	613,62	321,24	224,07	175,69	146,84	127,75	114,23
8.000	701,28	367,13	256,08	200,79	167,82	146,00	130,55
10.000	876,60	438,91	320,09	250,99	209,77	182,50	163,18

PLJEVALJSKI MOĆNICI I BESPOMOĆNI GRAĐANI

Na ulicu po naredbi vlasti

Zašto su na pragu zime Munira Duraković i njen sin Anes prinudno iseljeni iz stana u Pljevljima u kome su živjeli dvadeset godina

Munira Duraković (63) i njen sin Anes (31) početkom novembra prinudno su iseljeni iz stana u centru Pljevalja u kome su živjeli 20 godina. Iseljenje je naložio Opštinski Sekretarijat za komunalno-stambene poslove, saobraćaj i vode. Instituciji poduzet naziva i ingerencija bila je neophodna asistencija policije da iz stana isele 63-godišnju Muniru oboljelu od teškog oblika dijabetesa i njenog 31-godišnjeg sina.

Pljevljaci su sa nevjericom gledali, kako na pragu zime, radnici nose pokućstvo Durakovića i prebacaju u magacin u bivšoj vojnoj kasarni. Majka i sin su ostali na ulici sa dvije torbe najosnovnijih stvari.

Durakovići u Pljevljima nemaju uže porodice kod koje bi mogli da se smjeste, nemaju novca da iznajme stan jer žive od 170 eura penzije. Bolesna Munira je pod stalnim nadzorom ljekara kao i njen sin koji je imao srčanih smetnji. Penziju troše na kupovinu lijekova, plaćanje dažbina i da se prehrane.

Anes je, prije izbora, uspio da se zaposli. Privremeno, na pošumljavanju pljevaljskih brda. Posao je trajao mjesec dana. Kad su izbori minuli, ostao je bez posla, a i bez krova nad glavom. Anes je završio školu za saobraćajnog tehničara,

pa kad je vidio da od tog zanimanja vaje nema, prekvalifikovao se za keramičara. Džaba dvije diplome, posla nema. Osim pošumljavanja prije izbora.

Durakoviće je prije dvije decenije nužda naćerala da se bespravno usele u stan iz kojeg su sada izbaćeni.

Munirin suprug **Selim Duraković** je radio kao rudar u rudniku Šuplja stijena, u Šuli kod Pljevalja, gdje je prenzionisan kao invalid bez jedne ruke, teško obolio. Rođenjem sina Anesa, sa srčanom manom, preseljavaju se u Pljevlja. Kao i mnogi drugi tadašnji radnici bespravno useljavaju u prazan stan, vlasništvo rudnika Šuplja stijena. Uz usmenu saglasnost tadašnjeg rukovodstva rudnika i Opštine Pljevlja.

Prije osam godina Selim umire, a Munira obolijeva od teškog oblika dijabetesa sa velikim oštećenjem vida. Sin Anes sa postojećim zdravstvenim problemima ostaje sa bolesnom majkom.

Durakovićima se činilo da su i usmena obećanja čelnika Opštine dovoljna da ostanu u stanu u kome žive godinama. Tim prije što su svi radnici koji su radili u Rudniku dobili stan. No vremena, ljudi i običaji su se promijenili. Rudnik Šuplja stijena otišao je pod stečaj, a sva imovina tog preduzeća prešla u svojinu Opštine Pljevlja.

U Opštini sada kažu da je odluka o iseljenju Durakovića sprovedena pošto je završen sudski spor koji je pokrenula lokalna uprava i pošto je presuda konačna i pravosnažna.

„Smatramo da je moralna obaveza Opštine da nas ostavi u ovom stanu, ili da nam nađe neki smještaj, s obzirom na to da je stan dodijeljen drugoj osobi”, kazala je Munira.

U Opštini poštuju partijske obaveze. Tokom 2006. godine tadašnja aktuelna politička vlast u Pljevljima (SNP) na čelu sa **Radomanom Gogićem** na kraju mandata donosi rješenje o dodjeli stana penzionisanom radniku lokalne samouprave. Ista politička struktura 7. novembra 2012. aktivira odluku iz 2006. i porodicu Duraković izbacuje na ulicu.

Stan u kojem su stanovali Durakovići Opština je dodijelila **Dragoju Gajeviću**. „Žao mi je što se ovo sve ovako završilo. Ja sam ovaj stan dobio još prije sedam godina. Dolazio sam kod ove porodice, kako bismo razgovarali o problemu. Nudio sam i Opštini da meni nađu neki drugi stan, kako bi Durakovići ostali u ovom, ali oni to nijesu prihvatili”, rekao je Gajević.

Nakon što su sproveli odluku o iseljenju, Opština i institucije ne znaju šta bi sa Durakovićima. U lokalnoj upravi su im ponudili pomoć od 700 eura. Za ovakve slučajeve nespreman je i Centar za socijalni rad, pa su posredovali da se Durakovići smjeste u prostor Sigurne kuće u Pljevljima.

„Jedino što u ovom momentu mogu izjaviti jeste da se ne osjećam kao ljudsko biće. Smatram da je moj muž radeći u rudniku zaradio da ja i njegov bolesni sin danas imamo krov nad glavom. Mi ne tražimo komfor, jer na njega nijesmo ni navikli, ali ne mogu da vjerujem da Opština nema rješenje za mene i mog sina da ne budemo na ulici”, kaže

SABINA TALOVIĆ,
DIREKTORKA SIGURNE KUĆE PLJEVLJA

NEHUMAN ČIN

Kao građanke i aktivistkinje za ljudska prava najoštrije osuđujemo ponašanje predstavnika Opštine koja bi trebalo da bude servis potreba svih njenih građana-ki. Izbacivanje i ostavljanje na ulici bespomoćne bolesne žene 7. novembra (kada je hladno i na Azurnoj obali, a ne u Pljevljima) ne može biti vrijednost jedne zajednice niti se tako nehuman čin može i smije pravdati izvršavanjem „upravnih postupaka”. Vjerovatno bi sve drugačije izgledalo da se deložacija desila 7. jula ili avgusta, a posebnu težinu ovom slučaju daje činjenica da se na čelu Opštine nalazi ljekar, humanista.

Porodica Duraković je posredstvom Centra za socijalni rad smještena u naš prostor i osim njihove intervencije sa dijelom hrane, koja im nije dovoljna, niko od nadležnih subjekata nije izrazio interesovanje za položaj i potrebe ove porodice.

za *Monitor* Munira Duraković.

O ovom slučaju razgovarali smo i sa **Sabinom Talović**, direktoricom Sigurne kuće Pljevlja.

„Iako smo mi prije svega servis podrške ženama i djeci žrtvama porodičnog nasilja, nikako nijesmo mogle ostati nijeme na očaj 63-godišnje bolesne starice, koja je u ovom slučaju žrtva institucionalnog nasilja i demonstracije moći pojedinaca na mjestima odlučivanja”, kaže Talović za *Monitor*.

Talovićeva se pita zašto postoje institucije, ako se teret problema građana prebacuje na građane koji treba da sakupljaju pomoć da se ovoj porodici plaćaju kirija, hrana...

Durakovići su razgovarali sa pred-

sjednikom Opštine **dr Milojem Pupo-
vićem** i direktorom Centra za socijalni rad **Jusom Ajanovićem**. Oni za sada nemaju rješenja za njihov problem.

„Da su nam bar dali neko obećanje, pa makar ga i ne ispunili, bilo bi nam lakše. Na neki komfor nijesam ni naučila, ni u rodu ni u domu, ali sam se nadala da će nam dati nešto dostojno čovjeka”, kaže Munira Duraković.

U Sigurnoj kući su uvjereni da u Pljevljima postoji značajan broj stambenih jedinica kojima raspolažu Opština i Centar za socijalni rad, ali veliki je znak pitanja ko u njima boravi.

Priča o porodici Duraković je jedno o nizu svjedočenja koliko smo kao društvo posrnuli.

NEPRAVDA :
*Anesi Munira
Duraković*

Munira Duraković zaključuje: „Najviše me boli što sam pred smrt izbačena na ulicu i voljela bih da su nas taj dan strijeljali i tako riješili naš problem. Ja i moj sin nijesmo moćni i nemamo nikakvu snagu da se borimo sa onima u čijim rukama su naši životi, a naša sudbina zavisi od ljudi koji nemaju osjećaj za sirotinju i nepravdu koju čine”.

**Predrag
NIKOLIĆ**

Diploma ne pomaže

Trinaestoro Roma i Egipćana u Crnoj Gori imaju položen državni ispit, ali samo jedno od njih radi u državnim službama i pored apela Fondacije za stipendiranje Roma. „To govori koliko su institucije spremne da nas prime u njihove strukture”, kaže Teuta Nuraj, jedna od njih trinaest

Teuta Nuraj je jedna od 13 Roma i Egipćana u Crnoj Gori koji su položili državni ispit. Ona kao i ostalih 11 nema zaposlenje. Zaposlila se samo jedna Romkinja.

Fondacija za stipendiranje Roma uputila je zahtjev svim državnim institucijama kako bi se za njih pronašlo adekvatno mjesto. Uzalud.

„To govori koliko su institucije spremne da nas prime u njihove strukture”, kaže za *Monitor* Nuraj. Zabrinuta je šta će biti sutra kad završi fakultet. Ona trenutno studira na Fakultetu političkih nauka u Podgorici, na odsjeku međunarodnih odnosa.

„Ako ne možemo da se zaposlimo sa završenom srednjom školom ili fakultetom zašto onda sva ova priča o integraciji, Roma i Egipćana”, pita se Nuraj, i nada da će državne institucije napokon preduzeti mjere na koje su se strategijom za integraciju Roma obavezale.

Iako se broj obrazovanih Roma i Egipćana povećava, njihovi izgledi za zaposlenje i dalje su loši. Ove školske godine u srednje škole upisana su 63 učenika iz populacije Roma i Egipćana, dok ih je na Univerzitetu Crne Gore 11. Od 2005. godine do sada pet studenata romske i egipćanske populacije završilo je fakultet.

„Sve više Roma i Egipćana se odlučuje za obrazovanje. Porast broja onih koji idu u školu ili na fakultet u posljed-

njih pet, šest godina ohrabruje”, kaže **Andrija Đukanović**, programski direktor *Fondacije za stipendiranje Roma* (FSR).

„Školske 2011/2012. godine imali smo 72 učenika romske i egipćanske nacionalnosti koji su pohađali crnogorske srednje škole. To je najveći broj stipendista od početka rada Fondacije kada je započela sa svega 20 učenika”, objašnjava Đukanović.

Broj Roma i Egipćana uključenih u obrazovni sistem Crne Gore ipak nije na zadovoljavajućem nivou, smatraju u *Fondaciji*. Oni podsjećaju da na nivou propisa nijesu utvrđene kvote za upis rom-

skih i egipćanskih đaka i studenata.

„Afirmativna akcija za sad funkcioniše na osnovu dobre volje uprava srednjih škola i fakulteta”, kaže Đukanović. „I pored lošeg socijalnog stanja Romi i Egipćani imaju želju za školovanjem.

No, osim drugih prepreka, tu je problem zapošljavanja koji dodatno otežava njihovu socijalizaciju i motivaciju za školovanjem”.

Poslodavci u Crnoj Gori, recimo, nemaju nikakvih povlastica

(u smislu da se porezi i doprinosi smanje) u slučaju zapošljavanja osoba iz romske i egipćanske populacije, što je bilo predviđeno kao jedna od mjera *Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana*

Andrija Đukanović: „Afirmativna akcija zasad funkcioniše na osnovu dobre volje uprava srednjih škola i fakulteta. I pored lošeg socijalnog stanja Romi i Egipćani imaju želju za školovanjem. No, osim drugih prepreka, tu je problem zapošljavanja koji dodatno otežava njihovu socijalizaciju i motivaciju za školovanjem”

„Ako ne možemo da se zaposlimo sa završenom srednjom školom ili fakultetom zašto onda sva ova priča o integraciji Roma i Egipćana“, pita se **Teuta Nuraj**, i nada da će državne institucije napokon preduzeti mjere na koje su se strategijom za integraciju Roma obavezale

u Crnoj Gori.

Ima onih koji zbog predrasuda neće da zaposle pripadnike romske i egipćanske populacije. Na to su ukazivale mnogi slučajevi. O jednom od njih govori naša sagovornica **Hikmeta Beriša**, koja je nakon elementarnog opismenjavanja završila frizerski kurs i pokazala veoma dobre rezultate.

Onda sam se javila poslodavcu jednog frizerskog salona koji je na oglase tražio radnicu, dogovorili smo sastanak preko telefona i djelovao je vrlo zadovoljno. Na osnovu telefonskog razgovora skoro sam bila sigurna da će me primiti da radim kod njega. Problem je nastao kad sam se pojavila. Poslodavac je shvatio da sam Romkinja i rekao mi je da ne želi da izgubi mušterije, jer će odbijati da im neka Romkinja pruža frizerske usluge“, priča Beriša. „Bila sam šokirana. Osjećala sam se jadno, jer nije htio ni da mi pruži šansu da pokažem šta umijem“.

Aleksandar Rakočević, viši savjetnik u Zavodu za zapošljavanje u Podgorici, kazao je za *Monitor* da su u Zavodu svjesni teške situacije sa kojom se susreću romska i egipćanska populacija pri zapošljavanju, i da je prisutna i diskriminacija.

U registru Zavoda u Podgorici, kaže Rakočević, ima 618 Roma, a od toga svega 18 aktivno traži posao. Od njih, četvoro je završilo srednju školu. Ima i onih koji već dvije godine traže posao i nikako da ga dobiju iako su prošli kroz seminare na kojima su se edukovali kako bi se lakše zaposlili. „Posao tražim od 2005. godine.

Uzalud“, kaže dvadesetsedmogodišnjak Dejvid Sejdović, koji je prošao nekoliko tih seminara. Završio je srednju ugostiteljsku školu, smjer pekarstvo. Razlog zbog kog ne može da nađe posao, smatra, je to što poslodavci ne žele da zaposle Rome.

Prošle godine sam, početkom ljeta, u oglasima vidio da pekara Kruna traži pomoćnog pekara i odlučio da se prijavim. Kada sam sa njima razgovarao telefonom sve je bilo u redu dok se nijesam pojavio. Dvije osobe su me primile na razgovor. Međutim, to nije ličilo na razgovor za posao. Jedan mi je rekao da me nije on zvao na razgovor nego ovaj drugi, a drugi da je zvao ovaj prvi. Smijali su mi se. Konačno su mi rekli da ne mogu da me prime jer sam Rom“.

Sejdović je, kaže, bio nemoćan, jer nije imao svjedoka. „Da sam imao svjedoka, prijavio bi ih zato što su postupili tako prema meni“.

Elvis BERIŠA

SMANJENE STIPENDIJE

Ove godine Fondacija za stipendiranje Roma morala je da smanji stipendije za romske srednjoškolce.

Andrija Đukanović iz FSR pojasnio je za *Monitor* da su ove godine dobili manje novca u te svrhe. Dok je za 2011. izdvojeno 80.933 eura, za stipendiranje je ove godine odvojeno 75.000 eura.

Biljana Alković, izvršna direktorica, kazala je za *Monitor* da su bili prinuđeni da za ovu školsku godinu zbog normalnog funkcionisanja smanje stipendije za srednjoškolce sa 70 na 50 eura, dok ne dobiju podršku Vlade da im doniraju dodatna sredstva.

„Odredili su nam sredstva samo za gole stipendije, ali ne i za iznajmljivanje stana, struju, telefon, plate za mene i mogeg zamjenika“, objašnjava Alkovićeva.

Ona se, kaže, nada da će Vlada iznaći nedostajući dio para kako bi im pomogla i nadoknadili smanjenje stipendija njihovim korisnicima.

ERSTE Stiftung

*Fellowship for Journalist of Roma/Ashkali/Egyptian Origin 2012-2013
This project has been supported by ERSTE Foundation*

Pir desnice na Balkanu

Oko presude u Hagu podijelile su se sudije, različito je ocjenjuju bivša tužiteljica Karla del Ponte i njen zamjenik Džefri Najs, ne slažu se svjetski pravni autoriteti. Presuda je na Balkanu poslužila kao pozivnica na nacionalistički pir

U Zagrebu, masovna ushićenost kada je Žalbeno vijeće Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (ICTY) proglasilo generale **Antu Gotovinu** i **Mladena Markača** nevinim za egzodus srpskog stanovništva iz bivše tzv. Republike Srpske Krajine. Prvostepenom kaznom je Gotovina bio osuđen na 24 godine zatvora, a Markač na 18.

U Beogradu erupcije bijesa, pošto su političari i novinari oštro kritikovali promjenu presude kao „čišćenje” hrvatske ratne prošlosti.

Među sudijama žalbenog vijeća je došlo do slične podjele: dvojica su bili protiv, a sudija **Faus Pokar** je oslobađajuću presudu ocijenio kao protivnu „svakom osjećaju za pravdu”.

Prema presudi žalbenog vijeća, najveća greška Pretresnog vijeća,

koje je osudilo Gotovinu i Markača je pogrešno usvojena margina greške u gađanju teškom artiljerijom - 200 metara od vojnog cilja. „Zbog toga su zaključci tog vijeća o protivzakonitim napadima na gradove Benkovac, Gračac, Obrovac i Knin, pogrešni i neprecizni“, naveo je predsjedavajući sudija **Teodor Meron**.

Budući da je pobijena teza Pretresnog vijeća da je granatiranje bilo protivzakonito, Žalbeno vijeće je zaključilo da nema dokaza da su Gotovina i Markač sudjelovali i u udruženom zločinačkom poduhvatu sa ciljem uklanjanja srpskog stanovništva iz Krajine silom ili prijetnjom sile. Osuda za prisilnu deportaciju tako je takođe poništena. Odbačena je i njihova komandna odgovornost za ratne zločine koje su počinili njihovi podređeni.

„Žalbeno vijeće podsjeća da je Pretresno vijeće izričito uzelo u obzir dokaze da je gospodin Gotovina preduzeo mnoge mjere kako bi spriječio i minimalizovao kaznena djela i atmosferu nereda među vojnicima Hrvatske vojske pod njegovom kontrolom“, objasnio je predsjedavajući sudija razlog odbacivanja zahtjeva Tužilaštva za alternativnu odgovornost.

Njujork *tajms* je u uvodniku ocijenio da oslobađajuća presuda Gotovini i Markaču predstavlja najdramatičniji preokret u 19-godišnjoj istoriji Tribunala.

Ovako je presudu za *Blic* komentarisao bivši haški tužilac **Džefri Najs**. „Samo po sebi, to što su optuženi Gotovina i Markač oslobođeni, kao što se dogodilo bivšem srpskom zvaničniku koji je oslobođen po kosovskoj

TUGA I SELEKTIVNO PAMĆENJE ZLOČINA: Beograd

optužnici (**Milanu Milutinoviću**), znači da pravosudni sistem radi na zadovoljavajući način“.

Ocjena bivše glavne tužiteljke Tribunala **Karla del Ponte** sasvim je suprotna. „Ne-vjerovatno je šta se dogodilo nakon presuđene kazne od 24 godine za Gotovinu. Osjećam punu solidarnost sa srpskim žrtvama prema kojima je počinjen zločin. Zločin, koji smo čvrsto dokazali činjenicama“.

Edrijen Džonson, direktor publikacija u Kraljevskim udruženim oružanim snagama (RUSI) Velike Britanije, ocijenio je kako je prvostepena presuda koja se zasnivala na činjenici da je artiljerijski napad HV na četiri grada imala za cilj da izazove masovni egzodus srpskih civila, a ne napad na pozicije Vojske RSK, odmah izazvala kritike.

Džonson je naveo kako je broj pogodaka koji je pao izvan ove proizvoljno postavljene zone od 200 metara veoma nizak (odbrana je utvrdila da je iznosio oko pet odsto). Dalje, presudom nisu uzete u obzir olakšavajuće okolnosti koje bi mogle da utiču na mjesta pada granata – na primjer, vremenski uslovi ili ljudske greške.

Džonson konstatuje: „Postojanje udruženog zločinačkog poduhvata, koje se neminovno oslanja na namjeri kao i postupku, krajnje je teško ubjedljivo dokazati. Pogotovo zato što je glavni arhitekta operacije – bivši predsjednik Hrvatske, **Franjo Tuđman** – već dugo mrtav i ne može

biti podvrgnut unakrsnom ispitivanju niti mu se može suditi.“ I zaključuje: „Žalbeno vijeće je vjerovatno ispravno postupilo: dokazi u originalnoj presudi protiv Gotovine i Markača su bili problematični, oslonjeni na proizvoljnim relacijama između legitimne vojne akcije i ratnih zločina“.

Profesor međunarodnog prava na Univerzitetu u Notingemu **Marko Milanović** smatra da je problematičan, prije svega, rezon većine sudija Žalbenog vijeća, njihovo neuvažavanje

U Crnoj Gori mnogi ćute o zaslugama ratnog crnogorskog vrha, Momira Bulatovića, Mila Đukanovića, Svetozara Marovića, za realizaciju Miloševićevog velikosrpskog projekta. Politički i vojni vrh u krnjoj Jugoslaviji grunuo je Srbe u rat protiv Hrvatske i BiH

jednoglasne ocjene činjeničnog stanja od strane Pretresnog vijeća, utiska koji je time stvoren, te širih društvenih posljedica takvog postupanja.

Milanović je objasnio da je u kontinentalnim evropskim pravnim sistemima žalbeni postupak u suštini isti kao i prvostepeni – drugostepene sudije gledaju cio predmet, i vagaju sva pravna i činjenična pitanja o kojima je odlučivao prvostepeni sud. Suđenje se praktično ponavlja.

U anglosaksonskim pravnim sistemima, poput Velike Britanije ili SAD prvom stepenu činjenice utvrđuje laička porota. Svrha žalbenog postupka, koji se odigrava pred profesionalnim sudijama, je prije svega da ispita da li je prvostepeni sud pravilno primijenio pravo, dok odluku porote o činjenicama drugostepeni sud ne može olako dirati.

Tribunal je, podsjeća Milanović, u Statutu i praksi usvojio anglosaksonsku koncepciju žalbenog postupka, mada činjenice u prvom stepenu utvrđuju profesionalne sudije. To znači, precizira Milanović, da žalbeno vijeće ne treba da činjenične nalaze Pretresnog vijeća zamjenjuje svojim razumijevanjem činjenica, osim ako za tim ne postoji prijevika potreba zbog nerazumnog postupanja Pretresnog vijeća.

Po Milanoviću, Žalbeno vijeće je u ovom slučaju bez adekvatnog opravdanja odbacilo skoro sve bitne činjenične nalaze Pretresnog vijeća.

Erik Gordi, predavač na Univerzitetu koledžu Londona, smatra da je Žalbeno vijeće uradilo mnogo više nego što su očekivali oni koji tvrde da su Gotovina i Markač nevini. „Ono nije presudilo da su optuženi pogrešni ljudi, a podređeni oficiri poslužili kao žrtveni jarcu u slučaju zločina koje su planirali ljudi kao što su Franjo Tuđman i **Gojko Šušak**. Ono je presudilo da zločina nije ni bilo.“

To, će po Gordiju ohrabriti kriminalce i vojne komandante koji žele da

napadnu civile u budućnosti. „Ulice nadu onima koji brane **Radovana Karadžića i Ratka Mladića**, jer prema standardu postavljenom u ovoj žalbenoj presudi, dobar dio onoga za šta su oni optuženi nije nezakonito”.

Džonson smatra da presedani sa suđenja Gotovini i Markaču, neće puno značiti za suđenja Mladiću i Karadžiću.

„Nijedan masakr veličine Srebrenice se nije desio u Krajini. Ne postoji nijedna paralela između preuzimanja Knina i duge, ubojite opsade Sarajeva. Lakše će biti dokazana namjera i odgovornost za zločin koji se dešavao nekoliko godina, nego nekoliko dana. Drugo, zajednički zločinački poduhvat – drugim riječima, zavjera – je oduvijek bilo teško dokazati. Ovo nije prvi primjer takvog oslobađanja u bivšoj Jugoslaviji; mnogo gnjeva je uslijedilo nakon odluke Međunarodnog suda pravde kojom, iako nije spriječila genocid u Srebrenici, Srbija nije ni saučesnik niti odgovorna”, zaključio je Džonson.

Presuda Gotovini i Markaču, stavila je na ozbiljno iskušenje ionako zastale odnose između Srbije i Hrvatske, kao i političke procese u obje države.

„Zaista je neugodna činjenica da niko u najnovijoj odluci Tribunala nije procesuiran za zločine počinjene nad Srbima. Ni u Srbiji niko ne pominje hrvatske žrtve i besmislicu razaranja Vukovara. Ovo je korak nazad u srpsko-hrvatskim odnosima, svako ostaje potpuno unutar svoje interpretacije savremene istorije“, ocijenio je **Žarko Korać**, istaknuti intelektualac i antiratni aktivista iz Beograda.

Koraća brine ukupna atmosfera u odnosima između dva naroda.

„Možda će biti potrebno više vremena da se čuje glas razuma, kada se stiha zaglušujuća desničarska buka u kojoj su uzeli učešća i mnogi koji tom bloku

ne pripadaju,” kazao je Korać. On je primijetio da je u Srbiji u nevladinom sektoru, među onima koji su bezrezervno podržavali suđenja za ratne zločine pred Haškim tribunalom, zavladao čuđenje i neodobrovanje oslobađajuće presude za Gotovinu i Markača. „Haški sud je Srbiji izgubio kredibilitet. To je problem za svaku demokratsku ličnost u Srbiji jer taj sud je, nažalost, morao da uradi ono što sudstva novonastalih

evidentno nije bilo, čime je slana i poruka pravosuđu. Sada je na potezu tužilaštvo Hrvatske”.

Teršelić je skrenula pažnju na suštinski značaj distanciranja od hrvatske politike 1990-ih godina. „Franjo Tuđman je zaustavljao povratak, mada je znao za počinjene zločine ne samo u vrijeme *Oluje*, nego od 1991. nadalje. Zločini su se zataškavali i njihovo procesuiranje se sprječavalo,” navela je Teršelić.

U Crnoj Gori mnogi čute o zaslugama ratnog vrha - **Momira Bulatovića, Mila Đukanovića, Svetozara Marovića**, za realizaciju **Miloševićevog** velikosrpskog projekta. Politički i vojni vrh u krmjoj Jugoslaviji gurnuo je Srbe u rat protiv Hrvatske i BiH. Godinama su, uz sadjeystvo JNA i logistike Beograda i Podgorice, srpske snage držale pod kontrolom dvije trećine BiH i trećinu Hrvatske. Uz razaranja i zločine taj prostor je bio etnički temeljno očišćen. Ko god je bacio pogled na mapu Hrvatske, morao je znati da cijepanje te zemlje od Vukovara do Karlobaga i zarivanje u njenu utrobu usred Zapadne Slavonije, koja je bliža Mađarskoj nego Srbiji, ne može tek tako završiti.

Srbi u Hrvatskoj platili su strašnu cijenu: mnogi krajevi gdje su oni živjeli su napušteni, u nekim njihovim selima žive Hrvati „humano preseljeni iz Srbije i BiH“, nekim njihovim selima su promijenjena imena. Posebna je priča kako je njihova sudbina poslužila u trgovinskim transakcijama Miloševića i Tuđmana u Bosni.

Posljednja odluka Tribunala izazvala je pir balkanskih nacionalista. Oni koji su u zemljama bivše Jugoslavije devedesetih suprostavljali zločinima koji su činjeni u ime naroda kojima pripadaju i danas su u teškoj manjini. Svejedno, moraju svjedočiti. U protivnom, osveta nakažnjelog zločina biće ogromna.

Milan BOŠKOVIĆ

GOTOVININ POZIV SRBIMA

U opštoj euforiji koja je pratila oslobađajuću hašku presudu hrvatskim generalima, čuo se glas razuma i to od generala Ante Gotovine.

Na pitanje novinarkе beogradskog *Kurira* da li bi direktno pozvao Srbe da se vrate, on je odgovorio:

„Kako ja mogu pozvati nekog da se vrati svojoj kući? Pa, to je njegova kuća! Oni su građani Hrvatske, oni su zajedno sa nama, mi smo svi zajedno. Naprijed, budućnost je naša. Prošlost je stvar prošlosti”.

Drago Kovačević, posljednji ratni gradonačelnik Knina za RSE prokomentarisao je kratko izjavu Ante Gotovine: „On se ponaša bolje od onih koji su od njega napravili mit.”

PONAŠA SE
BOLJE OD ONIH
KOJI SU OD
NJEGA NAPRA-
VILI MIT: Ante
Gotovina

država nisu bila u stanju da urade“, zaključio je Korać.

Aktivistkinja za ljudska prava iz Zagreba **Vesna Teršelić** je istakla kako je skandalozno da u presudi generalima patnja žrtava nije priznata. „Ohrabruje to što su predsjednik **Josipović** i premijer **Milanović**, naglasili koliko je važno procesuirati zločine i priznati patnju žrtava”, primijetila je Teršelić. „Političke volje svih ovih godina

GORDANA LAZAREVIĆ, KONSULTANTKINJA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE

Blokade vode u političke gubitke

Evropska unija može mnogo pomoći ukupnom razvoju država poput Crne Gore i Srbije već u procesu pristupanja, o čemu svjedoče iskustva država primljenih u članstvo u dosadašnjim proširenjima

Tema EU integracija prva je na političkom meniju u regionu. Građani sve više posustaju u „EU entuzijazmu“, vjerovatno i zato što su im u prethodnim godinama neke stvari bile pogrešno predstavljene. Gordana Lazarević, ekonomistkinja i pomoćnica više ministara finansija, od saveznih do republičkih i srpskih u periodu 2001-2010, jedna je od najpozvanijih i najupućenijih stručnjaka kada se razgovara šta, kako i kada možemo dobiti od EU i u EU. Bila je članica pregovaračkog tima SRJ sa povjeriocima iz Pariskog i Londonskog kluba, Svetske banke, EIB i obnavljanja odnosa sa ERDB. Dobitnica je nagrade Evropskog pokreta u Srbiji za najveći individualni doprinos EU integracijama.

MONITOR: *Dosta se u srpskoj javnosti nagada u vezi sa šansama Srbije da u dogledno vrijeme dobije datum za otpočinjanje pregovora sa*

EU. Da li je to uopšte moguće do kraja godine, kako su „prizivali“ neki državni zvaničnici?

LAZAREVIĆ: Moguće jeste, ali je malo verovatno. Utvrđivanje datuma početka pregovora bilo bi veliko ohrabrenje za Srbiju. Bio bi to racionalan korak Brisela prema zemlji koja je uspela da, posle mučne izborne bitke, izvrši političku tranziciju. Trebalo bi da prihvati nekadašnju „tvrdu“ opoziciju, tek odskora proevropsku. Dijalog o politički osetljivim pitanjima je otvoren i nastavlja se. Odnosi u regionu su pali na „niske grane“, posle oslobađajuće presude Haškog tribunala hrvatskim generalima, tako da je uspeh, praktično cele decenije obnove poverenja i regionalnog dijaloga, doveden pod znak pitanja. Datum pregovora bio bi potvrda EU da je Srbija nepovratno opredeljena za nju, iako u Srbiji još nije postignut pun konsenzus o tome i sa mnogih se

strana, kako iz vladajuće većine tako i iz delova opozicije, i dalje se mogu čuti izjave da se Srbija može preorijentisati na oslonce van EU.

MONITOR: *Pregovori sa Prištinom se navode kao osnovni uslov. Da li se, po Vama, radi samo o ispušnjavanju dogovorenog iz vremena prethodne vlade, ili bi još trebalo „pogurati“ dalje, kao što su problemi iz oblasti energetike?*

LAZAREVIĆ: Tehničke pregovore o pitanjima normalizacije života ljudi na Kosovu trebalo je otpočeti mnogo ranije. Mnogi politički problemi bili bi manji da se vodilo računa o kvalitetu života ljudi. Blokade, bar u novijoj istoriji Srba, nisu vodile rešenju problema nego političkom gubitku. Prednost je uvek na strani onih koji traže moguća rešenja za obe strane. Đinđićeva vlada je bila dovoljno mudra da ispregovara učešće predstavnika Prištine na međunarodnim

INTERVJU

skupovima u prisustvu predstavnika i pod tablom UNMIK-a. Započeto je i rešavanje tehničkih pitanja (snabdevanje električnom energijom, mobilna telefonija, saobraćaj). Kasnije je ovakav vid saradnje napušten, a težište je stavljeno na politička pitanja statusa Kosova. EU, SAD i većina drugih međunarodnih činilaca svakako ne smatraju dovoljnim postignuta rešenja u malom broju oblasti i nastaviće inistiranje na uključivanju novih.

MONITOR: *Koliko EU može pomoći sistemskom i privrednom razvoju država kao što su Crna Gora i Srbija tokom procesa pregovaranja?*

LAZAREVIĆ: Do sticanja kandidatskog statusa, pogotovu u periodu 2000-2006. pomoć EU je imala prevashodno humanitarni karakter i hitne obnove. Pomoć EU nije bila dostupna profitnim organizacijama i nije imala karakter strukturnih aktivnosti. To je bilo prepušteno delovanju tržišta. Takav koncept pomoći, bio je moguć u godinama intenzivnog rasta svetske privrede (1990-2002), kad je postojalo obilje investicija.

Od kako su obe zemlje stekle kandidatski status potrebno je mnogo više

insistirati na činjenici da obe zemlje veoma zaostaju za prosekom EU 27 (bruto društveni proizvod Srbije je samo 25% od proseka EU 27), i na toj činjenici pozicionirati planiranje pomoći i povećanje učešća privrednih subjekata u projektima koje finansira EU.

Pored pomoći EU, zemljama zapadnog Balkana otvoreni su i Fondovi EU (Community programmes), gde

preduzeća i naučne institucije mogu konkurisati za sredstva. Konkurencija je oštra, ali stečeno iskustvo i partnerstva imaju nemerljiv značaj. Posebno treba insistirati na priključenju naših zemlja u evropsku istraživačku mrežu, na saradnji sa centrima za obrazovanje i u privredi i informisanje o primenjenim istraživanjima. Inovacije su prepoznate kao najjači faktor privrednog rasta i zapošljavanja i prema tim saznanjima treba preispitati i nacionalne razvojne politike. Ukratko, treba pripremiti nacionalne programe, utvrditi oblasti u kojima se mogu koristiti i dodatna sredstva EU, razmotriti modele kofinanciranja takvih projekata iz nacionalnih budžetskih sredstva (napuštanje prekomernih subvencija nekonkurentnima) i insistirati na obrazovanju i obukama.

Sa strane strateških odnosa sa EU, ponovo bi trebalo pokrenuti pitanje postepenog rasta pomoći i stvaranja finansijskih instrumenata za zemlje kandidatke koji su usklađeni sa strukturnim i kohezionim fondovima. Budžet EU za period posle 2014. je još neizvestan. To se, pre svega, odnosi na visinu doprinosa zemalja članica, ali za zemlje zapadnog Balkana nije manje važno da već sada

SUDSTVU JE POTREBNA DUBOKA REFORMA

MONITOR: *Crna Gora je otvorila pregovore glavnijima koja se odnose na vladavinu prava, gdje se najvažnijim smatra ne samo usvajanje evropskih zakonodavnih modela već i njihova dobra primjena, posebno kroz jasne dokaze o odlučnom obračunu države sa organizovanim kriminalom i korupcijom. Da li je to i u slučajevima otvaranja pregovora sa drugim državama bila najzahtjevnija oblast ili su zemlje ex-yu specifično problematične zbog političkih i poslovnih oligarhija naslijeđenih iz ratnih vremena?*

LAZAREVIĆ: Ovaj zahtev o dokazu nezavisnosti sudstva i primeni zakona posledica je negativnih iskustava iz prethodnih proširenja. Već proširenje iz 2004. pokazalo je da su zemlje, samo zarad formalnog ispunjavanja uslova, prihvatale zakone na jezicima EU. Tu nije bilo ni slova o sprovođenju tako prihvaćenih zakona, izgradnji neophodnih institucija, obrazovanju sudija, advokata i građana o novim obavezama, jer neznanje ne opravdava nepoštovanje ili lošu primenu zakona. Sudstvo, kao treći stub demokratske vladavine, mora postati nezavisno od političkih uticaja i pritisaka. Sudstvu je potrebna duboka reforma, i teška bitka za samostalnost. Jedan korak u tom pravcu je uspostavljanje nezavisnih institucija koje se bave problemima korupcije, zaštite građana i podataka i dostupnosti informacija. Sve te institucije su glas savesti i pravednosti,

ali bez bliske saradnje i efikasnog sudskog sistema neće biti dovoljno pravosnažnih presuda u razumnom roku.

Drugi je usvajanje programskog budžeta u sudstvu, što bi jasno odelilo sudsku vlast od izvršne i doprinelo samostalnosti sudskog sistema. Skraćivanje vremena od pokretanja postupka do pravosnažnosti presuda veoma je važno, jer se mora videti jasna veza između (ne)dela i kazne. Sudstvo je oblast u kojoj se jasno pokazuje efikasnost i snaga države, kao garanta prava građana (ličnih, svojinskih i političkih).

Već u 2007. EU je, u pravilima o uspostavljanju novog predpristupnog instrumenta (IPA) jasno rekla da zemlje koje su u procesu pristupanja EU moraju usvojiti tekovine prava EU, ali i u mogućoj meri dati dokaze o primeni. Prema tome taj uslov je odavno poznat. Treba imati u vidu da je određen broj zakona moguće primeniti isključivo ako se izvrše velike investicije. To se u najvećoj meri odnosi na zakone o zaštiti životne sredine. Procene u Srbiji pokazuju da je za realizaciju propisa u oblasti zaštite životne sredine neophodno oko 12 milijardi. Deo novca se može obezbediti iz predpristupnih fondova, ali to je realtivno mali deo neophodnih investicija. Imajući u vidu da je Srbija visoko zadužena, čak preko zakonom utvrđenog limita, i sa ogromnim fiskalnim deficitom (više od dva puta većim od onoga poželjnog), teško da će moći da prihvati i ispuni sve ove obaveze u doglednom roku.

AZILANTI

MONITOR: *Srbiji prijeti mogućnost ponovnog uvođenja viza za zemlje Šengen zone. Jasnno je da EU ipak želi da se zaštiti od naših građana, od kojih mnogi zaista imaju razloga da traže spas u EU, ako ne iz političkih onda svakako ekonomskih razloga.*

LAZAREVIĆ: Teška ekonomska situacija nije dovoljan razlog za traženje političkog azila. U rešavanju tog problema treba da učestvuju i zemlje odakle dolaze azilanti i one u koje dolaze. Prve treba da u granicama svojih ekonomskih mogućnosti brže rešavaju probleme određenih društvenih grupa, a druge, kao i EU celini, da ih u tome pomažu. Osim toga, ove druge trebalo bi da svoje propise o azilantima prilagode stvarnosti, tj. da prihvate kako u Srbiji po pravilu nema više političkih progona, te samo izuzetno neko može tražiti politički azil. Za ostale bi morala važiti pretpostavka da su oni lažni azilanti, te ih u vrlo kratkim rokovima odbijati i vraćati u Srbiju, eventualno uz izvesnu finansijsku pomoć. Najgora rešenja su zbog njih ukidati bezvizni režim za građane Srbije, ili tražiti od Srbije da ne izdaje pasoše pripadnicima etničkih grupa, poput Roma ili Albanaca, iz kojih su najčešće azilanti, jer bi to predstavljalo diskriminaciju po etničkoj pripadnosti, što bi za sobom povlačilo opravdanu osudu ne samo evropskih već i međunarodnih tela.

imaju u vidu da se pojačava finansijska disciplina u trošenju novca EU počev od ocene pripremljenosti projekta do striktnog pridržavanja rokova izvršenja.

EU svakako može mnogo pomoći ukupnom razvoju država poput Crne Gore i Srbije već u procesu pristupanja, o čemu svedoče iskustva država primljenih u članstvo u dosadašnjim proširenjima. Očekivanja od pomoći svakako mogu biti prevelika, jer pristalice ulaska u EU stvari predstavljaju u suviše ružičastom svetlu, kao što protivnici prikazuju sve crno.

MONITOR: *Može li se očekivati da EU sada postavlja uslove crnogorskoj vlasti kada se radi o adekvatnoj zaštiti kulturne i prirodne baštine o čijoj devastaciji ima već dosta dokaza?*

LAZAREVIĆ: To se može očekivati kako za Crnu Goru, tako i za sve sadašnje i buduće zemlje članice.

MONITOR: *Da li je moguće da se iz Brisela zatraži raskidanje ugovora kojima se devastira zaštićeni prirodni resurs, na primjer rijeka Tare i Morače, specifične prirodne oaze, od kojih je Tara poznata i kao rijeka koja u Evropi ima najdublji kanjon?*

LAZAREVIĆ: Raskidanje ugovora EU može predložiti, naročito ako se smatra da krše neki međunarodni akt i da su doista štetni. Ako se ugovorne strane ne mogu složiti o raskidu ugovora, te dođe do arbitraže i zemlja bude obavezana na određeno plaćanje, EU joj može u tome pomoći. Razume se da nezavisno od toga može uvek finansijski pomoći očuvanju prirodne baštine jedne zemlje članice, pa čak i nečlanice, koja je i deo zajedničke evropske prirodne baštine. Ali i dalje ostaje tvrdoglavo pitanje kako naći novac za investicije u čiste i obnovljive izvore energije, kako štedeti i efikasno koristiti energiju.

Nastasja RADOVIĆ

NEDELJNA ŠEMA / ntvMontena/

Pregled programa

08:30; 11:30; 15:00; 18:00; 20:00

08:35 Sveži u dan/Zdrava Tv

08:50 Montena SHOP/rad.danima

09:00 Mali oglasi/Hit dana

09:15 Rad.danima:Crtani filmovi

10:00 Dok.Program

10:45;13:00;18:05;20:05/TV SHOP

11:00;13:10;15:30;17:30;/ TOP SHOP

11:20 Marketing 1

11:30 Pregled programa

11:35 Životinjske lakrdije/insekti

12:00 Crtani film-Mumijevi/rad.danima

13:20 serija: Otkaćena plavuša/rad.

danima /r.

14:00 Ponedjeljkom:u 10:00

PUTOPISI/Dok. Serijal

u 14:00 NEDELJNI PG RAPORT/r.

u 21:40 Tekstura

Utorkom:u 10:00 Teen Eye/r.

U 20:20 Raport Iz Bijelog Polja

u 21:30 Naš život/Dok. Serijal

u 22:00 MBB MAGAZIN

Srijedom:u 10:00 Naš život/Dok.

Serijal/r.

u 21:40 Istorijske paralele

Četvrtkom:u 21:35 Zelena patrola

u 22:30 Montena Business

Broadcasting

Petkom: u 21:30 Auto Shop/

petnaestodnevno

u 22:30 Montena Business

Broadcasting /r.

Subotom:u 10:00 Pet Show/kućni

ljubimci

u 12:30 Lili Pez-Dječija emisija

u 14:10 MKanal/muzička emisija/

u 17:00 Tekstura/r.

u 19:00 RAPORT IZ BARA

u 19:55 Auto Shop

/petnaestodnevno /r.

u 21:30 Putopisi/Dok.Serijal

Nedjeljom:u 10:00 Pet Show/kućni

ljubimci /r.

u 12:30 Lili Pez-Dječija emisija /r.

u 15:10 Raport iz Bara /r.

u 16:00 Teen Eye

u 17:00 KORIDORI /r.

u 19:00 Zelena patrola /r.

u 21:00 MKanal/petnaestodnevno

13:40 Nedjeljom: F I L M /r.

14:50 Marketing 2

15:05 Dokumentarni program/rad.

danima

15:50 Mali oglasi

16:00 Dok.Program/r./rad.danima

16:50 MONTENA SHOP/radnim danima

16:45 serija: Otkaćena plavuša/rad.

danima

18:15 Mali oglasi/Hit dana

18:25 Životinjske lakrdije/insekti/r.

18:53 Marketing 3

19:10 NEDELJNI PG RAPORT/nedjeljom

19:30 Crtani film-Mumijevi

20:00 PG RAPORT/rad.danima

20:50 Marketing 4

21:00 I N F O - informativni program/

osim nedjeljom

00:00 PONOĆNI INFO/osim nedjeljom

01:00 Repriza dnevne produkcije i

serijskog programa.

PUSTOŠENJE KOJE TRAJE: Gaza

Izrael se našao u bitno različitoj situaciji od one prije četiri godine. Nakon *Arapskog proljeća* Izrael je ostao usamljen i bez prijatelja u regionu. Amerika u ekonomskoj krizi nema želju da entuzijastično stane uz Natanjahuove avanture uprkos glasne verbalne podrške

Krik bez odjeka

Napad na Gazu ulazi u drugu nedjelju. Slike masovnih eksplozija koje iza sebe ostavljaju krateri i zatrpana ljudska tijela su ponovo udarna vijest na medijima.

Ponovo su pred nama prizori slični onima od prije četiri godine kada je Izrael bombardovao Gazu tri nedjelje iz vazduha, sa mora i sa kopna, svim mogućim oružjima, uključujući i bijeli fosfor čija je upotreba nedozvoljena u naseljenim oblastima, upotrebom niza drugih eksperimentalnih oružja do tada neviđenih, kao što su takozvane flašete ili meci koji se rasprsnu u tijelu i pretvore se u brojne oštre segmente koji „samelju” tkiva i organe do te mjere da konvencijalna medicina za njih nema tretman.

Preko 1400 stanovnika Gaze, uglavnom civila, uključujući i 400 djece je ubijeno u ovom pohodu, a na hiljade ljudi je ranjeno i mnogi trajno

obogaljeni. Gaza, traka zemlje 40-ak kilometara dugačka i šest do 12 kilometara široka, u kojoj živi oko dva miliona stanovnika, je postala simbol patnje.

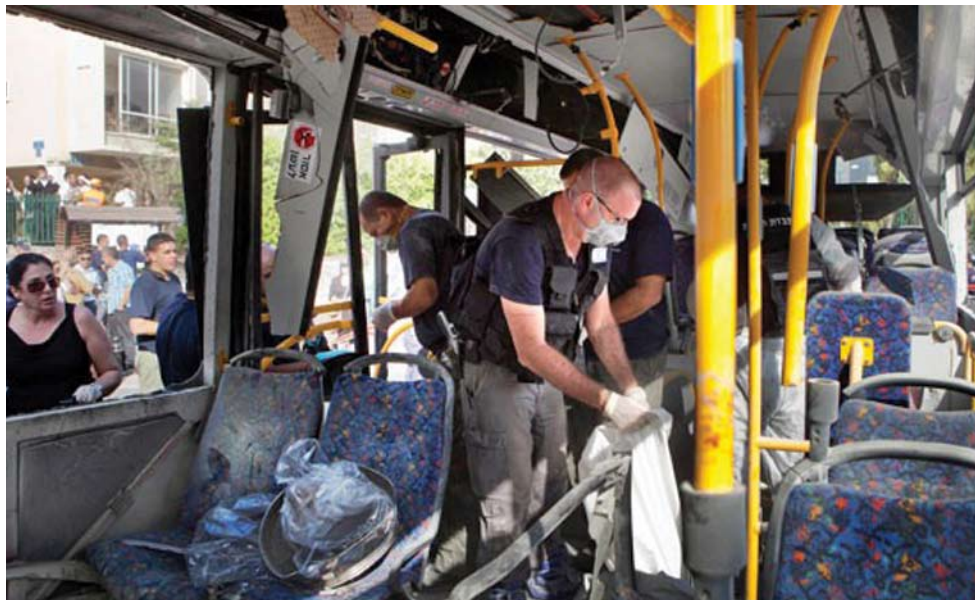
Prije četiri godine Izrael je kao povod za napad navodio raketiranje od strane Islamskog pokreta Hamas, pograničnih djelova Izraela. Glavni svjetski mediji su lako prihvatili ovaj narativ ignorišući činjenicu da Gaza decenijama živi pod blokadom Izraela, a blokada je od 2006, kada je Hamas došao na vlast, zategnuta do te mjere da je Gaza postala poznata kao „najveći otvoreni zatvor na svijetu”. U ovaj kavez za ljude zvanično ulazi

Incidenti koji su se u proteklo vrijeme dešavali nijesu dovoljni da objasne odluku Izraela da otpočne napad na Gazu. Najraširenija mišljenja su da je pravi razlog predizborna kampanja izraelskog premijera Benjamina Natanjaha koji želi da se preporuči religioznim tvrdolinijašima politikom nepopustljivosti prema Palestincima

lista artikala koji određuju Izraelci iz koje je isključeno sve što bi moglo da ima vojnu primjenu. Ovo je donedavno uključivalo paštu, papir i pisane publikacije. Cement i građevinski materijali su takođe zabranjeni, jer bi Hamas mogao da ih koristi za rekonstrukciju vojnih objekata, pa ratno razaranje iz 2009. do dana današnjeg nije sanirano uključujući i vodovod i kanalizaciju. Kanalizacija se izliva uz samu obalu mora, a voda sa slavina je poluslana, zatrovana i ne smije se piti.

Godine poslije napada iz 2009. stanovnici Gaze su proveli u razrušenoj Gazi, jednoj od najgušće naseljenih tačaka na globusu, blokirani, na izraelskoj dijeli za koju je jedan visoki izraelski zvaničnik rekao da nije planirana da omogući normalnu ishranu već da spriječi masovno umiranje od gladi.

Vojni napadi Izraela su

CIVILI KAO HOTIMIČNA META: Tel Aviv

nastavljeni, ali manjim intenzitetom. Radilo se o čestim upadima na teritoriju Gaze u kojima bi bile demolirane kuće i uništeni usjevi u pograničnim regionima, što su svjetski mediji uglavnom ignorisali. Izrael ih je opravdavao time što Hamas iz ovih krajeva ispaljuje rakete na Izrael.

Činjenica je da su rakete iz Gaze ispaljivane, ali ne od strane Hamasa, koji već duže i uz nemalu opoziciju radikalnih grupa u njegovim redovima, beuzuspješno pokušava da bude prihvaćen od Zapada. Hamas, koji je velikom većinom pobijedio na neosporenim izborima 2006. godine u Americi važi za terorističku organizaciju, što Izraelu daje zeleno svjetlo da praktično radi u Gazi što mu je volja.

Hamas ulaže velike napore da spriječi ispaljivanje Kasam raketa koje uglavnom ispaljuju ljevičarske i islamske grupe. Kasam rakete mahom potiču iz kućne radinosti i sastoje se od metalne cijevi napunjene kombinacijom eksploziva koji u Gazu ulaze kroz mrežu tunela ispod granice sa Egiptom, uz hranu, lijekove i druge elementarne proizvode koji nijesu na izraelskoj dozvoljenoj listi. Kasami su do te mjere neefikasni da velika većina ne dobaci stotinak metara preko granice. Više Izraelaca umre od reakcije na aspirin nego od raketa iz Gaze. Izrael je jedna od najbolje naoružanih zemalja na svijetu i dobija godišnju donaciju u najnovijem oružju od Amerike od tri milijarde dolara!

Lagano umiranje stanovnika Gaze u

njihovom zatvoru, ubrzano je vojnom intervencijom koja je trenutno u toku i koja je privukla pažnju javnosti ubistvom iz vazduha 14. novembra **Ahmeda al Džabarija**, lidera vojnog krila Hamasa. Kao razlog Izrael je naveo intenziviranje raketiranja iz Gaze i upotrebu iranskih *Fadjr* raketa sa dometom od 75 kilometara. Ovo je dovedeno u sumnju kad su se u izraelskoj štampi pojavile tvrdnje da je Al Džabari bio uključen u mirovne pregovore između Izraela i Hamasa upriličene od egipatskog predsjednika **Mohmeda Morsija**, i da je Al

ZAUSTAVITI SPIRALU ZLA: Ban Ki Mun

Četiri godine poslije napada iz 2009. stanovnici Gaze su proveli u razrušenoj Gazi, jednoj od najgušće naseljenih tačaka na globusu, blokirani, na izraelskoj dijeli za koju je jedan visoki izraelski zvaničnik rekao da nije planirana da omogući normalnu ishranu, već da spriječi masovno umiranje od gladi

Džabarijevom likvidacijom uništena šansa za mir koja se činila realnijom nego ikada prije.

Izvori iz Gaze navode ovakav slijed događaja koji su prethodili krvavoj eskalaciji. Početkom novembra, izraelski su vojnici u jednom od upada u pograničnu zonu ubili dječaka koji je igrao fudbal sa drugovima u selu blizu granice. Tako je otpočeo lanac nasilja u kome su grupe otpora odgovorile ispaljivanjem raketa, a izraelska vojska ubijanjem još dvojice dječaka, što je izazvalo intenziviranje raketiranja iz Gaze uz upotrebu, prvi put, *Fadjr* raketa koje su ubile tri izraelska civila.

Svi ovi događaji nijesu dovoljni da objasne odluku Izraela da otpočne napad na Gazu. Najraširenija mišljenja su da je pravi razlog predizborna kampanja izraelskog premijera **Benjamina Natanjaha** koji želi da se preporuči religioznim tvrdolinijašima politikom nepopustljivosti prema Palestincima.

Bilo koji da je Netanjahuov motiv, žestina napada ne zaostaje za onim iz 2009, a nepromijenjena je i podrška zapadnih lidera. I **Barak Obama** i britanski ministar inostranih poslova **Vilijam Heig** ističu da je do Hamasa da zaustavi stradanje naroda Gaze.

Napad na Gazu je izazvao burne reakcije običnih ljudi širom svijeta, uključujući i Britaniju i Ameriku. Razlika između stava političara i građana je dramatična i masovni protesti solidarnosti sa Gazom su bili jedan od razloga za Obaminu izjavu žaljenja

za palestinskim civilnim žrtvama i za Hejgovu opomenu da bi Izrael izgubio podršku svijeta ako bi se upustio u kopnenu invaziju.

Ban Ki Mun je u regionu, na relaciji Kairo – Tel Aviv. Očekuje se da će posjetiti i Gazu što je signal da međunarodna zajednica posmatra tamošnju humanitarnu situaciju. **Hilari Clinton**, američka ministraka spolnjih poslova, je takođe u regionu. Posjetiće Jerusalem i Ramalu, prijestonicu drugog dijela Palestine, Zapade obale, čiji predsjednik **Mahmud Abbas**, pripadnik Fatah partije, doživljava krizu legitimiteta među biračima zbog prebliskog odnosa sa Amerikom i Izraelom.

Egipatski predsjednik Mohamed Mursi koji je u Gazu u znak moralne i humanitarne podrške nedavno poslao svoga premijera pa onda grupu od 500 humanitaraca i medicinsku pomoć, pokušava da ugovori primirje. Dogovor se iščekuje sa nestrpljenjem mada se Izraelski napadi nastavljaju sa nesmanjenim intenzitetom, a palestinske grupe prelaze na novu taktiku postavljanja bombi na teritoriji Izraela, što je u srijedu ujutro u autobusu u Tel Avivu rezultiralo ranjavanjem 10 putnika.

Palestince iz Gaze u pregovorima zastupa **Khaled Mešal**, uticajni čelnik Hamasa koji tvrdi da je Natanjahu tražio pregovore. Izrael se našao u bitno različitoj situaciji od one prije četiri godine. Izraelski visoki vojni čelnik je nedavno na radiju objašnjavao kako je prije četiri godine u Egiptu bio Mubarak koji je Izrael podsticao da napadne Gazu, a sada je na njegovom mjestu Mursi koji je na izraelski napad reagovao povlačenjem ambasadora iz Tel Aviva.

Slično stoje stvari i sa Turskom koja se od vjernog prijatelja Izraela sa kojim je održavala godišnje vojne vježbe pretvorila u oštrog kritičara.

Promjene koje je donijelo *Arapsko proljeće* dovele su do toga da je Izrael ostao usamljen u regionu. Vojno angažovana na raznim stranama, Amerika u ekonomskoj krizi nema želju da entuzijastično stane iza Natanjahuovih predizbornih avantura uprkos glasne verbalne podrške.

Radmila STOJANOVIĆ

INTERVJU: MOMČILO OTAŠEVIĆ, GLUMAC

SVE ULOGE JEDNAKO VOLIM

Mladi i perspektivni glumac Momčilo Otašević veliki glumački korak napravio je tumačeći glavnu rolu u srpskom filmu *Led*, gdje se našao rame uz rame sa legendarnim glumcima. Publika je njegov talenat mogla da vidi i u filmu *As pik* Draška Đurovića, kao i u seriji *Budva na pjenu od mora*. Iako je student već ima izgrađenu bogatu pozorišnu karijeru, a neke od predstava u kojima glumi su *Lukrecija* iliti *žredo*, *Četvrta sestra*, *Ribarske svađe* i *Egzistencija*. A kako kaže, glumica ga je zainteresovala još u osnovnoj školi na Cetinju, kada je sa drugarima napravio predstavu *Pokondirena tikva*. Dvadesetdvogodišnji glumac živio je u Rimu gdje je upisao studije arhitekture, ali je ljubav prema glumi prevagnula. Vratio se na Cetinje gdje živi i studira.

MONITOR: Nakon mnogobrojnih uloga tokom prošle i ove godine, dobili ste angažman i u Narodnom pozorištu u Beogradu, u predstavi „Antigona“. Kako je došlo do te saradnje?

OTAŠEVIĆ: Prije tačno godinu dana radio sam sa rediteljem Jagošem Markovićem u predstavi *Lukrecija* iliti *Ždero*. Vjerujem da se reditelju svidjelo moje angažovanje na tom projektu i pozvao me je na kasting. Par dana sam proveo na probama - kastingu i Jagoš Marković se odlučio da mi povjeri ulogu Hemona. Zadovoljan sam ulogom,

Često kažem da je moj dosadašnji angažman posljedica velikog rada, ali i velike sreće. Dodajući uz to talenat, za koji kažu da posjedujem, dobio sam premiju, a to je da sam već radio sa, mogu reći, velikim imenima jugoslovenske kinematografije, pozorišta i televizije

a zadovoljstvo je raditi sa Jagošem i glumcima koji su takođe u projektu – sa Mišom Janketićem, Draganom Mićanovićem, Vanjom Ejduš... Kao uvijek do sada imam punu podršku od svojih profesora i maksimalno tolerišu moje odsustvo.

MONITOR: Po regionu se prikazuje srpski film „Led“ u režiji Jelene Bajić – Jočić, a u produkciji njenog oca – poznatog glumca Radoša Bajića. Simali ste film dok ste bili na drugoj godini fakulteta. U filmu glumite sa poznatim glumcima Batom Živojinovićem, Nenadom Jezdićem, Emirom Hadžihafizbegovićem. Kako sada sa distance gledate na ovu ulogu, snimanje i šansu koja vam se ukazala kao mladom glumcu da zaigrate na

ovako značajnom projektu?

OTAŠEVIĆ: Često kažem da je moj dosadašnji angažman posljedica velikog rada, ali i velike sreće. Dodajući uz to talenat, za koji kažu da posjedujem, dobio sam premiju, a to je da sam već radio sa, mogu reći, velikim imenima jugoslovenske kinematografije, pozorišta i televizije. Trebalo je da *iznesem* ulogu u filmu *Led*, da se izborim sa akcentom, opravdam povjerenje koje mi je ukazano. Dao sam svoj maksimum i osjećam se dobro kada znam da se za film tražila karta više. Iskusni glumci su me tretirali kao sebi ravnima, savjetovali, bodrili. Bio sam miljenik ekipe *Kontrast studija*. Ovaj film mi je pored svega donio i trajna prijateljstva na šta sam ponosan.

M O N I -

TOR: Tumačite glavne uloge i u dva crnogorska filma - „*As pik*“, čija je premijera bila ljetos i u filmu čije je nedavno snimanje završeno „*Dječaci iz Ulice Marksa i Engelsa*“.

OTAŠEVIĆ: U oba filma priča vrti oko likova koje ja tumačim, ali ih ne doživljam kao glavne uloge. *As pik* mi je donio ulogu mladića koji se dovija da preživi u teškim vremenima i koji se suočava sa istinom o svom starijem bratu koja nije nimalo lijepa. Ljubav koja se Kenti, liku koji tumačim, dešava oplemenjuje jezivi vremenski period koji je prikazan, a to su devedesete. To su, ujedno i godine mog rođenja i najranijeg djetinjstva, a trebalo je da ih odigram kao formiran i punoljetan momak. Volim kada me uloga povede u totalnu nepoznanicu, tada je veći izazov.

Ulogu Stanka, koju mi je dodijelio Nikola Vukčević, neobično volim. Sa

Prethodni trogodišnji period je bio veoma naporan jer sam uz redovno ispunjavanje svih obaveza na fakultetu dosta radio. Znam samo da bez podrške koju sam imao kako na fakultetu, tako i od ukućana i kolega sa kojima sam radio, ne bih uspio

tom ulogom sam otkrio dosta onoga što nijesam znao da nosim u sebi. Radnja filma, kada se radi o mojoj ulozi, locirana je u Titogradu. Stanko je pubertetlija, roker, srećan, okružen svom ljepotom skladnog porodičnog života sve do momenta dok se suoči sa tragičnim zlodjelom u kome gubi oca. Želja za osvetom mijenja njegov um iz korijena. Uživao sam radeći, a opet potpomognut nesebičnošću svih oko sebe.

MONITOR: Iako vas šira publika poznaje po filmovima, mnogo glumite i u pozorištu. Nedavno su

Ne pravim razliku među ulogama u zavisnosti gdje glumim mada najviše volim da radim u pozorištu gdje na sceni nema ponovljenog kadra

bile premijere „*Ribarskih svađa*“ i „*Egzistencije*“, a publiku ste osvojili ulogama u predstavama „*Lukrecija iliti Ždero*“, „*Četvrta sestra*“... *Koju biste ulogu posebno izdvojili jer ste se u njoj najviše pronašli ili je bila najteža?*

OTAŠEVIĆ: Valjda ja imam sreće kada dobijam uloge, u stvari reditelji koji su majstori svog zanata *potrefe* kada mi je dodjele. Sve dosadašnje uloge jednako volim, a mogao bih izdvojiti ulogu Kolje dječaka, odnosno Sonje djevojke koja biva gurnuta u prostituciju, u predstavi *Četvrta sestra* kao onu koja je bila najteža jer je bila najizazovnija.

MONITOR: Tumačite jednu od glavnih uloga u seriji „*Budva na pjenu od mora*“. *Koliko vas privlači da glumite u televizijskim serijama?*

OTAŠEVIĆ: Ne pravim razliku među ulogama u zavisnosti gdje glumim mada najviše volim da radim u pozorištu gdje na sceni nema ponovljenog kadra. Ulogu Luke sam radio veoma opušten, uživao sam prenoseći emociju, karakter... jer sam mu dosta sličan. Imao sam priliku da kroz tu ulogu probam da promijenim nešto kod sebe jer mi nedostaje ta smirenost koju Luka posjeduje.

MONITOR: Završili ste treću godinu glume na Cetinju. *Da li Vam je teško da uskladite sve obaveze?*

OTAŠEVIĆ: Prethodni trogodišnji period je bio veoma naporan jer sam uz redovno ispunjavanje svih obaveza na fakultetu dosta radio. Znam samo da bez podrške koju sam imao kako na fakultetu, tako i od ukućana i kolega sa kojima sam radio, ne bih uspio. Veoma sam im zahvalan i cijenim sve što su uradili za mene.

Miroslav MINIĆ

LUČA NJEGOŠEVE NOĆI DIMITRIJE POPOVIĆ

Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske i
Skaner Studio d.o.o., Zagreb, 2012.

...Ni najmanje slučajno u možda najboljoj svojoj umjetničkoj zrelosti Dimitrije sa bavi Njegošem: pred nama je netom dovršeni dio svojevrsnog triptiha kojim autor istražujući poetiku velikog romantičara propituje i vlastitu estetiku. Nakon što je završio zavidan ciklus od devadeset slika inspirisanih crnogorskim vladikom i pjesnikom i potom ga oblikovao u monografiju s dragocjenim predgovorom koji ne otkriva samo umjetničke već i obiteljske dodire s velikim prethodnikom, Dimitrije se okreće književnom, narativnom kazivanju pripovijetkom *Luča Njegoševe noći* koja izvire iz jedinstvenog sistema artističkog kodiranja...

UMJETNIK U GLADOVANJU FRANZ KAFKA

Šareni dućan, Koprivnica, 2005.

Knjiga sadrži hronološki poredane priče objavljene za vrijeme Kafkinog života osim posljednje četiri koje je odobrio za štampu, ali, nažalost, nije doživio njihovo izdanje. „Nikad neću zaboraviti kako sam Kafka prvi put čitao u nekom pretencioznom ‘modernom’ izdanju oko 1917. godine... Usred svih tih razmetljivih tekstova, kratak tekst koji je Franz Kafka potpisao učinio mi se tada uz svu moju tadašnju mladalačku povodljivost kao čitatelja neobično suvoparnim. Sada, pod stare dane, usuđujem se da napokon priznam da sam bio književno neoprostivo bešćutan; ponuđeno mi je otkriće, a ja sam prošao pored njega... U Kafkinim djelima bitni su zaplet i atmosfera, a ne narativna spirala ni psihološki portret junaka. Zbog toga su mu priče bolje od romana; stoga možemo mirne duše utvrditi da ova knjiga priča nudi sve dimenzije tog jedinstvenog djela”....

POŠTOVANI GOSPODIN NAGIB MAHFUZ

Šahinpašić, Sarajevo, 2007.

Interesantna su godišnja doba sa svojim smjenjivanjem! Osman ih proživljava uz svoj neprekidni rad. Zima je u kvartu jako hladna, ali godi kad treba da se radi. Proljeće sa svojim hamsinima je prokletstvo, a ljeto je pakao. Jesen jedva skriva svoj sjetan osmijeh.

On svoj posao istrajno radi, s čvrstom odlukom i plamtećom voljom. Pravna literatura je poredana po podu ispod kreveta i po prozoru. Noću sasvim malo spava. Predaje se dugim mislima, razrješava nebrojene zagonetke. Ni postignutim uspjehom se ne želi zadovoljiti.

posjetite nas na
www.monitor.co.me

(Ovu rubriku *Monitor* realizuje u saradnji s knjižarom *Karver*)

Današnji dan je označila neobična sreća. Prijateljica, koleginica i vjerna druga moje usnule duše, osvojila je prestižnu književnu nagradu. Luda od sreće, skakutala sam u mjestu, zahvaljivala nebesima na konačnoj pravdi, koju obje očekujemo godinama. Kao srednjovjekovni glasnik, sebično i samozadovoljno, telefonirala sam svim zajedničkim prijateljima i usmenim putem ih obavijestila o rezultatima tog takmičenja. Nakon histeričnog smijeha i ponovnog zvanja i dozivanja slavljenice, obuzeo me osjećaj panike.

Kad nekog tako snažno i iskreno voliš, kao nju Ja, ovakav slijed događaja je normalan.

Živimo svi u dobu koje nije počelo od jutros ili juče. Naš DNK upija i gmiže hiljadama godina u sazrijevanju i preživljavanju svega ovoga što se zove život. Zamisli sve one zlotvore, koji su carstva gubili zbog osjećaja inferiornosti, želeći više, bolje, imućnije. Zarad pojedinačnih frustracija gorjela je planeta, a kako vidim strada i danas dan, samo se mi na određenoj geografskoj distanci od takvih žarišta bijesa, mržnje i rata, pravimo ludi-zbunjeni...

Nego, slušaj me ovamo. Pogodi koliko ljudi će biti sretno, što je ona ili bilo koja druga ona/on, pobijedila na konkursu? Na prstima jedne ruke se može izbrojati ta famozna cifra. To nije sporno, nego je dapače mučno, što po nekom nevidljivom i neizrečenom automatizmu, nečiji uspjeh izaziva tuđu (tamo njihovu) zavist. Ne sujetu, to je sasvim drugačiji termin, već čistokrvnu zavist, druškane moj „intelektualni“.

Zavist ti je nešto slično mržnji. Zovu je i negativna emocija. Manifestuje se u neprijateljskom stavu i osjećanju prema drugima koji imaju nešto što smatramo da to više pripada nama. Kao i u ljubavi, tako i u mržnji

MANDARINA PROTIV ZAVISTI

Zavist ti je nešto slično mržnji. Zovu je i negativna emocija. Manifestuje se u neprijateljskom stavu i osjećanju prema drugima koji imaju nešto što smatramo da to više pripada nama

POMAŽE:

- štiti od mnogih vrsta raka
- sprječava starenje kože
- pomaže u zacjeljivanju rana
- jača imunitet
- štiti od degenerativnih bolesti
- protiv zavisti

i zavisti postoje različite gradacije u sadržaju i intenzitetu. Tako ispoljavanje mržnje i zavisti može varirati od blagog neprijateljstva do otvorene agresije. Zavist se najčešće vezuje uz ljepotu, novac, moć, uspjeh i slavu. Vrlo česta je i zavist na: plemenitost, unutrašnji mir, kreativnost i sreću. To je jedan od najžešćih emocionalnih otrova. Mada se smatra jednim od sedam smrtnih grijehova, zavidnoj osobi nema pomoći od moralisanja. Etiketirati nešto lošim, grešnim, poremećenim... ne dovodi do razrješenja, već samo do još dubljeg potiskivanja.

Sad mi dođe da napišem sva imena i prezimena onih što su u ovoj jedinici vremena zavidni do koštane srži na moju dragu i talentovanu prijateljicu. To neću uraditi. Na stub srama neće stati niko od njih. Reći ćeš, kakve to veze ima kad je pobijedila, uspjela, postala ona koju su prepoznali. Tek sad predstoje muke. Oni iz kolone – zavisti, namoćiće svoj kostim u kamuflažnu robu i postati oni što se šlihtaju, ližu, komplimentaju... Nakon izvjesnog vremena, senzor za zavidne će popustiti, pa ćeš ih nazivati sujetnima (naročito ako imaju zeru obrazovanja). Za to vrijeme oni će samo hraniti svoju iskrivljenu svijest i željeti samo jedno, a to je tvoju rođenu propast. Dožive li takav ishod, progutaće slavljenicu/ca kao bogomoljka mužjaka, podrignuti i nastaviti dalje. Muči me konstatacija i mrtva činjenica što će ih i nakon tog čina (čitati) zvati - sujetnima.

Mandarina (lat. citrus reticulata) je voće iz porodice citrusa. Porijeklom je iz Jugoistočne Azije, a ime je dobila po svijetlo naranđastoj odjeći mandarina - drevnih kineskih javnih službenika, jer je bila dostupna isključivo povlaštenim klasama. Mandarina je praktičan, ukusan i zdrav zalogaj koji pruža mnogo nutritivnih dobrobiti. Jedna mandarina težine oko 110 grama sadrži 32 miligrama vitamina C, što je pola preporučene dnevne količine.

Za „kiselo“ zavidno lice nacijedi sok od zelenih, nedozrelih mandarina. Zavidnima ponudi sok od mandarina i limuna. Ne nudi šećer. Ko bude imao „nešto protiv“ načni temu o zavisti, karijeri, sujeti i uspjehu. Nećeš se pokajati. Uz mandarinu se lakše „otvaraju“...vjeruj mi...

...Kako šta onda...Progutaj i ispljuni. Kao gutačica muža. Jer sve što ti ne treba, zaslužuje recycle bin, klasični ljudski smetljarnik.

Marija ČOLPA

**U PODGORICI
NA 64. KANALU**

POTRAŽITE NAS

ANTENE USMJERITE PREMA SJENICI

Bivši poslanici, a traže plate

Nevjerovatno, ali u ovoj zemlji i to je moguće. Po onoj – ko ima, daj mu još. Dvadeset šest poslanika iz bivšeg skupštinskog saziva traži da i naredne godine primaju poslaničke plate. Poslanici su u prosjeku posljednjeg mjeseca primali između 1.200 do 1.700 eura. Za to kažu imaju zakonski osnov.

Zahtjev da prima poslaničku platu u narednih 12 mjeseci podnio je i dio bivših poslanika koji već primaju plate u nekoj od drugih institucija.

Analitičari tvrde da je to normalno i da je to tako i u Evropi.

Gdje to u Evropi poslanici primaju i do pet puta veću platu od prosječne dok se priča o smanjivanju troškova, a ekonomska situacija je sve

gora? Gdje se to u Evropi poslanici nagrađuju za to što zemlja koju vode sve dublje i dublje tone?

Možda im je trebalo i prethodnih godina davati novac da ne dolaze u poslaničke klupe? Možda bi se onda ostvarila ona DPS-ova bajka *Da živimo bolje*.

Jelena Dževerdanović
(elektronskom poštom)

Zdravo živjeti ili pušiti

Lijep gest od nekoliko nevladinih organizacija. Crnogorsko društvo za borbu protiv raka, Organizacija žena Budva i JU SD Crvena komuna iz Petrovca organizovali su povodom Nacionalnog dana kontrole duvanskih proizvoda izložbu karikatura i ilustracija *Zdravo živjeti ili pušiti* u

galerijskom prostoru Crvene komune u Petrovcu. To je još jedno u nizu simboličnih upozorenja, prvenstveno omladini pušačima, ali i nepušačima koliko je štetno pušenje i koliko čovjek ima problema zbog duvana.

Izložba je organizovana povodom Nacionalnog dana kontrole duvanskih proizvoda i, kako kažu organizatori, ima i svoju edukativno - preventivnu funkciju i treba da posluži i kao jedan vid prevencije u Crnoj Gori da građani na drugačiji način vide sve negativne strane pušenja po zdravlje.

Svi dobro znamo, a to piše i na kutijama cigareta, da pušenje ubija i da je to

jedna od najtežih bolesti zavisnosti. Dokazuju to i podaci Svjetske zdravstvene organizacije da je samo u prošloj godini u svijetu umrlo blizu šest miliona, a u Crnoj Gori više od 1500 ljudi.

No, kao da te opominjuće brojke ne stižu do nas. Uđite u bilo koji kafić dočekaće vas duvanski dim i tamo gdje je zakonom zabranjeno pušenje. Ali, izgleda je i ovaj zakon samo još jedan dokaz da se kod nas zakoni donose da bi se kršili. Pa i kad se gubi ono najdragocjenije – zdravlje.

Milica Pejović
Bar

Poštovani čitaoci

Molimo Vas da nam, zbog ograničenog prostora u rubrici *InBox* i velikog broja pisama, šaljete što kraća pisma - najviše do trideset redaka. Ujedno Vas obavještavamo da ćemo Vaša duga pisma skraćivati u skladu sa profesionalnim novinarskim standardima.

Redakcija

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI
Tel/fax: 031 344 244
E-mail: radio.delfin@t-com.me
www.radiodelfin.me

PRETPLATA * PRETPLATA * PRETPLATA

Uplatu izvršiti u korist računa:
Crnogorska komercijalna banka
A.D. Podgorica
Swift Code: CKBCMEPG
Acc.No. 400876851700 EUR
IBAN: ME2551000000000283959

Intermediary bank:
COMMERZBANK AG FRANKFURT/MAIN GER-
MANY
SWIFT CODE: COBADEFF

za "Monitor" D.O.O. Podgorica, 02373190
Kopiju uplate obavezno poslati na fax:
+382 81 231-944 i 231-955, ili na adresu:
81000 Podgorica, ul. Vuka Karadžića br.11

Ministrova ponuda

Poslije desetak minuta udoše dva čovjeka, a da pri ulasku nisu ni pozdravili, ni progovorili riječ sa mnom. Sjedoše na dvije stolice koje su stajale do tog trenutka prislonjene i složene uza zid. Bili su obučeni u civilna odijela, sa kravatama i bijelim košuljama. Zadah koji je ispunio prostoriju stavio mi je do znanja da su dobro pod uticajem alkohola i da su dosta popili. Tišinu prekide onaj koji je bio viši rastom.

„Slušaj nas dobro, Čikiću. Nama je sasvim poznato šta si ti sve radio da bi formirao stranku SDA. Isto tako, dobro znamo da ti imaš probleme sa očima i da zbog jednog potresa možeš ostati trajno slijep. Znamo da si i iz jedne ugledne porodice i da tvoje riječi imaju veliku težinu među muslimanima. Od tvog ponašanja zavisi sudbina tvoja i tvoje braće i sestre. Ako budeš kooperativan i pametan momak, već večeras možeš biti kod svoje kuće. Spremni smo i pasoš da damo, kako tebi, tako i tvojoj supruzi i sinu i podosta novca da ti pomognemo da odeš u treću zemlju, koju ćeš sam izabrati. Ako pristaneš da budeš svjedok na sudu protiv ovih koje smo prije tebe uhapsili, možeš sebe poštedjeti strahovite patnje, a sačuvati sestru, snahu i brata, koji rade u bolnici i njihova daljnja sudbina je u tvojim rukama. Evo ti i izjave onih koji su prije tebe uhapšeni, da vidiš da te oni terete i napadaju, da si ti bio glavni organizator i ideolog SDA. Ti si davao islamski predznak stranci i bio jedan od najradikalnijih islamista u njoj. Ako nam daš riječ da ćeš se za vrijeme suđenja pojaviti na sudu, mi te možemo još večeras skupa sa suprugom i sinom izvesti vani. Ukoliko ne prihvatiš našu

U narednih nekoliko brojeva objavićemo odlomke iz knjige Ibrahima Čikića *Gdje sunce ne grije*, u kojoj je opisao torturu koju je preživio tokom hapšenja i u zatvoru nakon što je 1994. godine osuđen sa grupom članova SDA za Crnu Goru po optužnici da su navodno namjeravali da nasilno otcijepe Sandžak od Srbije i Crne Gore

ponudu, ministar crnogorske policije daje ti riječ da ćeš zažaliti što te majka ikad i rodila. Uništiti ćemo i tebe i tvoju najužu rodbinu. Nisi ni svjestan šta smo ti sve kadri napraviti, koliko ti možemo život zagorčati. Razmisli dobro da li si spreman da ostatak svog života provedeš u mraku? Lahko je moguće, ukoliko budeš tvrdoglav preko svake mjere, da insceniramo pokušaj bjekstva i da te likvidiramo. Dat ćemo ti pola sata vremena da razmisliš. Savjetujem ti da budeš pametan“.

Krenuše ustajati sa stolica kako bi me ostavili samog.

Prije nego ustadoše rekoah im:

„Gospodo, nemate potrebe davati mi ni sekunde vremena da razmislim. To što vi sada nudite, nudio je i istražni sudija Gajo Joksimović tri dana prije mog hapšenja, kada me pozvao u svojstvu svjedoka protiv ovih ljudi koje ste na pravi Boga uhapsili. Ja sam, dobro vam

je poznato, to odbio istog trena kada je ponudio. U mojoj porodici, koja već nekoliko stotina godina živi na ovim prostorima, dobro vam je poznato, nikada nije bilo takvih ljudi. Duboko sam svjestan položaja i situacije u kojoj se nalazi kompletan bošnjački narod i ja, i onog šta ste vi kadri napraviti. Ali, dobro znam, sva zlodjela koja mi vi možete prirediti neuporediva su sa onim što bi me čekalo na Drugom svijetu od mog Gospodara. Alah, uzvišeno je Njegovo ime... Gospodine ministre, ovo je moj konačni stav. Ne treba mi ni trena da razmislim“.

„Dobro, Čikiću, dali smo ti šansu i tako smirili našu savjest, sam si odabrao. Vjeruj da niko od onih koje smo prije tebe uhapsili nije izdržao našu odbradu, pa nećeš ni ti. Znaš dobro da nikom ne polažemo račune, niti kom odgovaramo zbog toga. Ipak, razmisli“, završi ministar svoju besjedu i napusti sa pratiocem prostoriju u kojoj sam se nalazio, ostavivši me ponovo samog.

Odmah po njihovom izlasku sjetih se istražnog sudije bjelopoljskog višeg suda Gaja Joksimovića. Pozvao me 21-og februara '94 godine u 11h u svojstvu svjedoka u njegovu kancelariju. Poziv mi je dostavljen pola sata prije jedanaest, s tim što mi je osoba koja je donijela poziv skrenula pažnju da slučajno ne svratim do nekog advokata uz put. Prijateljski me je upozorio da sam pod prismotrom i da me prate i savjetovao mi da se obavezno odazovem pozivu(...)

Ulazim kod Gaja u kancelariju i pozdravljam kao i ranije kad bismo se slučajno sreli na ulici. Ne odgovara na moj pozdrav, već duboko zavaljen u

fotelju iza pisaćeg stola kaže da mogu sjesti... Pošto je zadovoljio zakonsku formu i upoznao da kao svjedok ne smijem lagati, te kako laž povlači zakonsku odrednicu koja me može teretiti za lažno svjedočenje zatvorom u trajanju od šest mjeseci, obraća mi se sljedećim riječima:

„Čikiću, pazi dobro kako se ponašaš, od današnje tvoje izjave zavisi tvoj dalji život. Ja sam moćan da te na tu stolicu dovedem i u svojstvu optuženog. Dajem ti šansu da budeš samo svjedok, u protivno, nek ti je Bog u pomoći“.

Gajo, ti znaš dobro da sam ja čovjek vjernik i da mi je lagati najstrože zabranjeno. Vidim da i zakon kojim mi prijete nalaže isto, čak je i kaznu zatvora propisao za lažno svjedočenje. Sigurno ću govoriti samo istinu“, rekoh sasvim mirno i pribrano.

Gajo nastavi: „Šta ti znaš o ovim ljudima?“ i nabroja imena onih koji su hapšeni zbog „nasilnog“ stvaranja države Sandžak. „Ti si bio na raznim sastancima i sjedeljkama, i visoko si bio jedno vrijeme u organima SDA“.

„Sve što znam o tim ljudima jeste da su to poštene i fini ljudi koji su pokušali na demokratski način, organizovanjem u političku partiju, da se izbore za elementarna ljudska prava naroda kojem i ja pripadam. Nikada nisam čuo od bilo koga iz stranke da je govorio o takvom nečemu za šta ih sada vi teretite. Apsolutno ne vidim ni jedan valjan razlog da se ti ljudi drže u zatvoru i da se nad njima provodi do sada neviđen teror“, saopštih sasvim mirnim i tihim glasom.

Ovakva moja izjava ne ostavi Gaju mirnog već dreknu koliko ga je grlo nosilo: „Znaš li ti da sam ja u mogućnosti da te dovedem do stanja

da cviliš kao kuće i da moliš pomoć i milost od mene“.

„Dobro znaš, Gajo, da se ja samo Allaha bojim i da se samo Njemu za pomoć obraćam i da samo od Njega pomoć tražim.“

„Dobro, reče Gajo i obrati se dvojici advokata. Da li oni imaju kakvih pitanja. Oba advokata uglas odgovoriše da nemaju šta više pitati i da se ove moje riječi unesu u zapisnik kako bi ga oni potpisali.

„Šta imaš još reći, Čikiću?, upita me Gajo.

Gajo, palo te je pa radi sve što možeš, samo ne znam dokad ćeš. Svaki silnik ima svoj kraj, pa i tebi i ovoj nepravdi koju provodite kao državni teror nad Bošnjacima sigurno će doći kraj. Svaka sila postoji do određenog vaktā“.

„Zapamtiti ćeš ti Gaja dobro“.

Ovim riječima Gajo završi moje „svjedočenje“ upozorivši me pri tom da slučajno ne razgovaram sa ovim advokatima koji su prisustvovali saslušanju. Naravno da nisam poslušao, već sva trojica napustismo njegovu kancelariju i odosmo skupa na kahvu. Zadovoljni,

Adil i Velija mi rekoše da se nemam čega bojati i da ne postoji nikakva šansa za moje hapšenje, mada ima dosta izjava određenih ljudi koji me pominju prilikom saslušanja u istrazi, ali da to nije dovoljno za moje hapšenje. I sam sam imao isto razmišljanje, ali sad tek vidim da nismo bili u pravu. U ovim mojim razmišljanjima prođe onih pola sahatā i ponovo udoše ministar i njegov pratilac kod mene u ćeliju.

„Šta si odlučio, Čikiću?“, upita ministar prije nego i sjede na stolicu.

„Hvala vam lijepo, ministre, rekao sam vam u startu da me je

više strah Allahovih kazni i mučenja nego vaših. Nikada pri ovoj pameti neću prihvatiti tako nešto. To bi bio moj kraj. Izgubio bih kako Ovaj tako i Budući svijet, tražite nekog drugog za tako nešto“, rekoh sasvim mirno, trudeći se da ne budem provokativan. A mir osvaja i daje utjehu.

Sam si sebe potpisao presudu, Čikiću“, reče mi ministar ostajući zbunjen mojim odgovorom i ne razumijući povode odbijanja onog što mi je on nudio.

(Nastavlja se)

Priredio: Veseljko KOPRIVICA

„Gajo, ti znaš dobro mene i moju porodicu. Znaš da sam ja imao povredu oka i da sam sedam puta u Berlinu i jednom u Beogradu operisao oko, te da sam zbog očiju penzionisan i da imam pravo na pratioca. Dobro znaš da zbog prirode moje bolesti ja imam uvijek otvoren nalog za bolnicu grada Beograda u bilo koje vrijeme, ako samo primijetim neke promjene na ovom koliko – toliko zdravom oku. Takođe, ti znaš da sam ja vjernik i da je mene strah jedino Allaha i da se ja ne mogu lahko prepasti. Sve ovo što mi ti prijeteš nikada normalan čovjek ne može nada mnom provesti. Ti si zbog zakona i ti treba da ga štitiš, a ne da ti budeš taj koji će ga kršiti. Bujrum,

Nedavno ste se podgoričkoj publici u galeriji „Art“ predstavili originalnim crtežima iz stripa „Chase“, što je bila vaša prva samostalna izložba u Crnoj Gori. Na crtežima je predstavljen serijski ubica Ričard Trenton Čejs. Kako ste se zainteresovali za ovu tematiku?

Na završnoj godini studija, jedna od izbornih tema je bila strip. U to vrijeme sam pratio naučnu emisiju u kojoj forenzički psihijatar proučava ubice od rođenja, traži korijen zla i upoređuje ga na skali zla koju je sam razvio. Fenomen šizofrenije i način na koji se mozak poigrava sa čovjekom je meni bio interesantan, pa tako i Chaseov život, te sam odlučio da stripom ispričam njegovu priču. Ovom izložbom sam akcenat stavio na sami crtež izlažući originalne „kocke“ bez teksta i obrade.

Već ste samostalno izlagali table stripa povodom nagrade za video rad „U naručju mrtvog boga“ Internacionalnog studentskog Start Festa u Novom Sadu. O kakvoj se nagradi radi?

Izlagao sam animaciju o slikaru Hieronimusu Boschu. To je bio studentski zadatak za koji sam se bio žestoko zagrijao. Radio sam ga pola semestra. Animirao sam slike, pokretao likove i oživljavao pakao koji je slikao. Sve sam to kolažirao sa scenama iz filma *Passion of the Christ* tako da sam, rekao bih, ubjedljivo oživio njegovo slikarstvo. Za taj rad sam dobio nagradu, a to je bila samostalna izložba u okviru narednog Start festa.

Kako vas je uopšte privukao strip?

Strip sam zavolio prije nego sam i krenuo u osnovnu školu. To su bili popularni junaci Dylan Dog, Mister No, Marti Misterija i ostali stripovi koji su bili dostupni na kioscima. Tada sam upoznao starijeg rođaka koji je čitao i sam crtao i pisao stripove. To su bile priče u koje je on ubacivao sve moguće junake iz svijeta stripa i crtanoj filma i izmišljao razne dogodovštine sa njima, koje sam ja obožavao. To je i moj prvi susret sa unikatnim stripom kojim sam došao do spoznaje da i sam mogu tako nešto da napravim i to saznanje je izazvalo veliku radost. Tako sam se zaljubio u strip.

MIŠO JOSKIĆ

Umjetnik Mišo Joskić rođen je 1985. godine u Doboju. Fakultet likovnih umjetnosti završio je na Cetinju, smjer grafički dizajn.

Bavi se crtežom, ilustracijom i animacijom. Dobitnik je nagrade za crtež na prvoj godini FLU. Trenutno su mu crteži izloženi u podgoričkom lokalitetu Berlin, a nedavno je imao izložbu i u galeriji Art

U toku je vaša izložba crteža u podgoričkom kafiću „Berlin“. Mnogi umjetnici se radije odluče da izlažu u lokalima, nego u galerijama.

U Crnoj Gori na izložbe, a pod tim se podrazumijeva dan otvaranja izložbe, uglavnom dolaze prijatelji i rođaci autora uglavnom da ga ispoštuju i poneki, vrlo rijetki ljubitelj umjetnosti, a ostalim danima galerije su prazne. Tu onda dolazi problem čekanja na red za termin galerije, troškovi... Tako da izlaganje u lokalima je mnogo jednostavnije i znatno veći broj ljudi vidi postavku.

Učestvovali ste i u multimedijalnom projektu Slobodana Milatovića „Kamp Če“.

Uloga umjetnika koji su se prijavili za „art orijentaciju“ u prvom dijelu programa je bila da se sa svojom „postavkom“ skrivaju u šumi i budu mete koje su „regruti“ morali da nađu. Moja postavka su bili crteži koje sam raširio kao veš štikaljkama na žicu između dva drveta i tako sakriven sam čekao

da budem pronađen. Kasnije sam malo žalio što se nisam prijavio kao regrut jer je njihov program bio mnogo zanimljiviji. Simulirali su razne gerilske sabotaže sa pravom vojskom, pucali iz oružja koje je izgledalo i zvučalo kao pravo. Bila je to veoma maštovita akcija i lijepo iskustvo.

Koje vas teme još privlače i ostajete li i dalje vjerni olovci i tušu?

Što se tehnika tiče najbliži su mi olovka i lavirani tuš, ali nerijetko koristim i boju, akrilnu, akvarel, drvene bojice i olovke u boji. S obzirom na to da sam diplomirao grafički dizajn često koristim i kompjuterske programe fotošop i ilustrator kao alat za stvaranje crteža - ilustracije ili samo za obradu istih. Trenutno crtežom obrađujem temu Drugog svjetskog rata, ali ne znam u kojem će pravcu to teći i u šta će se to pretvoriti: u strip, sf priču, animaciju ili nešto sasvim drugo, ili će ostati na ilustracijama.

Miroslav MINIC